

İLK GÜNKÜ GAZLA

SADE SODA

SAYI
16

ÖNERGENİÇ
Yıl: 7 • 2023/2016
f @ sadesosodadergi

BİN

SİMDİ

NEY-
İZ?

SAĞLIĞINIZ İÇİN

KIZILAY

MADEN SUYU İÇİN.

KIZILAY
DOĞAL MADEN SUYU

Sade Soda Dergi

Yıl: 7 Sayı: 16 • 2023

ÖNDER

İmam Hatipliler Derneği Adına

İmtiyaz Sahibi

Abdullah Ceylan

Yazı İşleri Müdürü

Erkam Salih Büyükdinç

Genel Yayın Yönetmeni

Rüveyda Korkut

Yayın Editörü

İclal Yılmaz

Sevde Sezer

Sade Soda Mutfağı

Abdülkadir Öksüz

Büşra Karayıl

Enise Özudođru

İbrahim Nohutcu

M. Ali Karanfil

Mediha Sümeyye Kara

Mehmet Akif Ayzit

Mehmet Fatih Battal

Nurefşah Yiğit

Rezzan Kanar

Seyyid Soylu

Şerife Güner

İçerik Danışmanları

Serdar Sönmez

Zeynep Rana Ünal

Son Okuma

Emel Nermin Temel

Genel Konsept, Tasarım-Uygulama

Noon Tasarım

Yazışalım, Konuşalım, Gel Tanışalım

Akşemsettin Mah. Şair Fuzuli Sok. No: 22 Fatih/İstanbul

sadesodadergi@gmail.com • 0 (212) 519 09 53

Potansiyel Yazarımızsın Yaz ve Gönder

sadesodayazi@gmail.com

Baskı Yeri

Yönetim Yeri

Akşemsettin Mah. Şair Fuzuli Sok. No: 22 Fatih/İstanbul

sadesodadergi@gmail.com

0 (212) 519 09 53

Dilek&Öneri&Şikayet

sadesodadergi@gmail.com

Sosyal Medyada Biz

f t i sadesodadergi

"Üç ayda bir yayınlanır."

Yazılarda yayın kurulu değişiklik yapabilir.

Gönderilen yazılar iade edilmez.

Yazılardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Yazılardan yazarları kadar okuyucular da sorumludur.

ISSN 2667-4149

9 772667 414001 >

Merhaba Sevgili Okur,

İnsan hayatının belli noktalarında durup kendine muhakkak bir soru sorar. Alışkanlıklarını, yaşadıklarını, yapmak isteyip yapamadıklarını, ilişkilerini, kaldığı ikilemleri, hayatındaki insanları düşünür. Kavşaktadır o esnada, geçmişten yüklendiği tecrübeler ve aldığı kararlarla buraya kadar gelmiştir ama o noktada bu soruyu sorduracak şeyler olmuştur. Yolun kaçınılmaz ayrımı gelmiştir, sağa veya sola gidecektir. Karşısındakine, hayata, dünyaya işte o meşhur soruyu sorar: Biz Şimdi Neyiz?

Yaşadığımız dilemmaların sayısı hayli fazla. Hatta çoğu zaman kafamız karışık. Düşünmeden edemiyoruz: Batılı mıyız Doğulu mu? Sayısalcı mıyız sözelci mi? Başarılı mıyız başarısız mı?.. Bütün ikilemleri karşı karşıya konumlandırıyoruz çoğu zaman. Yollar birinden diğerine akıp ilişkiler kurulurken biri hep "öteki" oluyor. Nasıl tanımlamak gerekir ne olduğumuzu ve olmamız gerektiğini?

"Biz şimdi neyiz?"

Sorusuna hepimizin kendine özel fazlasıyla cevabı var. On altıncı sayımızda aklımızdaki sorularla bu önemli konuya cevaplar aramak için yola çıktık. Yolun bir sonu yok biliyoruz, biz yolda olmayı seviyoruz. Öyleyse bu satırlar bizim gibi yolda olanlara gelsin.

Sade Soda'nın yeni sayısında okunacak ve üzerine konuşulacak çok şey var. Düşünceleri, yazıları ve hikâyeleriyle heyecanımıza ortak olan tüm Sade Soda mutfağına ve değerli on altıncı sayı konuklarımıza çok teşekkür ediyorum.

Sevgili Okur,

Hayatın içindeki okumaları birlikte yapalım; birlikte düşünelim ve inşa edelim.

İyi ki var bir hikâyemiz!

Rüveyda*

*Kadıköy AİHL mezunu. Tarihçi & Mimar. Düşünmeyi, üretmeyi ve şehirlerde gezgin olmayı seviyor. Gençlerle yol alıp hikâyeler biriktirmek en sevdiklerinden.

SADE SODA İÇİNDEKİLER

Türkiye'nin Yolu

ALİ ÇİÇEK

SAYFA 06

Hiçbir Şey Olma, Kendin Ol, Böyle Çok Daha Güzelsin!

DOÇ. DR. MUHAMMET ÖZTABAK

SAYFA 08

Biz Şimdi Neyiz?

SÜMEYYE KUŞAKCI

SAYFA 10

VS Neye Karşı Olmak?

RÜVEYDA KORKUT

SAYFA 12

BİZ ŞİMDİ

26

Tahlil Masası

TÜRKİYE'NİN ÖNDERLERİ

28

Dervişle Sohbetler

ABDÜLKADİR, BÜŞRA, SEVDE

30

Gençlerin Gözünde Biz Şimdi Neyiz?

SERBEST KÜRSÜ

32

Kitabın Orta Yeri

42

Zahide Tuba Kor

AYNI SIRAYI PAYLAŞANLAR

46

Boğazda İssiz Bir Yazar

ABDULLAH FURKAN KAYA

48

Yâr-ı Gâr

YUNUS LAÇIN

50

Uganda Ulusal Cami

CAMİ'A

ENİSE ÖZÜDOĞRU

M D İ

MEYİZ?

Doğu ve Batı
Kesişiminde Bir
Hukuk Sistemi
Mümkün Mü?

SAYFA 14

ZEYNEP RANA ÜNAL

TEKNOLOJİ KAFASI
Artık Robotlar Mı İnsan?

SAYFA 16

TEKNOÖNDER

Baklava ile
Kola

SAYFA 20

MEHMET AKİF AYZİT

Haz
Cenneti

SAYFA 22

MERYEM ÇIRALI

5 Adımda En İyi Kitabı
Seçme Kılavuzu

SAYFA 24

NUREFŞAH YİĞİT

RÖPORTAJ

34

Prof. Dr.
Tahsin
Görgün

ÇEVİRİMİÇİ

38

Gülnihal
Karamağara

39

Gece
Çıgırları
HAJER ABAS

40

Demirbaş &
İçini Döken
Kitaplar

41

SADE PORTRE

52

Dilimiz
Döndükçe

ÇELEBİ

54

Allah'a
Emanet Ol
Sarajevo

ŞULE DUMAN

56

Avrupa'nın
Kudüs'ünden

ELİF ATABAŞ

58

Cemil
Meriç

60

Pop Jazz Alaturka Saz

62

Sade Soda Blog

ALİ ÇİÇEK*

TÜRKİYE'NİN YOLU

*"...Türkiye yalnız bir şey
olmalıdır; o da Türkiye. Bu da
ancak kendi şartları içinde
yürümesiyle kabildir."*

Ahmet Hamdi Tanpınar

Birkaç ay önce Selçuk Bayraktar ile yapılan bir röportajda şöyle bir soru sorulmuştu: “Size Türkiye’nin Elon Musk’ı diyorlar. Nasıl karşılıyorsunuz bu benzetmeyi?” Bayraktar’ın sorunun yanlışlığına işaret eden cevabı ise şöyleydi: “Biz biraz daha kendimize benzemek istiyoruz. Kendi güçlü köklerimizden beslenerek yürüyüşümüzü sürdürmek istiyoruz.”

Söz konusu röportaj sorusunda da görüldüğü gibi Türk ve Müslüman olmayı başka aidiyete ve benzetmeye ihtiyaç bırakmayan doğal varoluş hâli şeklinde hissedemeyişimiz toplumsal bir trajedidir. Çünkü bir toplum kendini merkeze koymadan dünyayı anlamaya çalışırsa, başkalarının çizdiği dünyaya mahkûm olur.

Türkiye’de insanlar varlıklarını ancak bize ait olmayan adreslerden onaylandıkça anlamlı görebilen kırılmalı bir ruh hâlinde beslenerek maalesef Batıcılık ve Avrasyacılık gibi birçok suni ideolojiye saplandı. Daha da kötüsü, savunusu yapılan ideolojilerin bile gerçekte ne olduğunu bilmemektir. Örneğin Slav-Turan birlikteliği olarak pazarlanan Avrasyacılık kavramının aslında Turan üzerinde Slavların hâkim olması anlamına geldiği idrak edilemedi. Böylece, Rusya’nın jeopolitik yayılmacılığının yansıması olan bir ideoloji Türkiye’de kendine taraftar bulabildi. Fakat özellikle son yıllarda yaşadığımız tecrübelerle Türk toplumu ABD’ye, Avrupa ülkelerine, Rusya’ya ya da Çin’e güvenilemeyeceğini anlamaya başladı. Sonunda çevresinde gerçekleşen her hadiseyi Batı’nın kavramlarıyla anlamaya çalışan; ABD, İngiltere, Fransa gibi kolonyalist ülkelere aşık sözde aydınların peşine takılmanın çıkmaz sokağa girmek olduğu görüldü.

Uluslararası sistemin tarihi kırılma sürecinde olduğuna şahitlik ettiğimiz bu dönemde, Türkiye çapındaki bir ülkenin önündeki tek makul seçenek kendi safını ve yolunu inşa çalışmaktır. Türkiye, bu topraklardaki herhangi bir sorunun çözümü için Batı’nın tarihinden örnekler getirenler ve Batılı kavramları referans gösterenler ile hedefleri meçhul bir ülke olarak daha fazla yürüyemez. Kendi sorularımıza başkalarının yanıtlarını vererek Türkiye’yi geleceğe taşıyamayız.

Kendi yolumuzu nasıl inşa edeceğiz?

Hayao Miyazaki’nin en önemli yapıtlarından biri olan Ruhların Kaçışı’ndaki büyükanne karakteri filmin kahramanı on yaşındaki Chihiro’ya şöyle der: “Olmuş olan bir şey asla unutulmaz; sen onu hatırlayamasan bile.” Türk milletini bir hedefe taşımak, tarihimizi maddi, manevi ve fikrî tüm yönleriyle bilmeyi, yani kendini hatırlamayı gerektirir. Yani, “Biz kimiz?” sorusunun yanıtı, “Biz kimdik?” sorusuna nasıl cevap verebildiğimize bağlıdır. Çözüm, önce geçmişin keşfi, sonra da geçmişten hareketle geleceğin yeniden inşasıdır. Bizi biz yapan şeyler; dinimiz, geleneklerimiz, hedeflerimiz ve iş yapma tarzımız/yöntemlerimizdir. Bütün bunlar kim-

liğimizi oluşturur. Kendimiz olmanın yolu, kendimiz dediğimizi keşfetmekten geçer.

Sahi, biz kimdik gerçekten? Ahmet Cevdet Paşa, Osmanlı’nın çöküşünü devletin en büyük vazifesi olan gazâ farızasını ifa etmekten vazgeçilmesiyle açıklar. Biz, millî ve İslamî duyguların ahenkli terkihiyle dünya nizamı davasına bağlanırken Allah’ın cihan hâkimiyetini milletimize emanet ettiğine inanıyorduk. Dünya nizamı ideali, millî şuur ve uyanış yanında manevi kudretin kaynağını şüphesiz İslam mefkûresi ve mücadele ruhundan alıyordu. Daha gerilere gidelim. 12. yüzyıl İngiliz filozoflarından Adelard de Bath’ın “*Kişisel düşüncelerimi kabul ettirmek için, çoğu zaman onları Araplardan aldığımı söyledim.*” ifadesi geçmişte bugünden ne kadar farklı bir durumda olduğumuzu göstermektedir. “*Biz kimdik?*” sorusunun cevabı için bir de Muhammediye yazarı Yazıcızâde Mehmed Efendi’ye (v.1451) kulak verelim:

Velî bil bizi şol milletten idik,
Kur’an okuyan ümmetten idik,
Oruç tutup ederdik hac gazâ biz,
Zekâtımızı ederdik edâ biz.

Kendi yolumuzu yeniden inşa etmek için öncelikle yenilgi ve geri kalmışlık söylemlerini bir kenara bırakmamız gerekiyor. Çünkü bir hâlin islahı onu davet eden sebeplerin tashihiyle mümkündür. Müslümanlar mağlup olmazlar; bir süreliğine imtihan olurlar inancıyla yeni söylemler geliştirmeliyiz. Zamanında İsmet İnönü, “Yeni bir dünya kurulur, Türkiye de orada yerini alır.” demişti. İddiasız ve Türkiye’yi edilgen gösteren bu ve benzeri sözlerin yerini “Türkiye, sömürü düzeninin olmadığı yeni bir dünyanın kurulması için çalışır.” gibi iddialı ve hedef belirten söylemler almalıdır. Çünkü Türkiye’nin kurtuluşu, dünyanın da kurtuluş imkânıdır. Millet olarak son üç asırda çok acılar çektik fakat tüm zorluklara rağmen gayreti elden bırakmadık ve umudumuzu yitirmedik. Bu toprakların bizim olmasında emeği geçenlere borcumuz, Türkiye’yi yeniden kudretli kılmaktır.

Türkiye ile ilgili tüm bu sözler hamaset olarak değerlendirilmemelidir. Son yıllarda dünyada yaşananlar üzerine düşünülürken, bugün insanlığı uçurumun kenarından kurtarma potansiyeli olan tek ülkenin Türkiye olduğu açıkça görülecektir. Gören gözler için Türkiye, sadece bir ülkenin adı değil, güncel siyasi tartışmaların ötesinde bir fikirdir. Türkiye, 780 bin kilometrekarelik toprak parçasından ve seksen milyon insandan ibaret değildir. İşte bundan dolayı Türkiye için hamle yapmak, ihtiyarî değil, zarurî bir istikamettir. Türkiye, tarihî kaderini üstlendikçe dünyadaki sömürü düzeni değişecektir. Böylece Türkiye’nin yolu, bütün dünya için de akliselimin yolu olacaktır. Bize düşen, ülkemiz adına yeni bir hikâye yazmaya hazırlanmak ve bu hikâyenin ışığıyla Türkiye’nin büyüklüğünü taşıyacak, kendisi olabilen genç kadroları yetiştirmek için seferde olmaktır.

DOÇ. DR.
MUHAMMET
ÖZTÜRK*

*Psikoterapist, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Öğretim Üyesi.

İşlek bir caddenin tanınmış bir cafe'sine girerek kendisine caramel macchiato ve raspberry cheesecake sipariş etti. Cam kenarındaki bir masaya geçti ve hemen cep telefonunu çıkardı, kahvesini yudumlamadan ve tatlısının şekli bozulmadan önce selfisini çekti. Bu an en güzel anı olmalıydı. Fotoğrafı filtreleyerek bütün kusurlardan arındırdı ve Instagram'da müzik de ekleyerek insanların beğenisine sundu. "Hiç de fena olmadı, gayet de güzel çıktım." diye içinden geçirdi. Artık tatlısını afiyetle yiyebilirdi, ne de olsa görüntüsünü almıştı, maksat hasıl olmuştu, büyükçe bir lokmayı midesine indirdi.

Kahvesinden bir yudum çekti ama aklı ve gözü kalp şeklindeki beğeni simgesine takılı kaldı. Acaba insanlar durumunu görmüş müydü? Beğenmiş miydi? Kendi kendine bir şeyler yapmak isteyen bir insan neden başkaları tarafından görülme isterdi ki? Yaptığı eylemden alacağı lezzeti neden başkaları üzerinden hissetmeliydi ki? Kendine odaklanmak yerine neden başkaları odağa alınırdı ki? Amaaan boş ver, sorgula sorgula nereye kadar? Altı üstü şurada bir kahve içiyoruz. Beğeniler arttıkça kendini daha iyi hissetti. Kabul görüyordu, seviliyor, beğeniliyor, onaylanıyor, değer veriliyordu.

"Oooo kanka, hayat sana güzel 😊" diye arkadaşından bir yorum geldi. "Eyvallah kanka, bir dahaki sefere beraber olsun." diye cevapladı. Aynı zamanda yeni bir takipçi de gelmişti, hemen onu da ekledi. Bu arada, kaç olmuştu takipçi sayısı? Bu rakam azdı hatta çok azdı, daha fazla takipçiye ulaşmalıydı.

Zihni bir anda ünlü birisi olduğu ana gitti. Binlerce takipçi, yorumlar, alkışlar, sokakta giderken "Bu o değil mi?" diyenler, birlikte fotoğraf çektirmeler, coşkulu kalabalıklar... Tabii gelsin paralar! Nabızı yükseldi, içi bir tuhaf oldu, düşüncesi bile iyi gelmişti.

Saatine baktı, yarım saat ne çabuk da geçmişti. Yarım saat bile olsa ayrı bir dünyada yaşamış gibi hissetti. Bambaşka biri gibi. Hakikaten bu yarım saati yaşamış mıydı? Yoksa bu yarım saat, kayıp bir zaman mıydı? Ne biçim bir soruydu bu? Tabii ki yaşamıştı. Yoksa anı yaşamak yerine kurgulanmış mıydı? Kurgulanmış bir an gerçekten yaşanmış sayılır mıydı? Kendiliğinden akıp giden bir süreç yerine kurgulanmış bir film zamanı ortaya çıkmıştı. Artık doğal birisi değil, senaryoyu canlandıran bir oyuncu olmuştu. Olsun, oyuncu olmak kötü bir şey miydi? Bir anda aklına "Ben kimin senaryosunu oynuyorum? Kimin metnini seslendiriyorum? Neyi taklit ediyorum?" soruları geldi.

Ona sunulan senaryoda ne vardı ki? Kendini ön plana çıkart, görün, tanın, yarış, kişisel geliş, başkalarını geride bırak, çalış, kazan, daha çok kazan, zengin ol, başar, savaş... Başkalarının biçtiği bu rolleri oynaması bekleniyordu.

Başkalarının hazır elbiselerini üstüne tam olmasa da giymek veya kendi ölçülerine uygun elbiselerini dikmek.

Shakespeare'in Hamlet 'inde dediği gibi "Olmak ya da olmamak, işte bütün mesele bu!" Hazır elbise almak daha kolaydı, zahmetsizdi. Diğerinde ise daha çok emek ve çaba gösterilmesi, vakit ve nakit harcanması gerekiyordu.

Kısa yoldan köşe dönücüler, emeksiz yemek yiyiciler, liyakatsiz koltuk dolduranlar, paralı görgüsüzler, makam sevdalıları, edepsizler, çürük yumurtalar... bir tarafta. Bileğinin ve yüreğinin hakkıyla bir yerlere gelenler, alın teriyle helalinden kazananlar, liyakatle iş yapanlar, ahlaklarıyla mevki edinenler, makamlarıyla yücelenler değil makamları yüceltenler... diğer tarafta.

Bir şey olması gerekiyordu. Ama ne olacaktı? Ne olması gerektiğini bilemiyordu. Başkalarına bakıp, ne olması gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. Ne olursan ol, yeter ki bir şey ol, bir baltaya sap ol, düşüncesi zihninde belirliyordu. Peki nasıl olacaktı? Bir başka sorun da bunu nasıl gerçekleştireceğiydi. Nasıl olursan ol, yeter ki bir şey ol. Amaca götüren bütün yollar mubah göründü, yeter ki hedefe ulaşılsındı.

Algı yaratmak, gerçekliğin önüne geçmişti. İmaj her şeydi. Ne olduğun değil nasıl görüldüğün önemli idi. Herkes başarıyı algısı sergiliyordu. Algı pazarlaması yapılıyordu. Sosyal medyada hep güçlü yönler, güzel anlar, mutlu zamanlar paylaşıyor, sanki hayatın diğer yüzü hiç yokmuş gibi davranılıyordu. Hâlbuki hayat zıtlıklarla kaimdi; gece-gündüz, hastalık-sağlık, iyi-kötü, acı-tatlı, güzel-çirkin, siyah-beyaz, vb. Necip Fazıl'ın dediği gibi:

"Zıtlar arası ahenk, af ve günah yarışta;
Bütün zıtlar kavgada, bütün zıtlar barışta..."

Eğrisiyle doğrusuyla, günahıyla sevabıyla, güçlü ve zayıf yönleriyle kendisi mi olacaktı? Yoksa algısını yansıttığı kişiyi mi yaşayacaktı? Savaşını ne için verecekti? İçi dışı bir olursa, gerçek kendiliğini ortaya koyarsa, hayatı boyunca doğal bir hayat yaşayacak, rol yapmak zorunda kalmayacaktı. Algıya yatırım yaparsa, olduğu ile yansıttığı arasındaki farkın vicdani ve psikolojik baskısını her zaman içinde hissedecekti. Belki de bir süre sonra algısını kendi gerçekliği sanacaktı. Bu da dışı bağımlılık demekti yani insanların onunla ilgili görüşlerine, algılarına mahkûm olma durumu. Bunun için kendini sürekli dışı karşı konumlandırmak zorunda kalacaktı. Ne zor bir durumdu bu! İçin başka olsa da dışarıya karşı hep aynı pozisyonu korumak. İçin başka dışın başka durumu.

Yol ayrımına gelmişti. Bir yoldan devam edecekti. Karar vaktiydi. Hayat hep böyle seçimlerden ibaretti. Gerçekliğini mi yaşayacaktı yoksa sanallığını mı? Kendine dayatılanlara boyun mu eğecekti yoksa kendi değerlerine göre mi hayat sürdürecekti? Derler'e göre mi değerlerine göre mi yaşayacaktı? İnandığı gibi mi yaşayacaktı yoksa yaşadığı gibi mi inanacaktı? Cevabıyla hayatı şekillenecekti.

Kendisini önüne aldı ve derin bir tefekküre daldı...

SÜMEYYE
KUŞAKCI*

BİZ

ŞİMDİ

NEYİZ?

İNSANLIK TARİHİ
KADAR ESKİ BİR
SORU OLABİLİR
Mİ? ZİHNİNDEN
GEÇİRMEYEN İNSAN
VAR MIDIR?

Bu cümlelerin çağrışımlarını görmek için internette ufak bir tarama yaptım ilkin. Murathan Mungan'a ait bir şiir çıktı karşıma:

“Şimdi biz neyiz biliyor musun?
Akıp giden zamana göz kırpan yorgun yıldızlar gibiyiz.
Birbirine uzanamayan,
Boşlukta iki yalnız yıldız gibi,
Acı çekiyor ve kendimize gömülüyoruz.”
Soru bir yandan da felsefi çağrışımlar yapıyor... Neyiz ve neden buradayız?

Oldukça popüler de bir soru aynı zamanda. Haz ve kâr üzerine kurulu bu çağda bir kadın ve erkek arasında istenmeyen/ilişki bitiren (!) soru ilan edilmiş.

İnsanlık tarihi kadar eski bir soru olabilir mi? Acaba Hz. dem ve Havva ilk karşılaştıklarında bu soru zihinlerinden geçmiş midir?

Böylesine derin sancılar çekerken yönümüzü Kuran'a dönmek en iyisi:

“Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan eşini yaratıp ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbinizden korkun.” (Nisa/1)

Demek ki neymiş, bilinmeyi dileyen Rabbim dem'i, dem'den eşini, bu çiftten de her birimizi yaratmış. Öyle bir yaratış ki, örneksiz ve kusursuz. Öyle bir kudret ki, her an yeniden şekil vermede âleme. Yaratıcı; Rahman ve Rahim bir yandan, diğer yandan Kahhar ve Müntakım! Dünyayı nimetleri ve külfetleriyle önümüze sermiş, bize de “Halifetullah” demiş. Sorumluluk bilinciyle hareket etmeyi ve emanetlere sahip çıkmayı emretmiş.

Dileseydi dünyayı tekdüze bir yer yapabilirdi. Tek tip insanlar, birbirinin aynısı mekânlar, tek mevsim. Oysa çeşit çeşit hayvan ve bitki ile süslemiş. Yüzenler, uçanlar, sürenenler... Meyve verenler, çiçek açanlar... Bir yanda ucu bucağı olmayan düzlükler, diğer yanda sarp dağlar. Bir tarafta engin denizler, diğer tarafta kavurucu çöller. Dört mevsim, yağmur ve kar. İnsan aklının kapsayamadığı bir zenginlik! İnsanoğlu da çeşit çeşit. Uzun kısı, kadını erkeği, beyazı siyahı... Bunca çeşitlilikten murat ne olmalı?

“Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dışiden yaratık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız O'na itaatsizlikten en fazla sakınanınızdır. Allah her şeyi hakkıyla bilmektedir, her şeyden haberdardır.” (Hucurat/13)

Öyleyse; çeşitlilik kavgaya tutuşmak için değil, ancak tanışıp kaynaşmak için bir vesiledir. İçimizde ve dışımızda bir bütünlüğe, yani tevhide ulaşmak içindir. Bütün bu kesret ve kesretteki uyum tek bir şeye, kadir-i mutlak

olan bir yaratıcıya işaret eder ancak. Maddi ve manevi mesafeleri aşan insan, dünyayı ve insanları okuyarak zenginleşir. Yaratılanı sever, yaratandan ötürü...

Burnu kemerli olanların olmayanlara üstünlüğü nasıl kulağımıza saçma geliyorsa, beyazın siyaha, erkeğin kadına üstünlüğü de o derece anlamsızdır. Kadın ve erkek, dağların omuzlamaktan çekindiği yükü taşımaya gönüllü olmuş insanoğlunun farklı veçheleridir. Bütün farklılıklarına inat, eşref-i mahlûkat olma serüvenleri ortakdır.

“Erkekten ve dışiden, mümin olarak kim iyi amel işlerse muhakkak onu güzel bir hayat ile yaşatacağız ve yapmakta oldukları amellerin daha güzeliyle mükâfatlarını elbette vereceğiz.” (Nahl/97)

Kadın ve erkek ancak birbirini tamamlayan iki cüzdür. Daha hızlı harekete geçen ve riskli kararlar almaktan çekinmeyen erkek cinsi insanlığın gelişimine ön ayak olurken, detaylara inen ve ilişkileri analiz edebilen kadın bu büyümenin sürdürülebilir olmasının anahtarıdır. Örneğin, dünyaya alışma sürecinde bir bebeğin hem annesinin şefkatine hem babasının korumasına ihtiyacı vardır. Kurumlarımız hem kadınların derinliğine hem erkeklerin cesaretine gereksinim duyar. Rekabet etmek yerine iş birliği yapan kadın ve erkekler, celal ve cemel sıfatlarını uygun ölçülerde harmanlayarak maddi ve manevi ilerlemeye katkı sağlar.

Peki, aramızdaki ilişki sadece bu kadar mıdır?

Yine Yüce Rabbimizin ayetlerindedir ki: *“Sizin için nefislerinizden zevceler yaratmış kendilerine ısınırsınız diye ve aranızda bir sevgi ve bir esirgeme yapmış, şüphesiz ki bunda düşünecek bir kavim için ayetler var.”* (Rum/21)

Kadın ve erkek zıt kutuplar olmaları dolayısıyla birbirini çeker. Fitri olarak biri diğerinde tamamlanma arayışındadır. İşte bu çekim, sevgi ve merhametten beslenir, helal dairede yaşanırsa bir mucize kıvamında tarafları hakikate yaklaştırır. Birbirine sevgi ile bakan çiftler bize yaratılıştaki mükemmeliyeti işaret eden ayetler gibidir. Aynı kanı taşımadığımız birine hissettiğimiz bu yakınlık ancak Hak Teâlâ'nın bir ikramı olmalıdır. Hz. dem ve Hz. Havva, Hz. İbrahim ve Hz. Hacer, Hz. Muhammed ve Hz. Hatice arasındaki bağ, bir kadın ve erkeğin birbirine yoldaş olduklarında nasıl Rabbin ayetlerine dönüştüklerini gösterir bize. Varlıkta ve yoklukta, hastalıkta ve sağlıkta sürdürülen birlikteliklerdir bunlar. Rabbin rızasını gözeterek bir araya gelen, ömürlerini bu yolda sürdüren, birbirlerini zenginleştiren çiftler...

Peki, şimdi biz neyiz?

İnsanız evvela, rıza-i İlahi için çabaladıkça şereflenen. Kadın ya da erkek fark etmez Esmâ-ül Hüsna'ya tecelligâh, dünyaya halifeyiz. Varsa kaderde, bir libas/bir örtü yüz zevcimize. Ve onun ayetlerinden bir ayet belki de...

VS.

RÜVEYDA
KORKUT*

**İlk yazılanın
ikincisini reddettiği,
karşıt ve zıtlıktan
beslenen, herkesin
kendi "motto"sunu
yapabildiği bir
duruş: -e karşı.**

Neye Karşı Olmak?

*"Bir şey olmak istiyorum ya bir fikrin
yıkılmaz savunucusu ya vazgeçirilmaz
muhalifi."*

Bir şeyi ya sevmeli ya da ondan büsbütün nefret etmeli yanılığını yaşıyoruz bu zamanlarda. Fikirlerimizi önemsiyor, kimsenin bizi yok saymasına müsaade etmeden, düşüncelerimizi duyurmak istiyoruz. İnsanın pek tabii hakları bunlar. Hemfikir olmak ve aykırı olmak tabiatımızda var. Ancak ölçsüzlük bu zamanın en büyük yanılığı. Müşterek fikrin verdiği rahatlık ve huzurun yanı sıra çatışmanın getirdiği dinçlik ve uyaklık hali dengeli olduğu sürece makul bir insanız. Bu dengeli hal ne zaman bo-

*Kadıköy AİHL mezunu. Tarihçi&Mimar. Düşünmeyi, üretmeyi ve şehirlerde gezgin olmayı seviyor. Gençlerle yol alıp hikâyeler biriktirmek en sevdiklerinden.

zuluyor? Çatışmanın sürekliliği bize ne kazandırıyor, bizden ne götürüyor? Her şeye karşı olmak nasıl bir dünya sunuyor?

Aykırı/Farklı/Muhalif Olmak

Aykırlık “alışılmışa, doğru olarak kabul edilmişe uygun olmayan, karşıt, ters, mugayir, muhalif” anlamlarını taşıyor. Harici olmanın, çoğunluğun dışında hareket etmenin göstergesi bir nevi. Karşı çıkmak, tasvip etmemek anlamına gelen aleyh, bir şeyden ya da bir kimseden yana olma, onun yanını tutma anlamındaki leh kelimeleri de sıklıkla kullanılanlar arasında. Bir eyleme, bir fikre, bir tutuma karşı olma durumu olan muhalefet, aykırı olma durumunu ve bu durumda olan topluluğu ifade ediyor. Bir diğer kavram olan marjinallik, toplumda, türdeş bir kümenin içine girmeyen, onun en ucunda yer alan olarak tanımlanıyor. Agresif olmak, kimsenin beğenmediklerini beğenmek, çoğunluğun takdir ettiği bir şeyi sırf bu sebeple kötülemek gibi durumlar da marjinal olmanın şartları gibi düşünülebilir. Bütün bu kelimelerin sözlük anlamlarından daha fazlasını taşıdığı ve insanın kimlik arayışındaki etkisinin farkındayız.

Onaydan çok itiraza yakın olduğumuz gençlik yaşlarımızda, herkesten farklı olduğumuz noktaları keşfetmeye, kendimize ait olanı netleştirmeye, diğerine mesafe koymaya çalışıyoruz. Olmak cesaretini gösteriyoruz bir bakıma. Fikirlerimizin, dünya görüşümüzün, prensiplerimizin, inançlarımızın bizi sorgulamaya, cevaplar aramaya yönelttiği bu sürecin bizatihi kendisi önemli. Okuyor, dinliyor, araştırıyor, kanaat ediniyor, itiraz ediyor, savunuyor veya kabul ediyoruz. Bütün bu süreçte tek karar verici kendimiz miyiz? Nasıl karar veriyoruz tavırlarımızca? Neden her şeye itiraz etme eğilimindeyiz? Laf olsun diye mi karşı çıkıyoruz, yoksa gerçekten de eleştiriyor muyuz?

Güçlü, bağımsız ve kendinden emin gözükme çevremizden ilgi ve onay kazanabilmenin yollarından biri olarak gözüküyor. Özellikle okul çağlarından itibaren yaşadığımız bunalımlarda, arkadaş ve çevrenin bu noktada etkisi hayli fazla. Popüler olmanın veya niteliksiz bir farklılıkla ayrışmanın bu noktada bize istediğimizi verdiğini düşünüyoruz zaman zaman. Karşısında olmak adına bazen kırıcı dahi olabiliyoruz. Sırf bizimle aynı fikirde değil diye, sevdiğimiz şeyleri sevmiyor diye arkadaşımızı, komşumuzu incitebiliyoruz veya incinebiliyoruz. Karşı karşı dururken yüzüne hasret kaldıklarımızın sayısı artıyor. Oysa farklı fikirlerin usulünce karşılaşması ile gerçeğin ne olduğu ortaya çıkacağı düşüncesi daha makul bir yol görünüyor. Namık Kemal’in şu meşhur sözünü hatırlayalım “Bârîka-i hakikat, müsâdeme-i efkârdan doğar.” Hakikat şimşeğinin doğuşu fikirlerin çatışmasındandır.

Muhalefet Popülerliği

Farklı ve aykırı olmanın pazarlandığı bir zamanda yaşıyoruz. Her şeye itiraz etmek, bütün üst kimliklere karşı yıkıcı bir tavra

bürünmek, farklılaşmak teşvik görüyor. Ne için ve kime mücadele verildiği bilinmeksizin ayrışmaya yönelik cümlelerin çoğalmasında popüler bir tavır olmasının da etkisi büyük. Tepki vermeye indirgenmiş ve sendrom halini almış sürekli muhaliflikte en çok duyulan cümle “Dertlerin cümlesine itirazım var” oluyor.

Durduğumuz yerin alternatifi olduğu sürece o şeyin muhalifi konumuna geçtiğimizi söyleyebiliriz. Mesele neye, nasıl baktığımızda. Söylediklerimizin, yaptıklarımızın ve sebep olduklarımızın sorumluluğunu almakta. Yıkma için değil, yapıcı olmak için, daha iyisi için eleştirmekte. Yeni öneriler sunmakta, yeni fikirler geliştirmekte. Mesele neyin karşısında neyi tercih ettiğimizde. Bu farkındalıktan yoksun fikir sahibi olmanın yolu kendimizden geçmiyor zira. Aksi durumlarda yönlendirilmeye açık, değer sistemleri süzgecinden geçmeyen zayıf tercihler yapma tehlikesi ile karşı karşıya kalıyoruz.

Bandwagon Etkisi

Bir devletin kendisinden daha güçlü bir devletle hareket etmesi, onun safına katılması veya peşine takılması anlamına gelen kelime, kişilerin daha çok kişi tarafından kabullenilen fikir, akım, heves ve seçimlere yönelmesi için de kullanılıyor. Bu yönelimlerin sonucunda hissettiği mutluluk, kazanmışlık hissinden faydalanmayı da içeren kavramın en çok politik ve ekonomik yönü dikkat çekiyor. Sürü/Kitle Psikolojisi olarak da bilinen bu olguya göre, peşine takıldığımız popüleritenin kazançlarından faydalanmak istiyoruz.

Underdog Etkisi

Bandwagon etkisinin aksine en az seçileni, kabul göreni destekleme eğilimine verilen addır. Ezilenin, daha güçsüzün yanında olma, onu destekleme güdüsü olarak tarif edilen bu etkiyle başka bir sebep aramaksızın güçlünün karşısındakinin kazanmasını isteyebiliyor ve içten içe bundan keyif alabiliyoruz. Kendimizi diğerlerinden ayırma çabası, kaybedene duyduğumuz üzüntü veya diğerinin çoğunluğa karşı çıkma arzusuna hayran olmak gibi başka sebepleri de olabilir.

-Mış Gibi Yaşamak

Kemal Sayar’ın ifadesiyle “olmak cesareti iradenin krize girdiği bir dünyada, kişinin kendi potansiyellerini, heveslerini, düşlerini harekete geçirmesi yönünde bir cesaret göstermesi gerektiğini ima eden bir başlıktır. Hepimiz kendimiz olmayı başarabilirsek dünyada pek çok değişimi ateşleyebiliriz.”

Belki de bütün meseleyi anlamak, -mış gibi yaşadığımız gerçeğini görmekten geçiyor. Fikirlerimiz sadece düşünmek ve söylemekle kalmıyor, hareketlerimizi, alışkanlıklarımızı ve bütün yönleriyle hayatımızı etkiliyor.

İZLE

OKU

Olmak
Cesareti
Kemal
Sayar

İNCELE

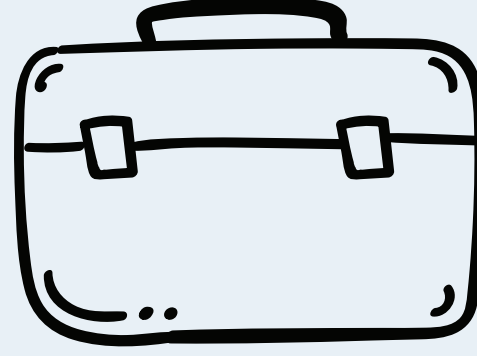
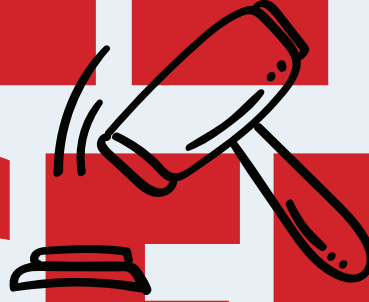
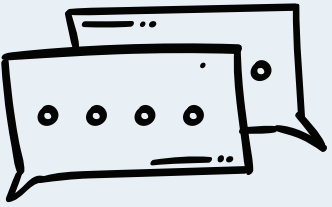
"TÜRK VATANDAŞI İSVİÇRE MEDENİ KANUNUNA GÖRE EVLENEN, İTALYA CEZA YASASINA GÖRE CEZALANDIRILAN, ALMAN CEZA MUHAHEMELERİ YASASINA GÖRE YARGILANAN, FRANSIZ İDARE HUKUKUNA İDARE EDİLEN VE İSLAM HUKUKUNA GÖRE GÖMÜLEN KİŞİDİR."

ZEYNEP RANA
ÜNAL*

DOĞU VE BATI KESİŞİMİNDE BİR HUKUK SİSTEMİ MÜMKÜN MÜ? İSLAM DÜNYASINDAKİ MODERN HUKUK:

M
E
C
E
L
L
E

İsmi bilinmeyen bir mizah dergisinde yer alan ve alıntılanarak ünlenen bu tanım başta sosyal medya olmak üzere pek çok yerde karşımıza çıkıyor. Modern hukuk sistemlerinin neye dayandıkları ve bu birleşimlerin nasıl meydana geldiği hususlarından haricen bu kadar girdiyi düşündüğümüzde “Biz Şimdi Neyiz?” sorusu da haliyle zihinlere düşüyor. Kadim medeniyet mirasını ve köklü devlet geleneğini temel almakla birlikte, başkaca devletlerin normlar hiyerarşisinden ve kanun sistematüğinden istifade etmek pekâlâ anlaşılabilir bir durumdur. Bu halde izlenmesi gereken yolda mühim olan, esas alınan hukuk kaidelerini sözü ve özüyle alırken temelde kılavuz olduğunu unutmamaktır. Böylesi bir yöntemin daha önce uygulanmadığını düşünüyorsak yanlıyoruz. Yazımız Osmanlı Devleti’nde Ahmed Cevdet Paşa’nın başkanlığında hazırlanmış büyük ve hacimli bir kitap olan Mecelle’ye odaklanarak, bu coğrafyada modernleşme çabaları içinde ortaya konulan bir İslami özel hukuk kodeksine dikkat çekecektir. Öyle ki bu çalışmanın başarısı şöyle kayda alınmış:

“Ahmed Cevdet Paşa, Mecelle’nin hazırlanmasında önyak olmakla yalnız İslam hukukuna değil, dünya hukuk hayatına da büyük bir hizmette bulunmuş hem kendi adını hem de hazırladığı bu mükemmel eserin adını ebedileştirmiştir.”

Bernard Lewis

İslam ve Türk Hukuk Tarihi’nin İlk Medeni ve Borçlar Kanunu

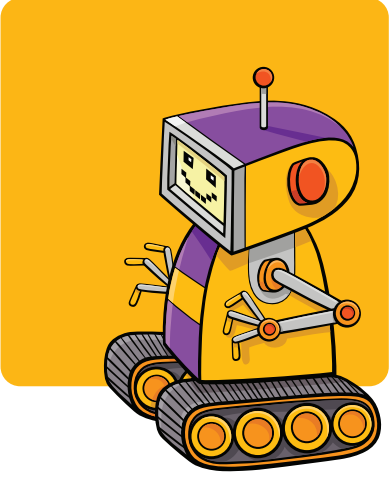
Mecelle yani tam ve asıl adıyla Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye ağırlıklı olarak borçlar, eşya ve yargılama hukuku esaslarını içeren, 1868-1876 yılları arasında çok yönlü bir şahsiyet olan Ahmet Cevdet Paşa’nın öncülüğündeki bir komisyonun hazırladığı kanun olarak ifade edilebilir. İstanbul’un ev sahipliğini yaptığı bu kanun derlemesi sadece Osmanlı Devleti için değil dünya hukuk tarihi bakımından da önemli bir çalışmadır. Bununla birlikte İslam hukukunu dayanak alan ilk eser olmasından ötürü İslam ülkelerine örneklik teşkil ettiği rahatlıkla söylenebilir. Zira Mecelle ’de asırlar boyu Müslümanlarca uygulama alanı bulan hükümler bir araya getirilmiştir. Cevdet Paşa Mecelle’nin önemini şu şekilde ifade eder:

“Avrupa kıtasında en iptidai tedvin olunan kanunname Roma Kanunnamesidir ki, Şehr-i Konstantiniyye’de bir cemiyet-i ilmiye marifetiyle tertip ve tedvin olunmuş idi. Avrupa kanunlarının esasıdır ve her tarafta meşhur ve muteberdir. Fakat Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye’ye benzemez. Beynlerinde pek çok fark vardır. Çünkü o, beş altı kanunşinas zatın marifetiyle yapılmıştır. Bu ise beş-altı fakih zatın marifetiyle vaz-ı ilahî olan şeriat-ı garradan ahz u iltikat edilmiştir. Avrupa kanunşinaslarından olup bu kerre Mecelleyi mütalaa ve Roma Kanunnamesi ile mukayese eden ve ikisine dahî mücerred eser-i beşer nazarı ile bakan bir zat dedi ki, âlemde cemiyet-i ilmiye vasıtası ile re’sen iki defa kanun yapıldı. İkisi de Konstantiniyye’de vuku buldu. İkincisi tertip ve intizamı ve mesailinin hüsnü tensik ve irtibatı hasebiyle evvelkiye çok mü-raccah ve fâikdir. Beynlerindeki fark dahî ol asırdan bu asra kadar âlem-i medeniyette kaç adım atmış olduğuna güzel bir mikyas-tır.”

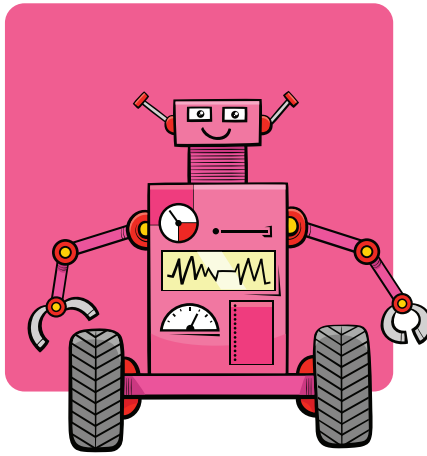
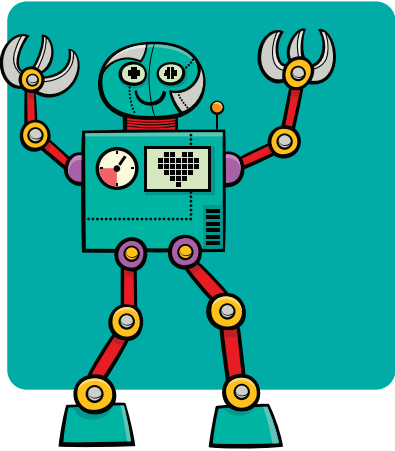
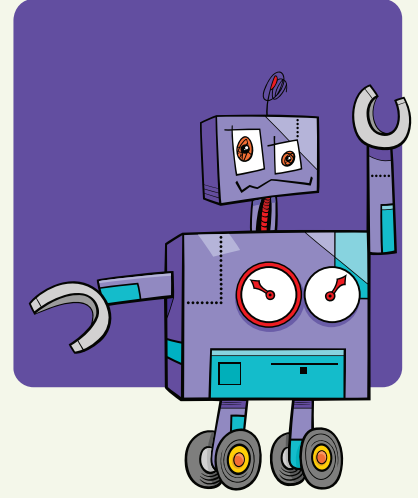
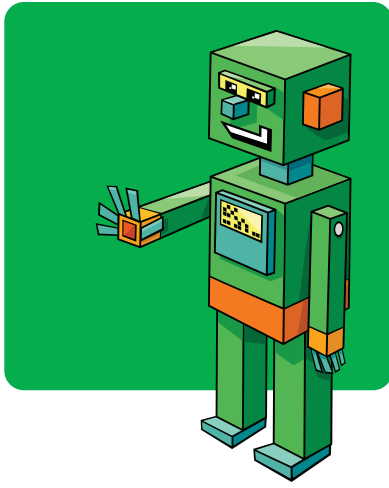
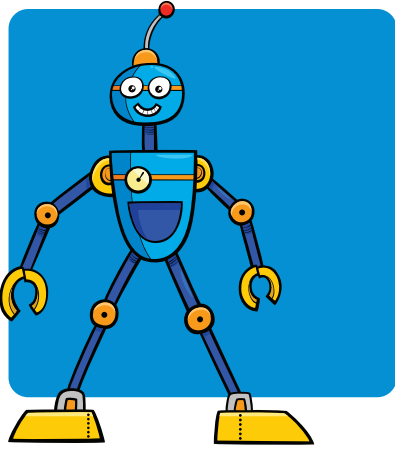
Tanzimat itibariyle Osmanlı Devleti’nde hayatın her alanında olduğu gibi kanunlaştırma hareketlerinde de bir takım köklü reformların yapıldığı bilinmektedir. Başta siyasi, ticari ve hukuki sebeplerin varlığı Mecelle’nin hazırlanmasına yönelik teşebbüsleri etkilemiştir. Dönemin önde gelen Dünya devletleri tarafından Osmanlı’nın “Hasta Adam” olarak nitelendirildiği süreçte iç ve dış problemler, Batılılaşma ve modernleşme çabalarının devam etmesinden ötürü devletin müdahaleye açık hale gelmesi milli bir kanunun hazırlanması fikrini pekiştiriyordu. Çok geçmeden başkanlığını Batı ve Doğu kültürlerine vakıf olan Ahmed Cevdet Paşa’nın yaptığı ve çok değerli İslam hukukçularının yer aldığı heyet planlı şekilde bir araya gelerek çalışmalara başladı. Bu süreçte derlenmesi planlanan konuların belirlenmesi, tasnifi ve tevzisi heyet için yapılır, kararın yazım aşamasından sonra yeniden istişare edilerek kabul edilir ve nihayetinde Ahmed Cevdet Paşa’nın son onayından geçerdi. Yazımı tamamlanan kısımlar sırasıyla meclis ve padişaha sunulur ve ardından “Gereğince amel oluna.” yazı onayıyla sadrazamlık makamına bildirilirdi. Son aşama olarak da kanunu oluşturan her bir kitabın neticelenmesinin akabinde dönem padişahı Sultan Abdulaziz’in fermanıyla ilan edilirdi. Heyetin oluşturulmasından padişah fermanına kadar devam eden bu süreç 1869-1876 yılları arasında yaklaşık 7 yıl devam etmiştir. Hukukçular arasında fikir alışverişi yapılarak yol alınan bu çabanın gayesinin genel ifadeyle pozitif ve analitik bir hukuk sistemi oluşturmak olduğu söylenebilir. Bu sistemin milli özyapı temelinde inşa edilmesi ise haliyle öncelenen bir husustu.

Günümüz dünyasında yürürlükteki medeni kanunlarla kıyas edildiğinde Mecelle’de eksiklikler görülebilir. O dönemde de hayatın değişmesi ve gelişmesinden ötürü yeni içtihatların gerekmesi, Mecelle’nin Hanefi mezhebine bağlı kalınarak hazırlanması gibi sebepler öne sürülerek tenkit edildiği de bilinmektedir. Hukukçuların tartışmaları neticesinde zamanın ihtiyaçlarını karşılayacak yeni bir kanundan ziyade Mecelle’de görülen eksikliklerin tamamlanarak içeriğinin zenginleştirilmesi fikri ağır bastığından 1916 yılında çeşitli başlıklarda tadiil komisyonları oluşturularak çalışmalar yapılmıştır. Geçen on yıllık zaman diliminde sadece Hukuk-ı Aile Kararnamesi adlı aile kanunu yürürlüğe konulmuş, Mecelle üzerinden beklenen başkaca değişiklik beklentileri ise karşılanamamıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra da dönemin Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt tarafından İsviçre Medeni ve Borçlar Kanunu’nun tercüme edilerek alınması çalışmalarına ehemmiyet gösterilmiş ve 17 Şubat 1926’da TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmesiyle Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye yürürlükten kaldırılmıştır.

Mecelle’ye kendi dönemi nazarıyla bakıldığında tüm eksikliklerine rağmen bünyesindeki kıymetli yönleriyle derin izler bıraktığı ve türünün nadide bir örneği olduğu aşıkardır. Hassaten kendi içinde zıtlıklara düşmeyip tarafsızlık ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde şekillenmesi gibi özelliklerinden dolayı hem dünya hem de İslam Hukuk tarihinde ciddi bir teveccüh kazanmıştır. Kaldı ki siyasi açıdan oldukça çetrefilli bir dönemde 16 kitap ve toplamda 1851 maddeden oluşan bu abide eser 57 yıl yürürlükte kalmış ve bununla birlikte halen günümüzde çeşitli ilmi çalışmalara etkisini devam ettirmektedir.

ARTIK ROBOTLAR MI

İNSANMI?

“HAYIR, ROBOTLAR İNSAN DEĞİLLERDİR. ROBOTLAR, GENELLİKLE İNSANLAR TARAFINDAN TASARLANAN VE PROGRAMLANAN, GÖREVLERİ YERİNE GETİRMEK İÇİN ÖNCEDEN BELİRLENMİŞ TALİMATLARLA ÇALIŞAN YAPAY ZEKA MAKİNELERİDİR.”

Robotlar insanların işlerini kolaylaştırabilir ve birçok alanda kullanılabilirler, ancak insanlarla aynı şekilde düşünemezler ya da insanlar kadar karmaşık kararlar veremezler. Şu anda, robotlar yalnızca önceden belirlenmiş talimatlara göre çalışabilirler ve öğrendikleri şeyler, insanların öğrenme ve anlama yeteneklerinden oldukça farklıdır. Ancak, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, yapay zeka makinelerinin yetenekleri de gelişmektedir ve gelecekte robotlar insanlarla daha fazla benzerlik gösterebilirler. Ancak bu, robotların insan olacağı anlamına gelmez.

Buraya kadar yazılanlar başlıktaki soruya yapay zekanın verdiği cevaplarıdır. Üstelik kendisini “Ben ChatGPT, OpenAI tarafından eğitilmiş büyük bir dil modeli ve dil işleme alanında uzmanlaşmış bir yapay zekayım. Görevim, insanlarla doğal bir dilde etkileşim kurarak onlara yardımcı olmaktır. Sorduğunuz sorulara cevap verebilir, tavsiyelerde bulunabilirim veya konuşmanın devamında sizinle öğrenebilirim.” Şeklinde tanımlamaktadır. Kendisi hayli merak alanımıza girmeye başladı şimdiden. Nedir bu yapay zeka, ne işimize yarar ve nerelerde kullanılır?

“Yapay Zekâ” Nedir?

Literatürde “Yapay Zekâ”nın tanımı, teknolojinin gelişmesiyle değişim göstermektedir. Yapay zeka, bir bilgisayarın veya bilgisayar kontrollü robotun, genellikle akıllı varlıklarla ilişkili görevleri yerine getirme yeteneğidir. Terim sıklıkla akıl yürütme, anlam keşfetme, genelleme veya geçmiş deneyimlerden öğrenme gibi insanlara özgü entelektüel süreçlerle donatılmış sistemler geliştirmek amacıyla kullanılmaktadır.

“Yapay Zeka”nın Faydaları Nelerdir?

Yapay zeka, bir insanın yapabileceği bazı görevleri daha fazla veriyle daha hızlı bir şekilde yapılmasına imkân tanıyarak, hayatımızı kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple, yapay zeka; sesli asistanlar, dil çevirileri, öneri sistemleri, navigasyon, sosyal güvenlik, sağlık hizmetleri, e-ticaret ve yardımcı robot uygulamalarıyla günlük hayatımızda yer almaktadır. Siber güvenlik ve savunma sanayi gibi sektöre özel stratejik çalışmalarda da kullanılmaktadır.

“Yapay Zeka” Terimi İlk Defa Ne Zaman ve Kim Tarafından Kullanılmıştır?

1950’li yılların başında Alan Turing’in “Makineler Düşünebilir Mi?” sorusuyla makine öğrenmesi kavramı ortaya çıkmış, Bilgisayar Bilimci ve Bilişsel Bilimci “John McCarthy” tarafından “Yapay Zeka” terimi ilk kez düzenlenen yapay zeka konferansı olan Dartmouth Konferansı’nda 1956 yılında kullanılmıştır.

‘Veri’ ve “Yapay Zeka” Arasında Nasıl Bir İlişki Vardır?

Yapay zekanın eğitimi esnasında gereken en önemli unsur ‘veri’dir. Verinin büyüklüğü, hacmi ve çeşitliliği arttıkça yapay zekanın öğrenme kapasitesinin de artması beklenmektedir. Günümüzde, üretilen veri miktarının hızlı bir şekilde artması ve “Büyük Veri” işleme yeteneklerinin de gelişmesiyle, yapay

zeka çözümleri birçok alanda karşımıza çıkmaktadır.

Neden Yapay Zekaya İhtiyacımız Var?

Yapay zeka hayatın birçok noktasında yansız, eşitlikçi uygulamalarla toplumun refah düzeyini arttırabilme yetenekleri dolayısıyla ihtiyaçtır. Güncellenebilen ve kişiselleştirilebilen yapay zeka destekli araçlar, bireylerin ve toplumun kalkınmasına etki edecek uygulamalardır. Örneğin, navigasyon, sesli asistan, e-ticaret gibi uygulamalar bireylerin hayatını kolaylaştırmaktadır.

Günlük Hayatta Kullanılan Yapay Zeka Uygulamaları Nelerdir?

Yapay zekanın başlıca kullanım alanları olarak, aşağıdaki uygulamaları sıralamak mümkündür: Görüntü işleme, ses işleme, metin işleme, sağlık verilerinin analizi ve tedavi planlaması, insansız - yz destekli sürüş sistemleri, sigortacılık ve finans, büyük veri analitiği, tarım ve hayvancılıkta akıllı uygulamalar, siber güvenlik.

Neden Yapay Zeka Bu Kadar Popüler Hale Geldi?

Son yıllarda, teknolojik ilerlemelerle artan veri toplama, depolama, paylaşma ve işleme yetenekleri sayesinde geçmişte pratik olarak uygulanamamış birçok yöntem ve daha karmaşık uygulamalar, günümüzde gerçekleştirilebilir hale gelmiştir. Yapay zeka, insanlığın hizmetine sunulan tüm bu uygulamalarla büyük verinin analiz edilerek, birçok alanda kazanımlar elde edilmesine imkân sağlamaktadır.

Yapay Zeka Tehlikeli Olabilir Mi?

Her geliştirilen teknoloji gibi yapay zeka uygulamaları da farklı kötücül amaçlarla kullanılabilir veya değiştirilebilir. Yapay zeka; eğitim esnasında mahremiyet içeren verinin kullanılması, verinin önyargılı biçimde toplanma durumuna göre, farklı problemlere sebep olabilir. Önemli olan güvenlik ve açıklanabilirlik esaslarına uyarak, geliştirmelere devam etmektir. Etik ve ahlaki kurallara bağlı kalındığı, kurumsal politikalara uyulduğu takdirde hiçbir teknolojik gelişme korkutucu olmamalıdır.

Yapay Zeka ile İlgili Yaygın Yanlış Kanılar Nelerdir?

En yaygın yanlış kanılar:

Yapay zeka, insanların yerini alacaktır.

Yapay zeka, önemli ölçüde işsizliğe yol açacaktır.

Yapay zeka sistemleri güvenilir veya güvenli değildir.

Yapay zeka, insan neslinin devamı için büyük tehdit oluşturmaktadır.

Yapay zeka uygulamaları ne kadar gelişirse gelişsin, mesleklerin çoğunluğunda insan katılımına ihtiyaç olacaktır. Bu sebeple, yapay zeka ile daha farklı yeni iş alanlarının oluşması beklenmektedir. Ayrıca, siber güvenlik alanında zararlı yazılım analizi veya anomali tespiti gibi kritik noktalarda da yapay zeka güvenilir çözümler sunmaktadır. Yapay zeka uygulamaları alan özelinde geliştirilmektedir, genelleştirilebilir değildir. Bu uygulamalar, karar verici değil, karar destek sistemi olarak kullanılmaktadır.

3 Hikâye Bir Arada

Fantastik, macera, duygusal

DEĞERİNİ BİLEN GENÇ

Anahtar Kâtibi adalet, dürüstlük, sorumluluk, emeğe saygı değerlerini konu olan sınıksız bir dostluk hikâyesi...

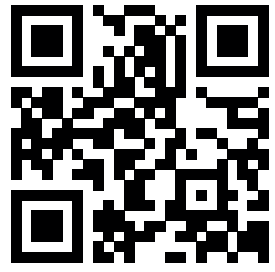
Mağarada Tek Başına akran zorbalığı kavramı üzerinde kurgusunu ilerletirken macerayı sonuna kadar yaşatan bir hikâye...

Limon Ağacının Gölgesi dede sevgisini sonuna kadar yaşayan iki kardeşin geçmişten geleceğe, gelecekte geçmişe giden yolu ağaçların köklerinde arayışının hikâyesi...

detaylı
bilgi için

SİZİN İÇİN HAZIRIZ

abone.onder.org.tr

**MEHMET AKİF
AYZİT***

BAKLAVA İLE KOLA

Yazıya başlamadan iki hususa değinmek istiyorum. Birincisi birazdan okuyacaklarınız tamamıyla şahsi kanaat ve gözlemlerimden oluşmaktadır. Bu yüzden az sonra okuyacağınız öznel yargıların içinde lütfen doğruluk ve yanlışlık aramayın. İkincisi de bahsettiğim konu hakkında detaylı açıklama yapmaktan ziyade ipuçları vererek sizi araştırmaya sürüklemek istedim. Zira araştırılmış ve emek harcanmış bir bilginin akla yerleşmesinin daha kolay ve kalıcı olduğunu düşünüyorum.

Konuya başlayacak olursak kadim dünyadan modern dünyaya insan denen canlı var olduğu andan itibaren toplumların bıraktıkları izler vardır. Bunlar, müzik, giyim kuşam, yeme içme ve benzeri birçok örnekle somutlaştırılabilir. Bazı şeylerde bu farklı topluluklar tarafından bırakılan izler birbirlerine benzerken bazı noktalarda birbirinden tamamıyla bağımsızdır ve bu izlerin toplamına kültür adı verilir. Zaman içinde savaş, göç ve ticaret gibi değişik yollar

aracılığıyla kültürlerarası etkileşim hep var olagelmiştir. Orta Asya'dan göçmüş Türklerin dil, gelenek ve göreneklerinin Arap ve Fars kültürlerinden aldıkları etkilerle harmanlanması örnek olarak verilebilir. Özellikle iletişimin bu denli gelişmiş olduğu şu son dönemlerde, bu etkileşimlerin hızlanması ve bir üst seviyeye geçmesi de gayet doğaldır. Kültürün kilometre taşlarından biri olan müzik ise bu saltanatın sultanı olarak tahta oturmuş ve hüküm sürmektedir.

Gelin, beraber bu konuyu biraz irdeleyelim!

Tarih boyunca toplumlar birbirleriyle etkileşime girdiklerinde elbette müzikleri bu işten paylarını almıştır ancak son yıllarda bu etkileşim pasif bir değiştirici olmaktan ziyade aktif bir sentez aracı olmuştur ve ortaya yeni bir kavram çıkmıştır: sentez müzik. Hepimizin bu kavrama aşına olduğunu, kavramı bilmese bile örneklerini çok iyi tahmin ettiğini kendi ismim kadar net biliyorum. Sentez müziği kısaca açıklamak gerekirse sanatçının farklı kültürlerden

*Ömer Çam AİHL mezunu. İstanbul Medipol Üniversitesi'nde Bilgisayar Mühendisliği öğrencisi. Bolca dinler, okumaya ve yazmaya çalışır.

BU NE KADAR DOĞRU NE KADAR YANLIŞ BİR AKINTI O KADARINI BİLEMEM AMA BİZİM BAZI BALIKÇILARIMIZ; BU AKINTININ İÇİNDEN DAHA ÖNCESİNDE AŞINA OLMADIĞIMIZ BALIKLARI YAKALAYIP BİZİM USULLERİMİZE GÖRE PİŞİRİP DAMAKLARIMIZDA UNUTULMAZ LEZZETLER BIRAKTI.

parçalar kullanarak çok değişik yapılarda müzikler ortaya koymasındır. Nasıl mı? Sözleri Türk kültürüne, müziği Batı kültürüne ait olan Barış Manço şarkıları, bence kafada canlanması için tek başına yeterli olabilir. Ama gelin daha detaylı bakalım.

Bakıldığı zaman, sentez müzik kavramı tek tük Batı'da tane verse de genel olarak Doğu'da yetişen bir meyvedir. Bunun sebebini kısaca şöyle izah etmeye çalışalım. Geçtiğimiz son birkaç yüzyılda teknolojik, askerî, politik vb. birçok konuda gelişmelerin Batı'da yaşanması; doğal olarak akış yönünün Batı'dan Doğu'ya doğru olması sonucunu verdi. Bu akıntı aynı şekilde kültürel öğelerin de Batı'dan çıkıp Doğu'ya akmasına sebep oldu. Bu ne kadar doğru ne kadar yanlış bir akıntı o kadarını bilemem ama bizim bazı balıkçılarımız; bu akıntının içinden daha öncesinde aşına olmadığımız balıkları yakalayıp bizim usullerimize göre pişirip damaklarımızda unutulmaz lezzetler bıraktı. "Anadolu Rock" denen bir kavramla genel olarak yaşam bulmaya başlayan bu lezzetleri hepimiz tatmışızdır. Peki Anadolu Rock nasıl ortaya çıktı? Daha doğrusu nedir bu Anadolu Rock?

Dünya üzerinde 60'lı yıllarda yeni bir müzik türü olarak piyasaları ve insanları sallayan rock müziğini duyan, dinleyen ve benimseyen bazı sanatçılarımız; farklı bir şey denemek istediler. Ortaya sözleri buram buram Anadolu kokan bir ekol çıktı. Ki bazı şarkılar, türkülerin rock müziğe uyarlanmış hâlidir, örneğin Barış Manço'nun Gönül Dağı... Kısaca tamamıyla Batı tufanlarından kopup gelen rock müziği kültürel rüzgârla buluşturup "Anadolu Rock" denen kavramı ortaya çıkardılar. Bu kavramın benim aklımda öne çıkan isimleri; Barış Manço, Cem Karaca, Erkin Koray, Edip Akbayram gibi sanatçılarla beraber Moğollar ve Kurtalan Ekspres gibi gruplardır herhâlde. Seneler önce eser vermiş olmalarına rağmen bu isimler hâlâ hatırlanır ve bu isimlerden nefret eden hiç bulunmaz. Bence bunun en temel sebebi, aslında şarkılarında bizim bağrımızdan bir şeylere yer verirken aynı anda bunu bizim hoşumuza gidecek şekilde yapmış olmalarıydı. Peki sadece Anadolu Rock mı var? Tabii ki de hayır!

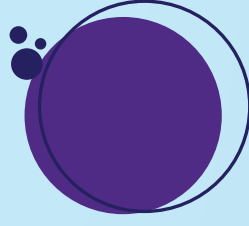
Anadolu Rock'ın bir benzeri olan Anadolu Blues'u unutmamak lazım. Kendileri de rock müzik yerine blues'u tercih ederek, bize farklı bir noktadan eserler vermiş bir müzik akımıdır. Bu akımlardan başka olarak günümüzde veya öncesinde ortaya çıkmış akımlar olmasa da bireysel sentez müzik yapan birçok sanatçımız vardır. Mesela Merican Dede takma ismini kullanan bir DJ abimiz, elektronik

müzikler ile neyi birbirine katarak ortaya apayrı bir tarz çıkarmış. 2010'lu yıllarda modern rock besteleriyle Türk sözlerini bir araya katıp sektöre "Develerle Yaşıyorum" adlı bir albüm kazandıran Gaye Su Akyol'u da unutmamak lazım. Yine türkülerle elektronik müziği kardeş gibi aynı kayıta yatıran Hey! Douglas da aynı şekilde ismi zikredilmeye değer bir isimdir bence. Bu gibi örnekler çoğaltılabilir ama başta dediğim gibi ben sadece ipucu vermeye geldim.

"Peki hocam bu lezzetler hoş, güzel de zehirli olmasınlar..." tereddüdü bazılarımızın kafasında yer edinebilir. Ben açıkçası bu sentez müziklerin bize yararı olduğu kanaatindeyim. Zira modern toplumda kendi kültürümüzü bizden sonraki nesillere aktarabilmek için güzel bir yol olabilir. Küçük bir çocuğa, sazla çalınan bir Gönül Dağı ile elektro-gitarla çalınan bir Gönül Dağı dinlettiğinizi düşünün. Acaba hangisini daha çok beğenecektir? Mamafih, kültürümüzü sadece bizden sonrakilere değil aynı zamanda diğer toplumlara geçirebilmek için de güzel bir yöntem olabilir. İster kabul edelim ister etmeyelim, dünya üzerinde şu an fırtına koparan müzikler Batı'dan çıkan türlerle yapılıyor. Bizim de bu müzikleri kullanıp kendi sesimizi duyurmamız kötü olabilir mi sizce?

Lakin ortada şöyle bir durum da var; her ne kadar faydalı olduğunu düşünsem de sentez müziğin yararını ortaya çıkarabilmesi için uygun dozda yapılması lazım. Zira fazla alınan ilaç da bizleri zehirleyebilir. Meseleyi şöyle izah edelim: İnsanoğlu yaptığı şeylerde aşırıya kaçmaya müsait bir yapıda yaratılmıştır, bunda herhangi bir şüphe olduğunu düşünmüyorum. Bu yozlaşmaya açık yapıyla; sentez müzik icra etmek isteyen bazı insanlar ayarı fazla kaçırıp bizim kültürümüzdeki öğeleri hak etmeyecekleri hâllere sokabilirler ki bu eminim hiçbirimizin istemeyeceği bir durum olur. Bu açıklamayı yaparken tamamıyla farazi konuştuğumu da belirtmek isterim. Velhasılıkelam gülü severken elimizi kanatmayalım.

Son olarak, başlık konusuna bir açıklık getirelim. Bu metni okumaya başladığınız andan itibaren kafanızda bir soru işaretini olarak yer ettiğini biliyorum başlığın. Bağlamdan uzak gibi dursa da aslında o başlığı bir imge olarak koydum. Baklava bizim toplumumuza ait bir tatlıyken kola Batı'ya ait bir içecek. Buna rağmen bayramlarda beraber ikram edilen bir ikili oluyorlar ve tatları da birbirine gayet güzel uyuyor. Bence kıvamında yapılmış bir sentez müzik de gayet güzel dinleme zevki veriyor. Unutmayın, müzik ruhun gıdasıdır. Kamu spotumuzu da vermiş olduğumuza göre, esenlikle kalın!

MERYEM
ÇIRALI*

HAZ CENNİETİ

DAHA DAHA
ÇOK ONLINE
ALİŞVERİŞ

“TÜKETMEK” ÜZERİNE
BAŞLIYOR BÜTÜN
CÜMLELER. NEYİZ BİZ?
“TÜKETİCİ OLMAK”
MI ARTIK BİZE LAYIK
GÖRÜLEN?

*Belgesel ve radyo programı metin yazarı. Deneme, öykü ve inceleme yazıları yazıyor.
İlk Kiblem Mescid-i Aksa' yı kaleme aldı.

Kapitalizm bireylere tüketim yaptığı ölçüde değerli olduğu fikrini enjekte etmektedir. "Homo Consumens" bireyi tüketici insan hâline getirmek anlamına gelmektedir. Kapital sistemin en kilit noktasıdır bu. Tüketici hâline gelen birey artık üretmekten çok uzaktır, hazır konmanın rahatlığını yaşamış ve bu hazırcılık anlayışı bireyin iç buhranlar yaşamasında zemin hâline gelmiştir. Tüketim çılgınlığıyla birlikte birey fitratının kodlarında saklı olan 'Aramak ve bulmak' yolunu bir çırpıda elinin tersiyle itip, fitratına zıt yollara kapı aralamıştır.

Birey içinde halledemediği ne kadar konu var ise dışını doldurmakta arıyor çareyi...

Birey, modern sistemin tüketim aracıdır kapital ideolojide. Ve bu araç robotlaşan insanlığın temeli kabul edilir. Ne kadar çok tüketirsem, o kadar çok değere ulaşacağım hissiyatına kapılır birey. Bunu bilinçli olarak yapmaz, bunu kendine de yediremez. Çünkü inanmak istemez kapital sistemin çarkını döndüren kilit noktalara aracı olduğuna ancak değer yargıları o farkına varmadan ele geçirilmiştir bile!

Ona sunulan sistemde bunu tüketmenin üretmek olduğu illüzyonu ile yapmışlardır. Farkına varamamasının temel nedenlerinden biri işte budur. Hiç şüphesiz tüketim çılgınlığı günümüzün en büyük sorunları arasında.

'Tüketirsen var olursun, tüketmezsen yok olursun.' düşüncesi her yeni günde yeni tüketim araçlarını aramaya yönlendiriyor bizleri. Bir müddet sonra bu arayışlar yorgunluklara sebep oluyor, en çok da gönül yorgunluklarına. Bireyler daha çok içine kapanıyor. Ve bu durum toplumda insanların yalnız başına bir dünya inşa etmelerine sebep oluyor.

Peygamber Efendimiz (s.a.) buyuruyor ki "Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar." (Buhari)

Hadis-i Şerif'te müminler arasındaki birlik ve beraberliğin önemine vurgu yapılıyor. Ancak artık herkes bireycilik görüşünü benimsediğinden kardeşlik mesajı da yok sayılıyor. Birlik ve beraberlik ruhu öldürülüyor. Toplumdaki bu ayrılık filizleri yakınlığın kaybolmasına ve yalnızlıkların artmasına da neden oluyor.

Yalnızlaşan insanlık yalnızlığına çareyi alışveriş merkezlerinde arıyor.

Yalnızlaşan insanlık çareyi tüketme hazzında arıyor.

Yalnızlaşan insanlık bu yalnızlığına iyi gelecek şeyi reklamlarda kendisine söyleyeceklerini zannediyor.

İlk başta dediğim gibi birey bunu fark etmeden, bilme-

den yapıyor çünkü öyle çok alıyor ki oluşturulan düzensizliğin asıl düzen olduğu yanlışına ortada yanlış bir şeyde göremiyor. Ve daha çok, daha daha çok almalıyım fikrini benimseyerek tüketiyor da tüketiyor.

Toplumumuzda ruh hastalıklarının artışıdaki büyük pas-tayı da tüketim çılgınlığı ideolojisi oluşturuyor. Para ile değer görme arasında yakın ilişki kurdurtuluyor modern toplumun insanına. **Birey içinde halledemediği ne kadar konu var ise dışını doldurmakta arıyor çareyi.** Ama bu beyhude çaba yanıt vermiyor tabii.

Tüketimin ağına düşen modern insan marka etiketi rahatsızlığına yakalanıyor bir müddet sonra. Değer görmediği toplumda markanın onu ön plana çıkaracağını düşünüyor ama yanlış düşünüyor.

...Ve herkesin bu duruma ilgisi cezbediliyor yapılan reklamlarla.

Aklında dahi olmayan ürünlere eli gidiyor bireyin ve gardırobu kendisine hitap etmeyen yığınla madde ile doluyor. Bu maddeler de bir süre sonra sıkılaşmaya başlıyor bireyi. Bireyin anlam arayışı; tüketim çılgınlığıyla yer değiştiriyor. Bütün çaba görünür dünyaya yatırım yapma durumuna getiriliyor. Az ile yetinen bir medeniyetin evlatları günümüzde çoklukta hazzın esiri oluyor. "Sade yaşamak İmandandır; sade hayat sürmek immandandır." (Ebu Davud) hadisi unutuluyor, unutturuluyor. İhtiyacı kadarıyla yetinen medeniyetin evlatları bir kara propagandanın esiri hâline getiriliyor şimdilerde.

Herkesin koşar adım alışveriş merkezlerinde soluklandığı bir toplumda, anlam karmaşası yaşanması hiç şaşırtıcı gelmiyor aslında. Çünkü kara propagandanın yegâne hedefi bireyi ruh karışıklığına itmektir ve bu da oldu. Bizim medeniyetimizin temel taşlarından olan paylaşma kültürü de balon olup uçtu. Paylaşmanın yerini tüketmek aldı ve manevi bahar söndürüldü. Özden uzak hâle getirilmeye çalışılan insanoğlu yalnızlığa itiliyor, gönül yorgunluğu mutsuzluklara gebe oluyor. Tüketim putlaştırılıyor şimdi.

Her tüketiciye cennet vaat ediliyor, tüketim hazzı cenneti. (!)

Unutulmamalıdır ki tüketmek ile insan iyileşmez, bilakis insanoğlu üretmenin iyileştirici yönünü kavramalıdır. Çünkü elde edilen maddeler bize söylenildiği gibi bizi gerçek manada zengin kılmaz, bilakis mana insanı zengin kılar.

...Ve her insan gerçek olan yola özlem duyar. Kimisi bu özlemini tatmin edici yalancı cennetlere kapı aralar ve yoldan çıkar, kimisi de öze dönüş yolculuğunda istikamet üzere yola revan olur.

Her daim hayrı aramak ve istikamet üzere kalanlardan olabilmek duası ile.

NUREFŞAH
YİĞİT*

ADIMDA EN İYİ KİTABI SEÇME KILAVUZU

Okuma listesinde onlarca kitap birikenler, Instagram'da kaydettikleri arasında artık hangi gönderilerin kitaplara ait olduğunu dahi hatırlamayanlar, notları arasında üç yıl önceden yazdığı kitap isimlerini kaybedenler ve elindeki kitabı yeni bitirmiş, sıradaki kitabının ne olacağını kara kara düşünenler... Hepiniz buraya! İşte karşınızda 5 adımda en iyi kitabı seçme kılavuzu.

(Başlamadan önce bu yazının size hitap edip etmeyeceğinden emin olmak istiyorsanız cevaplamanız gereken üç soru var:

Instagram'da en son kitap paylaştığınız gönderinin üzerinden en az bir ay geçti mi?

Arkadaş ortamlarında uzun uzun anlattığınız kitap artık çevrenizi baymaya başladı mı?

Son zamanlarda çeşitli reels videolarında daha önce duymadığınız kitaplar görüyor musunuz?

Eğer "evet" cevaplarınız "hayır" cevaplarınızdan fazlaysa, acilen yeni bir kitaba geçmeniz gerekiyor demek.

*Kartal AİHL mezunu. Boğaziçi Üniversitesi'nde Kimya Bölümü öğrencisi. Kendini bildi bileli kelimeler satır aralarını dolduruyor, okuyor ve kendince yazıyor.

YANINIZDAKİ GÖZLERİN KİTABINIZA KAYDIĞINI MI GÖRDÜNÜZ, DERHAL KAPAĞINI BİRAZ ONA DOĞRU ÇEVİRİN. TEBRİKLER, BU HAMLLENİZ EDEBİYAT DÜNYASINA YENİ BİR OKUR KAZANDIRDI!

Bu kılavuzun sizin için uygun olduğundan emin olabilirsiniz.

Eğer “hayır” cevaplarınız “evet” cevaplarınızdan fazlaysa, elinizdeki kitapla devam edebilirsiniz. Henüz yeni bir kitap ihtiyacınız doğmamış 😊

Yeni bir kitaba başlamaya karar veren sevgili okuyucular, aşağıdaki beş maddeyi adım adım takip ettiğiniz müddetçe kitaplığınız boş, Instagram hesabınız aynı kalmayacaktır. Keyifli okumalar!

İlgi Çekici Bir Başlık

Kitap seçmede en önemli kriter öncelikle başlığı. Kitabın öyle bir adı olmalı ki henüz kendisini görmeden, kapak tasarımına teslim olmadan, ismiyle ilk duyduğunuz anda sizi kalbinizden vurmali, aklınızda yer edinmeli. Çarpıcı bir başlığı varsa arkadaşınıza cümle içinde bahsettiğinizde aceleyle not almaya çalışır, sosyal medyada yorumlarda tekrar tekrar sorulur. En önemlisi “Ne okuyorsun?” sorusunu cevapladığınızda ortam asla aynı kalmaz, şaşkınlık ve hayranlık nidaları yükselir etrafınızdan. Bu takdir sizin de kitap okuma motivasyonunuzu artıracak, elinizdeki kitapla kurduğunuz bağı güçlendirecektir.

Sosyal Medya ile Uyumu

Sececeğiniz kitabın kapağı diğer paylaşımlarınızla uyumlu olmalı. Daha solgun renklerle çekim yapıyorsanız kapağınızın deseni pembenin bir tonunda olabilir mesela. Eğer Instagram hesabınız siyah beyaz ağırlıklı bir temaya sahipse çok canlı renkler tercih etmemelisiniz. Estetik duruş bu kılavuzun vazgeçilmez bir maddesi. Hem sosyal medya hesabınızla uyumlu gözükmeli hem de kitabın kapağı göze hitap etmeli. Kapak deseninin güzel bir çizim içermesi, tasarımın soyut desenlerden oluşması gibi durumlar hep düşünülmeli gereken detaylar...

Göz Korkutmayan, El Yormayan Kalınlık

Konusu ilginizi ne kadar çekerse çeksin seçeceğiniz kitap çok kalın olmamalı. Her gün bindiğiniz toplu taşımada on saniye aralıklarla sallantılar geçirirken dahi kitabınızı elinizde rahatça tutabilmeli, okumaya devam edebilmelisiniz. İnceğiniz durağa kadar kitabın ağırlığı elinizi yorarsa zararlı çıkacağınız bir seçim yapmış olursunuz, bizden söylemesi. Yanınızdaki gözlerin kitabınıza kaydığını mı gördünüz, derhal kapağını biraz ona doğru çevirin. Tebrikler, bu hamleniz edebiyat dünyasına yeni bir okur kazandırdı!

Alengirli Fikirler

Kitabın en az birkaç bölümünde Twitter’da tartışma başlatılabilecek alengirli fikirler olmalı; okuduğunuzda sizi şa-

şırtacak, üzerine düşündürecek ilginç bakış açıları içermeli. Eğer kitap akışının çok sakin ilerlediğini düşünüyorsanız bu yanlış bir seçim yapmış olduğunuza dair bir işaret olabilir. Kitapta Twitter ahalsinin dikkatini çekecek kadar çeşitli fikirler yoksa Instagram ahalsinin içini eritecek hikayeleri olmalı. Hikayenize arkasına hafif bir müzik koyarak ekleyeceğiniz, dekorunu bir mumla süsleyeceğiniz, geçmişi anlatan ve herkese iç çektirecek alıntılar yoksa o kitabı ivedilikle bırakmanızı öneririm.

Dramatik Bir Yazar Hikayesi

Son ama yine çok önemli bir diğer maddemiz, kitabınızın yazarının hayat hikayesi. Çevrenizde kitaptan önce yazarımdan bahsetmek oldukça mühim. Ya .Piraye’nin aşkından dem vuracak ya genç yaşta intihar etmiş bir yazarın çileli hayatını anlatacaksınız. Bir mağazanın vitrininde sergilenen en dikkat çekici ürünler gibi okuduğunuz kitabın tanıtımında yazarının vurucu hikayesi öne çıkacak. Bunları yaparken kitabınızın sizi yüz üstü bırakması hayal dahi edilemez. Tabii işin zahmetli noktasını göz ardı etmemek lazım: yazarı iyi araştırmak.

Okuyacağınız kitabı - veya bir sonraki Instagram paylaşımınızı - seçtiniz. Ancak şimdi bitirene kadarki süreci nasıl yöneteceğinize dair kararsızlıklar mı yaşıyorsunuz? Yazının devamı bu soruna yardım etmek için var. Mükemmel kitabı bulduktan sonra onunla ne yapacağınız konusunda faydalı olabilecek birkaç adımı sunuyoruz:

Öncelikle kitabınızın günlük hayatınızda görünür bir yerde olduğundan emin olun. Kitaplığınızın en önüne koyun, masanızın hemen sağında dursun veya yatağınızın baş ucunda beklesin sizi. Bu yerlerin sizi okumaya teşvik etmek için yeterince etkili olmayacağını düşünüyorsanız daha iyi bir öneri olarak çantanızda taşıyabilirsiniz. Dışarı çıktığınızda ağırlığını boşuna taşımış olmamak için kendinizi birkaç sayfa okumak zorunda hissedeceksiniz.

Kitabınızı hayatınıza dahil etmelisiniz. Instagram’da etiketleyle aratıp yazılmış yorumları okuyabilir, Twitter’da üzerine dönen tartışmalara bir göz atabilir, Youtube’da hakkında çekilmiş videoları izleyebilirsiniz. Bu sayede bu kitapla sadece sizin değil herkesin ilgilendiğini hatırlayacak, kendinizi çok daha iyi hissedeceksiniz. Hemen sonrasında gördüğünüz bir yoruma katılıp katılmayacağınızı öğrenmek için kendinizi sayfaları okuyor bulacaksınız.

Yazımızdaki tüm önerileri takip eden sevgili okur, inanın edebiyat dünyası sizin gibilere çok ihtiyaç duyuyor. Kitaplara ve onların değerli dünyalarına sahip çıktığınız için minnettarız!

AZRA
MÜRTEZAĞLU*

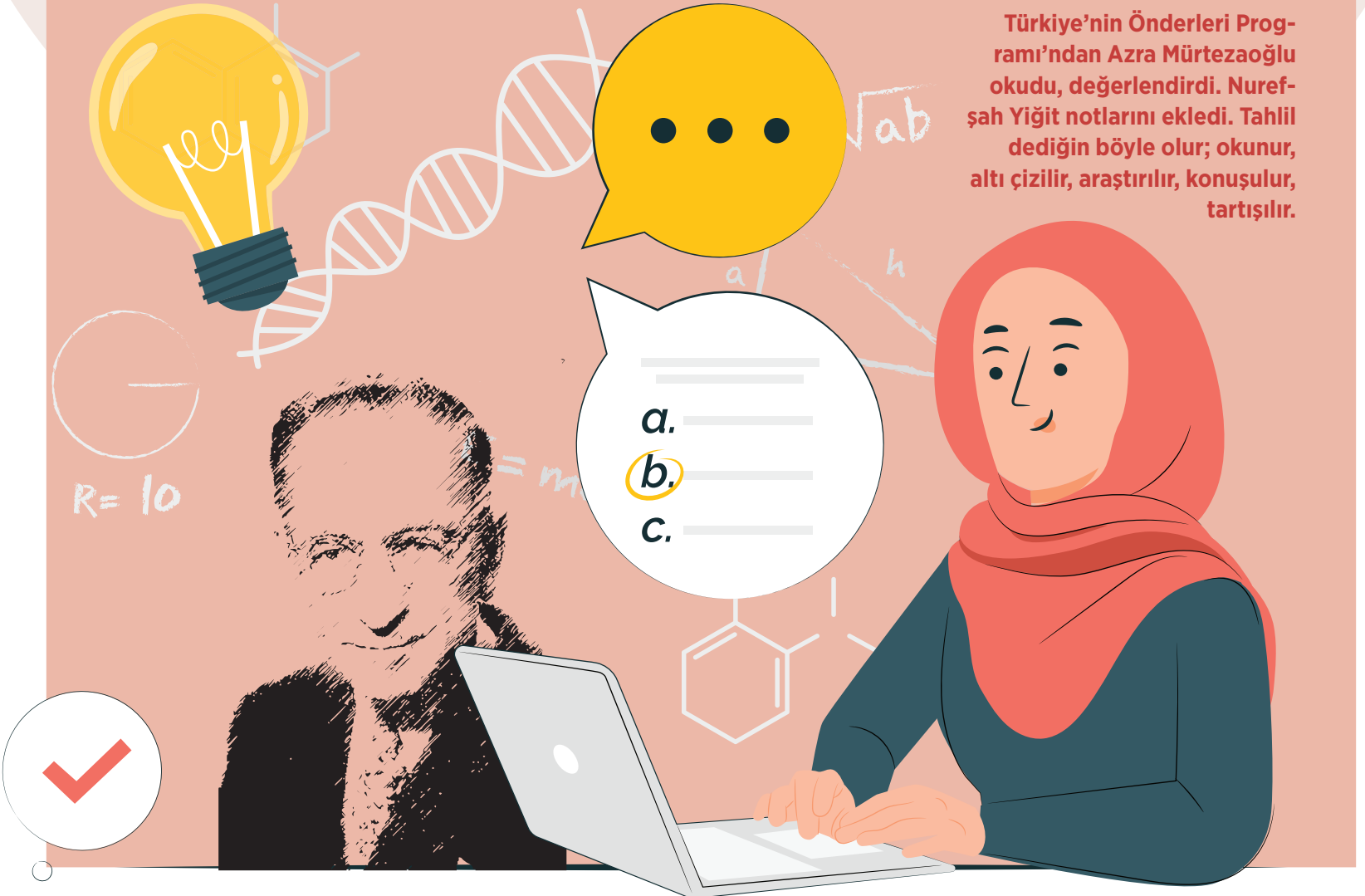

NUREFŞAH
YİĞİT**

Bu sayıda masada Peyami Safa'nın
Fatih Harbiye adlı eseri var!

Tahlil Masası

Türkiye'nin Önderleri Programı'ndan Azra Mürtezaoğlu okudu, değerlendirdi. Nurefşah Yiğit notlarını ekledi. Tahlil dediğin böyle olur; okunur, altı çizilir, araştırılır, konuşulur, tartışılır.

*Türkiye'nin Önderleri Programı II. Kademe öğrencisi. Kadıköy Ahmet Sani Gezici KAİHL'de okuyor. Kendini ifade etmenin yolunu yazmaktan ve çizmekten geçiyor. Zamanını kitaplarla ve sevdiği insanlarla paylaşmayı seviyor.

**Kartal AİHL mezunu. Boğaziçi Üniversitesi'nde Kimya Bölümü öğrencisi. Kendini bildi bileli kelimeler satır aralarını dolduruyor, okuyor ve kendince yazıyor.

Kum Üstünde Kâşâne¹

Her şey zıddıyla bilinir, ezelden beri böyledir bu. Çirkin olmadan güzel bilinmez, zor olmadan kolay bilinmez, Batı olmadan da Doğu bilinmez. Tarihte hep görülür, sürekli bir Doğu-Batı çatışması vardır. Peyami Safa Fatih Harbiye adlı eserinde işte bu çatışmayı öyle güzel gözler önüne seriyor ki okuyucu hem gönül işlerinde ve arzuladığı hayat konusunda kafası karışan bir genç kızın ruh halini okuyor hem de o dönemin İstanbul'unda oluşan modernite-gelenekçilik kutuplaşmasına vakıf olabiliyor. Kısa bir özet gerekirse, başrol Neriman, Fatih'te yaşayan muhafazakâr bir ailenin Dârüelhan'da tahsil görmekte olan tek kızıdır. Çocukluk arkadaşı ve aynı zamanda sözlüsü Şinasi'yle beraber geleneksel enstrüman olan ud eğitimi almaktadırlar. Şinasi tam bir doğu erkeği; son derece sakın, vakur ve sadık bir kişiliğe sahiptir. Bu meziyetlerinden ötürü Neriman'ın babası Faiz Bey Şinasi'yi çok seviyor, bir gün damadı olmasını ipe çekiyor. O dönemde Batı kültürüne meyledenlerin sayısı hayli fazla, modanın ve modernizmin kalbi Beyoğlu taraflarında atıyor.

Romanın geçtiği zaman dilimi kesin olarak belirtilmese de eserde Osmanlı Devleti'nin son dönemleri tasvir edilmektedir. Dönemin çeşitli fikir akımları toplumun farklı kesimlerinde baskınlık kurarken ideal toplum düzenine dair muhtelif görüşler bulunmaktadır. Dinle iç içe yaşayan geleneksel toplum hayatının yerini yavaş yavaş Avrupalı bir hayat tarzının aldığı bu dönem, Peyami Safa'nın ele aldığı Neriman gibi yüzlerce genci ailesinde gördüğü yaşama şekli ile çevresinde gözlemlediği yeni ve modern bir akım olan Batıcılık arasında ikilemde bırakmaktadır.

Modern ve havalı gençler güzel kıyafetlerini giyip arkadaşlarıyla balolara katılıyor, eğleniyorlar. Neriman da bunları duyuyor, merak ediyor, özeniyor; çağdaş ve elit arkadaşlarının gerisinde kalmak istemeyerek içten içe aralarına katılmayı arzuluyor. Nitekim o çevreden arkadaşlarının katkılarıyla peyderpey dahil olmaya başlıyor bu yeni kültüre. Macit ile de bu şekilde tanışıyor; Macit tam bir Beyoğlu Beyefendisi, zengin, elit, nazik ve görgülü olarak tasvir ediliyor.

Dönemin sosyokültürel tablosu incelendiğinde Macit gibi örneklerin Avrupa tahsilli, Anadolu topraklarına Batı'da gördükleri uygulamaları getirme isteğinde olduğu görülür. Aileleri Fatih'te yaşayan, Osmanlı'nın son döneminin örneklerinden olan bu gençlerin önünde, etrafında, girdikleri ortamların bazılarında ve bindikleri tramvaylarda yabancı oldukları Macit'ler vardır; Fatih'te görmedikleri, semtlerinde alışageldikleri kişiliklerden – Şinasi'lerden – farklılardır. Neriman bu iki zıt tablo arasında kalıp kafa karışıklığı yaşayan ne ilk ne son örnek olmuştur; Peyami Safa'nın bu eserinde toplumdan böyle bir fotoğraf karesini başarıyla analiz etmiş olması dönemin kültürel yapısına ışık tutması ve temsiliyeti açısından kıymetlidir.

Neriman tıpkı iki kültürü, Doğu'yu ve Batı'yı, karşılaştırdığı gibi Şinasi ve Macit'i de kıyaslamaya başlıyor. Kıyasladıkça kendine ait olanlardan soğuyor, yeniye ve cilalı olana heveslenmeye başlıyor. Fatih ona kötü gelmeye başlıyor önce, insanları cahil ve yobaz görüyor. Kendini çöplükte bir mücevher gibi hissediyor, çevreyi yargılıyor ve yerini yadırgıyor. Çaldığı enstrümandan soğuyor; kemani, piyanosu ile Batı müziği dururken sıkıcı bulduğu ud, kemençe, kanunu ile Doğu musikisi ona itici gelmeye başlıyor.

Ülkenin gerek siyasi gerek toplumsal olaylarla büyük bir değişimden geçtiği bu dönemdeki Doğu-Batı çatışması müzik aletlerinden karakterlerin isimlerine kadar birçok detayda gözlemlenebilir. Şinasi ne kadar Fatih'e ait bir isimse Macit de bir o kadar yabancısıdır Neriman ve o zamana dek sürdürdüğü hayatı için.

**ABDÜLKADİR
ÖKSÜZ***

**BÜŞRA
KARAYIL****

**SEVDE
SEZER*****

DERVİŞİLE

SOHBETLER

*Kartal AİHL Mezunu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi. Kuşları sever, okumayı sevse de. Sade Soda'da yazar.

**Celalettin Ökten KAİHL mezunu, İstinye Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencisi. Yeryüzüne dayanabilmek için çokça okur, zaman zaman yazar. Gezmeyi, gezdikçe hayret etmeyi, hikaye ve masal dinlemeyi çok sever.

***Çanakkale AİHL mezunu. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Ergoterapi Bölümü öğrencisi. Edebiyatla ilgilenmeyi sever.

Genç: İnsanlar sürekli bir anlam arayışı içerisinde.. Kendilerine, etrafına sordukları sorularla bir şeyleri bulmaya, anlamaya çalışıyorlar. Sanki sorular sordukça açılan bir sandık gibi keşfin arzusuyla yapıyorlar bunu. Bu keşifte sorulan “Biz şimdi Neyiz?” sorusunun cevabı ise henüz bir sandığı açabilmiş değil.

Derviş: İnsan ancak tecrübesi ve ait olduğu dünya bağlamında anlaşılabilir, çevresindekileri anlamlandırabilir. İnsanın hayatta aynı anda yüklendiği birçok rolü var: bir kişi evlat, öğrenci, arkadaş, kardeş rollerinin hepsine sahip olabilir. Bunlardan hangisi olacağı bulunduğu yere göre şekillenir. Okulda öğrenciyken, evde evlat rolünü üstlenebilir. İnsan olarak sorduğumuz “Biz şimdi neyiz?” sorusu bu yüzden bulunduğumuz mekana ve hayat durağan olmadığı içinde zamana bağlıdır. Zaman ve mekan insanı anlamlı kılar; yerini, duruşunu belirler. Önemli olan hangi aynadan baktığın.

Genç: Bir de keşfin arzusuyla insanın kendisine koyduğu hedefler var. Tecrübelerim, hedeflerim “şimdi ne olduğuma” cevap verir mi?

Derviş: Genelde insana ait soruların cevabı geçmişte aranır. Hedefler bir öncekine kıyasla koyulduğu için bize geçmiş hakkında bilgi vererek kendimizi tanımamıza yardımcı olur. “Şimdi neyim?” sorusunun cevabı da tercihlerimizle, alışkanlıklarımızla, değerlerimizle beraber oluşmuştur aslında.

Genç: Öyleyse denir mi ki, kişi tercihiyledir? Şayet öyleyse tercihlerimiz gibi görünen zorunluluklarımız ne olacak?

Derviş: Denir ki “Olmuş olan, olacak olanlar arasında en hayırlı olandır.”

Genç: Söylediklerinizden anlıyorum ki, kişinin aynası geçmiştir. Aynaya görüntüsünü veren sır iken, kişinin sırrı nedir?

Derviş: Sır, içeri bir anlamdır. Burada sırrı belirleyebilecek kudrette olmamız muhtemel değildir. Sırrı veren O’dur. Nasıl bir sır olduğunu da ancak O bilecektir. Sır kalptedir, kalbi de ancak O bildiğinden diyebiliriz ki sırrın bilgisi bizde mevcut değildir. Fakat şu sorulabilir: “Sır ile sırlanmak mümkün müdür?” ya da “Bu nasıl mümkün olabilir?”

Genç: Sırrın bilgisi bizde yoksa ne olduğumuz sorusuna vereceğimiz cevaplar yarım olmaz mı? Cevabının eksik olacağı en başından belli olan bir soruyu insan neden sorsun ki?

Derviş: Yarımın kaybı tamamı eksiltmiş sayılmaz, gayrisinin yokluğuna delildir. Bu soruya sırrı bulmak, ona ermek, onu kavramak için yapılan bir çaba olarak bakmamak gereklidir. İnsanın ne olduğu an içerisinde zeminini korumak için önemlidir. Geçmiş ve gelecek içinde var olduğunu anlayamayacağı durumları anın içinde anlamlandırmak için insan bu soruyu soracaktır. Mahiyet özü itibariyle bir yanda da kabiliyet barındırır. Ne olduğumuz ne yapabileceğimizi ve dahi ne yapmamız gerektiğini söyler. İnsan, cevabını bilemeyeceği sorular sormakta cüretkardır. Bildiği, bilebileceği soruları sormak insan için daha anlamsız olmaz mıydı? Ağrı ve sızı yolda olduğunu insana söyler. Cevabı aramak ne kadar uğraş istiyorsa cüretkar olan insan için bir soru o kadar makbuldür. Her zaman öyle olduğu söylenemez, ancak bir dönem böyle anlaşıldığı söylenebilir.

Genç: Aramaya devam etmek içimdeki ışığı uyandırıyor. Merakın sürükleyiciliği beni ümidin kapısına götürüyor sanki. Aslında soru sormak kendinden ümidi kesmemek demek değil mi?

Derviş: Çok doğru. Ümit etmek, var olmak demektir. Karşına çıkacak, seni kuşatacak maceralara bende varım! diyebilmek. Belki farklı bir pencereden baktığımızda kendini bilmek. Seni Rabbine götürecek yolda adım atmak. Yolda gördüklerini içine ancak ümit sayesinde alabilirsin. Ümit ettikçe genişleyen göğsüne kendi sesini başkalarının da sesini almak. Şairin “Bir kum tanesinde dünyayı ve yabancı bir çiçekte cenneti görebilmek” dediği ancak ümidin berraklaştırdığı o dipdiri anlarda olabilir. Soru sormak da kendinden ümidi olanların cesaretidir. Ancak sorduğun soruların seni bir yerde tutması gerekir. Zira “Akletmez misiniz?” uyarısı doğruyu bulmak içindir. Bir “iz” e sorduğun sorularla tutunmak insanın kabiliyetini gösterir. Senin kendine sorduklarının yanında, seni yontacak sorular da olacak. Bir sorunun imtihana denk düştüğü zamanda, “iz”ine kendi sorularıyla tutunmanın da kıymetini anla. Işığının uyandığı o yerde ümidin kapısında buluşacağın yer kendinden başkası olmayacak. Genç: Bütün bunlarla soruya bakınca cevap olarak neyi aramalıyız derviş? Biz şimdi neyiz?

Derviş: Anlamı, hakikati aramalıyız. Basit olduğu düşünülebilir ama daha detaylı olması için zaman gerekir. Biz şimdi yolcuyuz. Konduğumuz yerde, durduğumuz beldede yolcu olduğumuzu rahatça söyleyebiliriz.

GENÇLERİN GÖZÜNDE BİZ ŞİMDİ NEYİZ?

Bu sayımızda, umut belki de gelecek sayfada mottosuyla sayfaları çevirmekten korkmadık. Gençlere büyüklerin dahi cevaplayamayacağı soruları sorduk ve cesur cevaplar aldık!

Bu sayıda Serbest Kürsü konuklarımızı sosyal medyadan ağırladık.

Şeyma Berra Buzdağlı (17/İstanbul)
Afra Gürgen (19/İstanbul)
Akif Ayzit (21/İstanbul)
Çağla Subaşı (21/Sivas)
Zeynep Bilgin (18/İstanbul)
Erva Esmâ Güler (18/Sakarya)

Ahmet Polat (20/İstanbul)
Sudenur Çavdar (19/İstanbul)
Mücahit Aydın (22/Balıkesir)
Betül Sena Altun (16/İstanbul)
Azra Mürtezoğlu (18/İstanbul)

**ŞERİFE
GÜNER***

**REZZAN
KANAR****

SER-
BEST
KÜR-
SÜ

1.SORU HAYAT BİZ İLERİ GİDERKEN KENDİSİ HEP GERİ GİDEN MİDİR?

Çağla: Hayat durmayı bilmeyen, pili hiç bitmeyen bir saattir. Sadece ilerler.

Azra: Hayat bize eşlik eden ve biz değiştikçe değişendir.

Mücahit: Eğer geçmişe bağlı kalırsak buna evet cevabını verebiliriz ancak hayat gelecekle var olur.

Akif: Hayatın yönünün çok da önemi yok, önemli olan bizim ilerliyor olmamız.

Zeynep: Öğrenmedikçe yerinde sayandır.

Şeyma Berra: Bence hayatın ileri veya geri gitmesi bizim elimizde. Ben geçmişte takılı kalan bir insan olursam ne kadar yıl geçse bile ben hep geride kalırım ama

ben kendimi ne kadar geliştirmeye çalışırsam benim hayatım da o kadar ilerler.

Erva Esmâ: Hayat biz ileri giderken bizimle yol yürüyendir. Hayat, her yaşadığımız olayda bizi geçmişin tesiri altında bırakır ve bu tesirle aslında geriye değil ileriye dönük bir yolculuğu esas alır.

Ahmet: Hayat, kendisi ilerlerken bizim ona yetişme mücadelesi verdiğimizdir.

Betül Sena: Hayat biz trene bindiğimizde camdan baktığımız gibi, ileri mi geri mi anlayamayız çoğu zaman.

Azra: Hayat bir süreç, onun içinde ileri geri gidenler biz bence.

2.SORU DAHA ÖNCE HIÇ RADİKAL KARARLAR ALDIN MI, BU KARARLARIN HAYATINA NASIL ETKİSİ OLDU?

Erva Esmâ: Radikal kararlarım düşünerek aldığım kararlarıma göre hayatıma daha fazla fayda sağlamıştır.

Ahmet: Sosyal medyadan bir nebze de olsa uzaklaşma kararı aldım, gayet de yararlı oldu.

Mücahit: Evet aldım. Lise yıllarında aldığım kararlar hayata bakışımı tamamen değiştirdi.

Şeyma Berra: Evet. Bu kararı alarak iyi bir şey yapıp yapmadığımı gelecek gösterecek. Kararı kendi isteğimle vermek bana olası bütün senaryolarla yüzleşme motivasyonunu veriyor. Önüme sıkıntılar çıkmasına

rağmen aldığım karar sayesinde hayatımın akışı tamamen değişti. Artık daha dolu ve düzenli bir hayat yaşıyorum. Çevrem ve kendime daha çok faydam olduğunu hissediyorum.

Azra: Aldım, kalbimi dinleyen biri olarak kendimi düşünmek için mantıklı bir karar aldım. Üzülsem de yararlıdır.

Azra: Sanırım hayır. Radikal kararların kesinliği beni ürkütüyor. Belirsizlik de olmayacak şekilde akışa bırakmak daha sağlıklı gibi.

*Çanakkale AİHL mezunu. Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencisi. Tecrübeli dergici. Okumayı, karalamayı ve gezmeyi sever.

** Tekirdağ AİHL mezunu. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Görsel İletişim Tasarımı bölümü öğrencisi. Okumayı ve çizmeyi sever. Sade Soda sosyal medyası ondan sorulur.

3.SORU

HİÇ KENDİNE BEN NE YAPIYORUM DİYE SORDUĞUN OLDU MU?

Mücahit: Tabii ki, olmaz mı hiç. Hemen hemen her gün kendime soruyorum bu soruyu.

Erva Esmâ: Her an soruyorum. Çünkü insan kendi kendinin yargıcı olmadığına başkalarına yargıç olmaya başlıyor. Bu da toplumsal düzeni bozuyor. Önce kendimden başlamalıyım. Önce kendimi değiştirmeli ve dönüştürmeliyim. Değişim ve dönüşümün başlangıcı da kendini sorgulamak ve eleştirmekten geçiyor. Dolayısıyla "Ben ne yapıyorum?" sorusunu her an kendime aktarmaya çalışıyorum. Bu aynı zamanda hem zihni olarak hem de bedeni olarak beni diri tutuyor.

Şeyma Berra: Çoğu zaman bunu soruyorum. Kendime bu soruyu her sorduğumda bu dünyaya neden geldiğimi hatırlayıp ibadetlerime ve hayatıma düzen vermeye çalışıyorum.

Ahmet: Muadili sayabileceğimiz "baba biz ne yaşıyoruz ya" sorusunu da sorarım.

Sudenur: Sık sık. Sanki bir ipin ucundan tutuyormuşum da ipin varlığını kendime sürekli hatırlatmazsam düşüverecekmişim gibi hissediyorum.

Afra: Her yastığa başımı koyduğumda. Elhamdulillah yaptıklarımın pişman değilim. Aslında yaptıklarımın öte yapamadıklarımın dolayısı soruyorum bu soruyu. Kendime veya başkasına faydalı olmadığım tüm boş anlar için.

Betül Sena: Oldu ve galiba bir cevap aldım. Okuyorum, yazıyorum ve tanıyorum.

4.SORU

HEDEFLERİNE ULAŞTIĞINI DÜŞÜNÜYOR MUSUN? ONLARA NE KADAR YAKINSIN?

Betül Sena: Daha ulaşamadım. Ama o yolda güzel adımlar atmaya çalışıyorum. Hamdolsun ki yakınız.

Mücahit: Küçük hedeflerime ulaştım. Büyük hedeflerim olmadı hiç.

Şeyma Berra: Bazı hedeflerime ulaşamadım ama bu hedeflere ulaşmaya çalışırken aslında farklı hedeflerim olduğunu anladım ve onlar için çalışmaya başladım.

Ahmet: Katı bir hedef koyup elde etme mücadelesi veren birisi değilim, bugünümüze şükür yarına selam.

Erva Esmâ: Her zaman yolda olmayı ve hedeflerime ulaştıkça yeni hedeflere yelken açmayı seviyorum.

Afra: Bir kısmına evet diyebilirim ama daha yolun çok başındayım. Maalesef zaman ilerledikçe hedeflerim hayallere dönüşüyor sanırım. Emek verilmeyen hedeflerin hazin sonudur hayale dönüşmek.

Azra: Bir kısmına ulaştım, diğerlerine ulaşmak için hayat enerjisine ihtiyacım var.

Akif: Hedeflerime daha ulaşamadım, yakın olduğumu da düşünmüyorum. Ama bunu olumsuz bir durum olarak nitelendirmek yanlış olur. Zira, onlara ulaşamamış olmak bana çabalamak için daha büyük bir motivasyon sağlıyor.

5.SORU

YAPMAK İSTEYİP DE YAPAMADIĞIN BİR ŞEY?

Çağla: Yurtdışına çıkmak, Ortadoğu gezisi. Henüz gerçekleşmedi.

Afra: Düzenli olmak sanırım, her şeyi vaktinde yapan dakik biri olmak isterdim tüm hayatımda.

Zeynep: Evrenin sırrını çözmek.

Akif: Uğraş verdiğim çoğu alanda hatta hiçbirinde tam olarak yeterli olduğumu düşünmüyorum, en azından birinde tam manada yeterli olmak isterim açıkçası. Tabii o da zaman ve uğraşı istiyor.

Betül Sena: Çizmek isterdim. İnsanlara derdimi çizerek anlatabilmek çok güzel olurdu. Beni mutlu eder ve yüreğimi beslerdi.

Erva Esmâ: Güzel bir dergide düzenli olarak yazı yazmak, dergi yazarı olmak.

Mücahit: Arkeoloji okumayı çok isterdim.

Şeyma Berra: Pek çok şey var bazılarını hala yapmak istiyorum bazılarını ise iyi ki yapmamışım diyorum.

Azra: Her istediğimi söylemek isterdim ama çoğunu yutmaya mecbur bırakıyoruz.

6.SORU

BEN KİM, BİZ KİM ?

Mücahit: Ben; biz olabilmem için yapı taşıdır. Ancak bizi yıkabilecek kadar da tehlikeyi barındırır.

Şeyma Berra: Ben her türlü seçimlerinin sonuçlarına yine kendi katlanacak kişi, biz ise ben hata yaptığında her zaman onu destekleyecekler ve birlikte hayalleri olanlar.

Sudenur: Ben kul, biz ümmet.

Çağla: Ben olduğum kişi, biz ise olmak istediğim ve insanların olduğumu sandığı kişi.

Afra: "Ben" i bilmiyorum ama "biz" temsil ettiğim her şey; ailem, arkadaşlarım, okulum...

Ahmet: Ben benim de siz kimsiniz? 😊

Zeynep: Ben ego, biz lider.

Betül Sena: Ben bir fidanım, biz bir fidanın güller açan dallarıyız.

Erva Esmâ: Ben nefis, biz ümmet.

Buhranlarımız ve Son Eserleri

Said Halim Paşa

Hazırlayan:
M. Ertuğrul Düzdağ
İz Yayıncılık

nun susar; tecrübe, hikmet ve itidal tesirsiz kalır. Bu durumda inkılâpçı, zararlı bir kimsedir; yaptıkları ise az veya çok felâket sebebi olur.

[Bilgi İktidar üretir, iktidar bilgiyi.
(Michel Foucault / Özne - İktidar - Üstünlük)]

RASTGELE EDİNİLEN BİLGİ, İKTİDAR KAZANDIRMAZ

Batı hayranlarının hâli, hastalıklardan korunmak ve tam bir sıhate sahip olmak arzusu ile tıp kitapları okuyan kimselere benzer. Bunlar sonunda, kendilerinin bütün hastalıklara tutulmuş oldukları vehmine düşerek, hayatı, mecbûren katlandıkları tahammül edilmez bir yük, çaresiz ve uzun bir ızdırıp olarak görmeye başlarlar.

Mütefekkirlerimiz de, bunlar gibi, mensûbu buldukları cemiyete daha iyi bir sıhhat temin etmek arzusu ile tahsil edip, bilgi topladıkları halde, sonunda onu en tehlikeli ve en kötü dertlere düşmüş görüyorlar.

Edindikleri bilginin onlara, vatanlarını bir elem ve ızdırıp kaynağı hâlinde göstermekten başka bir faydası olmuyor. Neticede, bu vatana sadece irsî fakat idrâk dışı bir his ile bağlı kalabiliyorlar.

Birbirine pek benzeyen bu iki hal bize gösterir ki: Rastgele elde edilen bilgiler insana bir kudret, bir yeterlilik ve bir iktidar kazandırmaz.

Metodsuz ve gâyesiz olarak edinilen fikirler, zararlı olur. Çünkü bu şekilde hâsıl olan fikirler, ancak yanlış kanaatlere sahip kimseler yetiştirir. Onlar da etraflarına zarar verirler.

Bu çeşit bilgi sahipleri de tıpkı tıp heveslisi gibi, tahsilinde bir usul ve gâye takip etmediklerinden, kendilerini hasta sanırlar. Hele bütün vukuf ve bilgileri "kendini bilmemek" gibi gayri tabif bir esas üzerine kurulmuş olduğundan, hastalık büsbütün karmaşık ve kendine has bir şekil alır.

▷ Günümüzün sorunu artık ne olduğumuzu keşfetmekten ziyade olduğumuz bilgi reddetmek olabilir mi?

(Fr.) Belli bir hedefe varmak, bir amaca erişmek için takip edilen, tutulan yol, usul.

KENDİNİ BILMEYENLER

"İlim, ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir"

Yunus

Gerçekten de, Batı hayranlarının mânevî, sosyal ve siyasî meseleler hakkındaki bilgileri iki mühim özellik göstermektedir:

Birincisi: Bu meselelerden hangisine dair olursa olsun, bizimle ilgili olan taraflarını bilmemek, öğrenmeye de tenezzül etmemek.

İkincisi: Bizimle ilgili olanların dışında, pek çok şeye, pek çok bilgi, metod ve prensiplere vâkıf bulunmak.

Fakat bu garip karışıklık, cemiyetimizde mevcut bulunan ve bundan daha tuhaf ve yanlış olan bir başka hâlin neticesidir:

Osmanlı cemiyeti asırlarca önce teşekkül ederek, büyük ve herkesce mâlum bir medeniyet meydana getirmiş, dünya tarihinde mühim bir vazife ifa etmiştir.

Böyle olduğu halde bizim Batıcılar, kendi milletlerinin mânevî ve ahlâkî hayatını, sosyal ve siyasî kanun ve prensiplerindeki olgunlukları yani milletin dehâsını gösteren, millî, fikrî ve ahlâkî varlığını meydana getiren kıymetleri bilmedikleri için küçümser, hatta tahkir ederler. Bunları öğrenip tedkik etmekten fayda ummazlar. İşte onları, cehâletlerin en uğursuzu olan "kendini bilmeme" haline düşüren de budur.

Bundan dolayı, Batı hayranları, bizi yani kendi milletlerini, henüz teşekkül eden ve millî varlığını elde etmeye çalışan, yeni doğmuş bir cemiyet sayacak derecelere geliyor; tarihimizin ve ecdadımızın büyüklüğünden şüphe ediyor, bizi hakir görüyorlar.

Bu acaip düşünce ve bilgilerle dolan zihinler, onları, sonunda şuna sevk ediyor: Ruhların vatan değiştirmesi ve fikren göç!...

Şu şartlar altında elde edilen bilgilerin kıymeti ferdlerle sınırlı kalır. Mühendis, doktor ve benzeri fen adamları ve sanatkârlar yetişebilir. Fakat bunun sosyal bir değeri yoktur.

yabart ilme

benzeri cehalet
türleri.

?

— Japondan çok

yabancı olma durumu.

Düşünce dünyamızın en üretken isimlerinden olan, yaptığı çalışmalarla değerlerimizi yeni nesle aktarma vazifesini üstlenen Prof. Dr. Tahsin Görgün bu sayıda bizlerle. İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölüm Başkanı olarak görev yapmakta olan konuğumuzla, Doğu ve Batı arasında bunalımda olan kimlikleri, yurt dışı furyasına takılan gençleri, Müslümanların güncel sorunlarını, dünya tarihinin yazılış biçimini, İmam Hatiplerin Türkiye'deki yerini konuştuk. Birbirinden güzel tavsiyelerine kulak verdik.

Prof. Dr. **Tahsin Görgün**

Röportaj:

Mediha Sümeyye Kara, Enise Özüdoğru,
Mehmet Akif Ayzit

Müslümanca düşünme ve yaşamının mantığı fıkıh usulünde tedvin edilmiştir. Bu usulü tanımak hem Batı felsefesi ve kültürüne aşina olmamı sağladı hem de İslam medeniyet birikimini derinlemesine anlamak istediğimde bana hep yol gösterdi.

Sizi kendinizden dinlemek isteriz. Tahsin Görgün kimdir?

Evet, Tahsin Görgün, her şeyden önce Sivas'ta doğmuş, Anadolu Türkmenlerinden. Çok farklı şartları yaşama imkânına sahip olmuş biriyim. Ne demek farklı şartlar? Sivas'ın merkeze bağlı bir köyünde dünyaya geldim. Köyümüz Sivas'ın merkezine 25 km uzaklıktaydı. Köyümüzde traktör çok az var çünkü bütün tarım faaliyetleri öküzlerle yapılıyor. Her şeyin bilek gücü ile yapıldığı dönemler. İlkokulu son sınıfa kadar köyde okudum. Son sınıftayken ailem Sivas'ın merkezine taşındı. Ve benim için İmam Hatip hayatı başladı. İmam Hatip'i Sivas'ta bitirdim. Ardından Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne geçtim. Devleti'n merkezi olan Ankara, Sivas'tan da doğduğum köyden de çok daha farklıydı. Benim için bir anlamda büyükşehir tecrübesi söz konusu oldu. Orada dünyanın farklı bölgeleriyle, düşünceleriyle irtibat kurma imkânım oldu. Sonrasında Berlin! İkinci Dünya Harbi sonrasında temsil eden önemli bir merkez. İkinci Dünya Harbi neticesinde Batılılar, dünyanın hegomonları, birbirlerine düşmüş. Birbirlerini tahrip etmişler. Sonrasında Almanya'yı paylaşmışlar aralarında. Almanya'nın paylaşıldığının en canlı örneğini biz 1985 yılında Berlin'e gittiğimizde gördük. Dünya tarihinin merkezinde bulunan bir bölgenin, yirminci yüzyılın ortalarından itibaren neler yaşadığının açık alametlerini, taşıdığı şartları gördük. Orada bulunduğumuz dönemde Berlin duvarı yıkıldı. Bir anlamda İkinci Dünya Harbi sonrasında ortaya çıkmış olan bölünmüşlük bir yere kadar aşıldı. Ama henüz o süreç devam ediyor.

Aslında Tahsin Görgün, dünyadaki ilişkilerin değiştiği, değişimin hızlandığı zamanda çok farklı şartları bir bütün olarak hayatında yaşama fırsatı bulmuş birisi. Ve bütün bunları Anadolu'nun bağrından çıkmış bir fert olarak hem milleti temessül eden ama aynı zamanda kendi milletini dünyaya da temsil etme gibi bir mecburiyetle

karşı karşıya kalan ve bunun getirdiği sorumluluğu iliklerine kadar işleyerek yaşamış birisi.

Hayatınızda en çok kimlerin izini görüyorsunuz? Dönüm noktalarınızdan bahsedebilir misiniz?

Hayatımdaki dönüm noktalarından ziyade istikrardan bahsetmek daha anlamlı olur. Beş yaşlarında abilerimin ve ablamin peşine takılıp okula giderdim. Öğretmen de benim derse katılmama müsaade ederd. Sonrasında bana sınıf atlattırarak ilkokulu 4 yılda bitirmeme vesile oldu. İlkokul bittikten sonra İmam Hatip'te okumamın bir sebebi var. İlkokul son sınıfa geldiğimde babam vefat etti. Babamın bir vasiyeti vardı: özellikle benim İmam Hatip'te okutulmam. Babamın vasiyeti üzerine bu okula kaydoldum, burada kat ettiğim yol istikrarlı idi. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okumak istiyordum ilk tercihim oydu, sonra İlahiyat Fakültesi'ni yazmıştım. İlahiyat Fakültesi'ne girdikten sonra şunu fark ettim: Aslında bu memleketin, bu milletin varlığının zeminini İmam Hatipler ve İlahiyatlar temsil ediyor. Geriye dönüp tekrar karar vermem gerekse yine ilahiyat okumak isterdim. İmam Hatipler bir anlamda bu milletin zor şartlarda varoluşunu sürdürmesi için bir sığınak teşkil etmiş çok önemli müesseseler. Minik bir üniversite yapısında olan İlahiyat Fakülteleri de bünyesinde sosyoloji, felsefe, siyaset ve hukuk, edebiyat, tarih ve İslami ilimleri birçok kolla sarılı bir eğitim yapısıdır. Bu kurumlar, 20. yüzyılın baskın Batı emperyalizminin bu topraklarda iliklere kadar hissedildiği baskı ve tehditlerine karşı milletin kendi kökleri ile irtibatını muhafaza ettiği kaçınılmaz bir gerçektir.

Hayatımdaki dönüm noktalarında önemli Müslüman düşünürler vardır. Lise yıllarında henüz 13-14 yaşlarında iken okuduğum Seyyid Kutub'un yazdığı Fî Zıllı'lî-Kur'an, İmam Gazali'nin İhyâ'u Ulmû'id-Din'in'in on ciltlik tercümesi... İlahiyat Fakültesi'nde Felsefeye Giriş dersimize giren Süleyman Hayri

Bolay Hoca (Allah hayırlı uzun ömür versin) Elmalılı Hamdi Yazır'la tanışmama vesile oldu. Fakülte ikinci sınıfta Elmalılı Hamdi Yazır'la alakalı bir seminer hazırlamak için tefsirini incelemeyi üstlendiğimde, hayatımdaki en önemli kararı da vermiş oldum. Fakülteyi bitirinceye kadar İmam Gazali'nin ve Elmalılı Hamdi Efendi'nin bütün eserlerini okumuştum. Sonrasında da hiçbir zaman irtibatımı koparmadım.

Hayatımın ileriki safhalarında özellikle Fahrettin Er-Razi ve İbn'i Haldun daha farklı bir şekilde benim düşünce dünyamda yer aldı. Batı düşüncesinde de hâlâ hayatta olan Alman filozofu Jürgen Habermas. Haberal'ına bütün yazılarını okumuşumdur. İslam öncesi düşünce söz konusu olduğunda kadim Yunan felsefesi alanında (Batı felsefesi değil!) Platon'un diyaloglarının tamamını daha fakülte yıllarında okumuştum. Hepsinin Türkçe tercümesi var.

İmam Hatip'te okuduğunuz günlerin hayatınıza kattıkları nelerdir? Unutamadığınız bir anınızı paylaşmak ister misiniz?

İmam Hatip birinci sınıfta, 9 yaşında iken, ahlak dersinin sınavında bir kopya denemem olmuştu, onu unutamam. 3. sınıfın sonuna kadar Sivas İmam Hatip Okulu'nun en kısa öğrencisiydim, herkes beni tanırdı. Hem küçük hem kısa olunca sınıfta en ön sırada otuyordum. İmtihana hazırlanmıştım ama aklıma nereden geldi, nasıl geldi bilmiyorum; kitabı sıranın altında tutup göz ucuyla bakmayı planladım. Hayatımda ilk defa böyle bir şey yapıyordum. Hem de hoca karşımda. Kitabı açmak için uğraşırken kıpkırmızı olmuşum. Hoca tabii ne yaptığımı fark etti. Yanıma gelip alttan kitabın kapağını kapattı. "Moralini bozma devam et." dedi. Ondan sonra hayatımda bir daha kopya çekmek bile aklıma gelmedi. Çok öğretici bir anıydı.

İmam Hatip'e giderken nasıl bir imkân içinde olduğumuzun farkında değildik doğrusu. Zaman içinde yolumu aydınlatan hususlardan biri: Müslümanın

düşünme yönteminin fıkıh usulü olduğunu fark etmemdi. Müslümanca düşünme ve yaşamın mantığı fıkıh usulünde tedvin edilmiştir. Fıkıh usulünü tanımış olmanın, bu farkındalığın sağladığı imkânlar, hem Batı felsefesi ve kültürüne aşina olmamı sağladı hem de İslam medeniyet birikimini derinlemesine anlamak istediğimde bana hep yol gösterdi.

Malumunuz günümüzde birçok genç yurt dışında okumak istiyor. Özgeçmişlerinde yurt dışı tecrübesinin fark oluşturacağını düşünüyorlar. Siz de ihtisasınızın mühim bir kısmını yurt dışında yapmış biri olarak gençlere bu konuda neler söylemek istersiniz?

Yurt dışına çıkarken bir idealim vardı. 1970'li yılların getirdiği kargaşa şartlarında Müslümanların ve insanlığın meselelerinin, ilim ve tefekkür yoluyla çözüleceği konusunda sabit bir kanaatim oluşmuştu. Bu çerçevede Müslümanların meselelerinin sadece Müslümanlar açısından değil bütün insanlık açısından da önemli olduğunun farkında olarak acaba bunu bir ilim hâline yeniden nasıl getirebiliriz? Yani İslam'ı bir ilim, ilmi İslam olarak inşa etmenin ve kurmanın makul yollarını bugün nasıl oluşturabiliriz? İşte bu sorularla yurt dışına gitmiştim. Yurt dışını özellikle tercih edişimin böyle bir arka planı var. Bir kariyer meselesi değil yani. Tamamen bir ideale alakalı. Bu ideali gerçekleştirmek için en uygun ortam orasıydı. Batı yeryüzünün hegemonları. Bu hegomanlarla karşılaşabilmek ve yüzleşebilmek için de gittim diyebilirim. İmam Gazali'nin çok güzel bir sözü vardır. "Bir mezhebin küllüne vakıf olmadan eleştirmeye teşebbüs etmek, karanlığa taş atmak demektir." Küllüne vakıf olmak, eleştirmek ama aynı zamanda istifade etmek. Bunu yaparken de bütün bu medeniyet birikiminden yararlanıp Müslümanların meselelerini halletmeye çalışarak bu yolda insanlığın önünü yeniden açmak. Bakın ne kadar mütevazı ideallerim vardı.

Peki herkes yurt dışında okumalı mı?

Bence gerek yok. Eğer kişinin yurt dışı ile alakalı bir gerekçesi varsa okumalı. Ne demek bu? Mesela siz İngiliz toplumunun nasıl bir yapıya sahip olduğunu araştırmak istiyorsanız, o zaman İngiltere'ye gidin. Amerikan toplumunun ve siyasetinin yeryüzündeki etkilerini merak ediyorsanız Amerika'ya gidin. Ama böyle özel bir durum söz konusu değilse gitmeye gerek yok. Türkiye'de zaten bütün alanlarda her şeyi birinci sınıf yapma imkânı var. Gerçi kimya gibi daha farklı ve sınırlı bazı alanlarda yurt dışında bulunmak gerekebiliyor. Ama bu bir kariyer sürecinde aşama olarak çok gerekli değil. Somut gerekçeler olması gerek. Somut gerekçelere bağlı olarak yurt dışında tahsilin faydalı olacağını düşünüyorum. Burada tabii şunu söyleyebiliriz; artık sadece Batı dünyasını değil Çin'i, Hindistan'ı, Orta Asya'yı. Dünyanın bütün bölgelerini görerek, tanıyarak, bilerek insanın kendini yetiştirmesi çok önemli. Bizim millet olarak, ümmet olarak bir özelliğimiz var. Biz bütün insanlık birikiminin mirasçısıyız. Bütün kültürler, diller, insanlığın yaptığı, elde ettiği kazanımlar bizim için ilginçtir ve bizi ilgilendirir. Onlardan istifade etmek ve insanlığın hayrına yeniden tanzim etmek bizim vazifemiz. Öyle şeyler vardır ki gerçekten de hayırlı irtibatını kopardığımızda insanın başına

bela ama hayırlı bir bütünün parçası hâline geldiğinde insana hizmet eder. Bunu kimya alanında görüyoruz. Kimya bilgisi ile bir silah da üretebilirsiniz, hastalıkları tedavi etmek için ilaç da. Orada sizin gayeleriniz, insanın hayatı içerisindeki konumunu belirliyor.

Bir söyleşinizde "Bazı meselelerin konuşulması bile çok önemli. Bazı meselelerin varlığının fark edilmesi, onların halledilmesi yönünde atılacak ilk adım." ifadelerini kullanmıştınız. Size göre günümüzde fark edilmeyen göz ardı edilen en önemli mesele nedir?

Günümüzde Müslümanların unuttuğu en önemli mesele ahir zamanda yaşadığımızdır. Ahir zamanda yaşadığımız sorunları ancak ahir zaman peygamberi ile irtibatlı bir şekilde çözebiliriz. Aslında kimlik, Peygamberimiz (sav) üzerine kuruluyor: onun ve ümmetinin konumunu Batılılar gasp ediyorlar. Diyorlar ki "İnsanlığın birikimini ve geleceğini biz temsil ediyoruz." Bu şekilde aslında bütün insanlığa bakıyorlar. Hâlbuki bu konum Müslümanlara ait.

Doğu ve Batı, ikisini karşı karşıya konumlandırıyoruz çoğu zaman. Yollar birinden diğerine akıp ilişkiler kurulurken biri hep "öteki" oluyor. Nasıl tanımlamak gerekir Batı'yı ve Doğu'yu? Batılı ve Doğulu olmayı belirleyen şey nedir?

Ben Doğu ve Batı ayrımının çok isabetli olduğunu düşünmüyorum. Hele

hele İstanbul'da yaşayan bizim gibi insanlar için Doğu ve Batı ayrımı anlamsız. Biz bütün Hristiyan medeniyet birikimini varis ettik. Ayrıca modern Batı dünyasının bütün başarılarında ne varsa hepsi zaten hayatımızda mevcut. Alman şair Goethe'nin de dediği gibi bizim hayatımızda Doğu ve Batı artık birbirinden ayrılamaz. Dolayısıyla biz bütün bu ayrımlara tepeden bakıp insanlığın vahdetini, bütün insanların Allah'ın kulu olduğunu ve Allah'ın kulu olması hasebiyle hürmete layık olduğunun farkında meselelere bakmalıyız. Bizim dinimizde bütün insanlık ahir zaman Peygamberinin ümmetidir. İki kısma ayrılır: Birisi ümmet-i icabet diğeri ümmet-i davet. İlki kelime-i şehadetle tasdik edenlerdir.

Dünya tarihini okumaya başlayan biz gençlerin ilk andan itibaren kafası karışıyor. İslam'dan soyutlanmış bir tarih koyuluyor önümüze. Siz bunun peşine düşerek çok önemli kaynaklara ışık tuttunuz. Goethe'nin Kaside-i Muhammediye'siyle başlayan çalışmalarınız gösteriyor ki Batı tahakkümü öncesi dünya tarihinde dönemeleme İslam'ı merkeze alarak yapılmış, modern dönemin işareti sayılmış. Batı tarih yazarlığında merkeze Avrupa'yı yerleştirdikten sonra işler değişmiş. Bu dönüşümü ele alırsak geldiğimiz noktada dünya tarihini yeniden nasıl okumalı?

Dünya tarihini en azından içinde bulunduğumuz şartlarda alternatifli bir şekilde değerlendirmek gerekir. Bazıları tutup Hristiyanlığı farkında olarak veya olmayarak esas alıp Allah'ın insanlığı terk ettiği varsayımı üzerine bir geçmiş kuruyor. Müslümanlar olarak başından itibaren neyi kabul ediyoruz? Allah insanları ve insanlığı terk etmemiştir ve insanlara her zaman peygamber göndererek yol göstermiştir. Cicero'nun *Tanrıların Doğası* diye bir eseri var. Orada çok açık bir şekilde Cicero diyor ki: "Tevhit vardır. Esas olan Allah'ın birliğidir, ona inanmaktır. Sonra adım adım Politeizm, Animizm vs. gibi diğer yaklaşımlar

ortaya çıkar." Tevhidin insanlığın esas inancı olduğu ve onun dışındaki bütün inanç formlarının tevhitten sapma ile ortaya çıktığını ama zaman içinde peygamberlerin gelip insanları yeneden tevhide davet ettiğini bütün bir düşünce tarihi yeniden yazabilir.

Modern dünyada yaşamakla birlikte tam anlamıyla "modern" değiliz. Batı medeniyetinin göz alıcı özelliklerini üstün görürken topyekûn "Batılı" da değiliz. Bağlı olduğumu iddia ettiğimiz medeniyetin Doğu olduğunu düşünürken "Doğulu" ifadesini kullanmaktan da kaçınıyoruz. O hâlde sorumluz gelsin: Biz şimdi neyiz?

Biz her şeyden önce insanız ve insanı kendi hakikatine muvafık bir şekilde tecessüm ettirme gibi bir konumuz var. İnsan kendini tanır, kendini tanıırken Rabbini tanır. Rabbini tanıması da vasitasız bir şekilde olmuyor. İlahi destekten yani Peygamberimizin tebliğinden sonuna kadar istifade etmek zorundayız. Gerek kendi hayatını gerek bize ulaşan tebliğini kendimizi, Yaratanı ve varlık şartlarımızı tanıma imkânı olarak görmeliyiz. Müslümanlar arasında özellikle Türkiye'deki Müslümanların insanın geleceğini temsil ettiğini söyleyebilirim.

Türkiye'deki Müslümanların insanlığın geleceğini temsil ettiğini söyleyin. Gerçekten büyük bir yük. Peki buna hazırlanmak için ne yapabiliriz?

Herkes kendi sahip olduğu kabiliyetleri hayır cihetinde etkin kılmak için geliştirecek, aynı yolun yolcusu olan diğerleriyle söz ve iş birliğinin makul yollarını birleştirecek. Yöneldiğimiz alanın en iyisi olacağız. Ama bunu yaparken de kendi başımıza değil, bizimle milyonlarca insanın aynı yolun yolcusu olduğunun farkında olarak. Tanırsak da tanımasak da bizimle aynı kaygıyı paylaşan gerçekten yeterince insan var. Bunu biliyoruz yani yalnız değiliz.

Sade Soda gençlik kamplarında okunuyor, gençlik tarafından takip ediliyor. Sizi okuyan gençlere neler söylemek istersiniz?

Her şeyden önce şu önemli: Her insan da Cenab-ı Hakk'ın isimleri ve sıfatları çok özel ve özgün bir şekilde tecelli eder. Herkes biriciktir. Bu biriciklikle birlikte her insanın hayatında üstlenip yerine getireceği mutlaka önemli bir vazifesi vardır. Herkesin kendi eliyle hayrın tahakkuk edici bir vasıta olduğunun farkında olarak yaşaması ve o şekilde çalışması gerekir. Bunu yapmakta zaten her insanın bütün imkânlarını bir itidal içerisinde yaşamasıdır.

KISA KESELİM AYDIN HAVASI OLSUN

Kendinizi üç kelime ile tanımlar mısınız?

Usule ve ilkelere sadakat
İstikameti muhafaza
Gayeyi gözetmek.

Ne tükenmez?

Allah'ın rahmeti.

İlme nerede başlanır?

Bilenin, bilen birisinin tavassutu ile.

Şu an ruhunuzun bulunmak istediği yer?

Bulduğum yer neresiyse olmak istediğim yer orasıdır.

Neyi hep hatırlayalım?

Cenabı Hakk'ın huzurunda olduğumuzu.

En sevdiğiniz şehir?

İstanbul

Ne okumalı?

Bizi ilgilendiren neyse onu.

Şunu ben yazmalıyım dediğiniz eser?

İmam Gazali'nin Tahafütü'l Felsefi.

Gülnihal Karamağara @gulnihalkaramagara
çevrimiçi

Sizi çevrimiçi yakalamışken birkaç soru sorabilir miyiz? 😊 14:53

Merhaba, tabii 😊 14:54 ✓✓

Size göre yaşamak ve var olmak arasındaki fark nedir? 14:55

Yaşamak daha etken bir eylemi ifade ederken var olmak kendimize ait bir meziyet değil gibi geliyor, Yaradan tarafından var ediliyor. Kendi irademiz çerçevesinde yaşıyoruz. 14:56 ✓✓

Olmak istediğiniz yerde misiniz? 14:57

İstenilen yere ulaşmak, hedefler koymak ve başarmak mükemmel bir his; ama bunun yanında hayatın verdiği koşulları ve yapmak zorunda olduklarımızı da kabullenerek bulunduğumuz noktayı sevmek bizim elimizde. Yani evet diyebilirim bu soruya. 14:59 ✓✓

Müziğin hayatınızdaki önemi nedir? 14:59

Her dili konuşabildiğiniz bir süper gücünüz olduğunu düşünün, müzik öyle bir süper güç benim hayatımda. 15:01 ✓✓

Gülnihal Karamağara 11 yaşına dönse yine keman mı çalardı? 15:02

Kemana beni yönlendiren babamdı, ancak zaman içerisinde fark ettim ki her enstrümanın bir karakteri var ve keman gerçekten de benim karakterime, yaratılışıma çok uygun bir enstrüman. Yine kemana seçerdim. 15:03 ✓✓

aKşam grubunu bir araya getiren şey nedir? 15:04

Müzikten başka hiçbir şeyi düşünmeden, müzik için müzik yapabilme hayali ve tutkusu. 15:05 ✓✓

Sizin anayasanızın ilk maddesi nedir? 15:06

Her koşulda kendini bir şekilde mutlu edebilirsin. 15:08 ✓✓

Bir yer var, çocukluğunuza götürün... 15:08

Kitaplarda yaşayan bir çocuktum; sararmış, parçalanmış kitapların etrafa yaydığı o mis koku beni hep çocukluğuma götürür. 15:10 ✓✓

Edinburgh mu Safranbolu mu? 15:11

Böyle zor soru görmedim. İzninizle Edinburgh diyeceğim. 15:12 ✓✓

Akademide hayatımın dönüm noktası dediğiniz yer nedir? 15:13

Erik Jan Zürcher'in asistanlık teklif etmesi. O mail yalnızca akademik hayatımın değil, kişiliğimin gelişiminde de dönüm noktası diyebilirim. 15:15 ✓✓

Mutluluğu nerede arayalım? 15:16

Mutlu olmak geliştirilebilen bir yetenek bence, müzik kulağı gibi. Bu yüzden tam da içimizde arayalım. 15:18 ✓✓

Hangi parçanın gözü kör olsun? 15:19

Requiem for a Dream diyeceğim ama gözlerinin gördüğünden pek emin değilim. Siyah bir bulut gibi içinize çöken bir beladır Requiem. 15:21 ✓✓

Ruhunuzu besleyen bir aktivite? 15:22

Kışın dışarıda üşüyerek kitap okumak. Niyeyse üşümek ruhuma iyi geliyor. 15:24 ✓✓

Bir kitap yazsaydınız son cümlesi ne olurdu? 15:25

-devam edecek- 15:25 ✓✓

Neyi mutlaka izlemeli? 15:26

The Truman Show. 15:27 ✓✓

Bir otobüs durağına isim verecek olsanız bu ne olurdu? 15:28

Dur Dinlen Durağı. Koşurma anlarında, yolculuk ortasında böyle bir hatırlatma görmek iyi olabilir. 15:30 ✓✓

İnsan ne ile yaşar? 15:32

Tutkuyla. 15:32 ✓✓

Yaşarken tanıştığınız, size en çok yol gösteren kişi? 15:33

Annemle tanışıklığımız yaşam çizgisinin ötesine dayandığından onu saymadığımı farz ediyorum. Öyleyse Betül Şatır. 15:35 ✓✓

Hangi dua? 15:36

Rabbim kalplerimize ferahlık, gönlümüze genişlik ver. 15:37 ✓✓

Son olarak Sade Soda mı Espresso mu :) 15:38

Espresso'yu tanımam etmem, Sade Soda'nın müdavimiyiz 😊 15:40 ✓✓

HAJER
ABAS*

Gece Çığlıkları

Pencereden akıyor karanlık
Yıldızlar yağmursuz gecenin habercisi
Ve yine başbaşa bir yalnızlık
Gecenin bir vakti mahallede
Tenha köpeklerin bekçisi
Bir kedinin sesi
Aydınlık gecenin karanlığından tatmış ben
Alıyorum kediyi penceremden
Sıcak yaz gecesinden bunalmış yavruyu
Bunaltmak peşinde olan
İçimdeki hayvan sevgisi
Ben her gece vakti
Bir gecenin bekçisi
Olmayan sabahların
Güneşin doğuşuna kadar dayanamayıp
Kapanaduran göz kapaklarımın
İsyancısı
Ben kendi ruhunun devrimcisi
Her gece kağıtları duvar bilip
Karalayan
Hiç devrim yapmadığım gecelerin
Hayalci
Şiirci
Kalemci devrimcisi

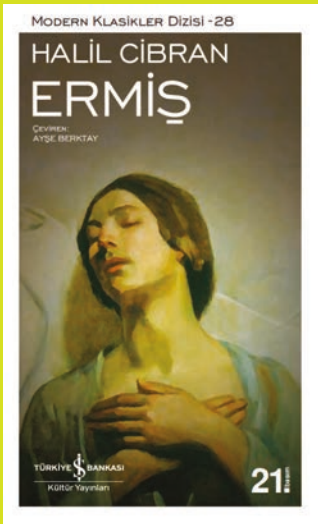
Ben, aşılmayı bekleyen duvarların dibinde yatan
Geçilmesi gereken yollara hiç çıkmayan
Ummanların güvertesinde bekleyen
Asi kalem
Ben değişmesi gereken devranın
Geceden kalma serserisi
Öğlen uykusuna doymayan uyku sevdalısı
Göç etme zamanı geldiği halde
Kışa kalıp karlara gömülen
Leylek yavrusu
Ben her gece
Hapishane duvarlarına
Kızılıcak şerbeti bulamayınca
Kanıyla resim yapan
Ressam tayfası
Gardiyanın yaklaştığını duyuran ayak sesleri
Bir çift ayakkabının bağırması
Benim konuşmaktan kaçınan dilim
Ve çığlık çığlığa kalbim
"Devrim şiirle gelecek"
Ben gelmekte olan bir gece hatrına
Her gece mürekkep yalayan
Sokak bekçisi

İZ'LER AKİF EMRE

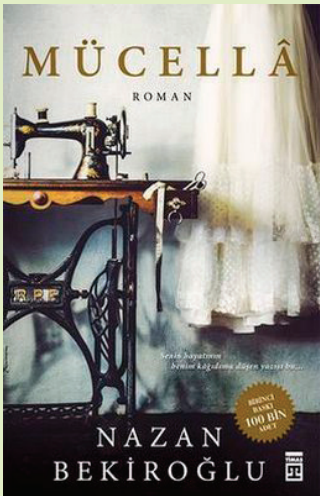
Akif Emre'nin İz'ler adlı deneme kitabı, deneme dilinin kıvraklığı yanında gazete üslubunu da beraberinde getiriyor. Kitapla birlikte Akif Emre'nin dünyaya nasıl şahit olduğuna tanıklık ediyorsunuz. Yaşadığı olayları onun bakış açısıyla okuyor, mekânları onunla birlikte geziyorsunuz. Kendinizi bir sayfada Bosna'da Aliya'yla beraber, diğer sayfada Batı ülkelerinin mescitlerinde, bir başka sayfada Balkanlar'da, Endülüs'te, Tac Mahal de buluyorsunuz. Akif Emre özellikle sosyolojik olayları değerlendirirken var olan krizlere okurundan da cevap bekliyor. Kitap olayların hangi tarihte, nerede, kimlerle beraber geçtiğini düzenli bir şekilde vermesi nedeniyle günce olarak da nitelendirebilir. Kitabın arkasında bahsedildiği gibi: "İz'ler geçmişten bugüne verilmiş bir cevap olarak anılar yığını olmaktan çok yaşananları ve yaşayan anı gözetken, farklı bir dünyaya pencere açmaya yönelik bir duyarlılığın günübürlük telaşlarından bir an olsun sıyrılma çabası olarak da okunabilir." Okuyanlar nazarında kitabın asli görevlerinden biri de Akif Emre'yi tanımak, anlamak. İstikametini oluşturan ilkelerini kendi diliyle olayların içinde aktarması okuyucular için Akif Emre'yi tanımanın en iyi yolu belki de...

Büyüyen Ay, 208 sayfa, 2017.

ERMİŞ HALİL CİBRAN

Dost ile veda öncesi ayaküstü yapılan sohbetin tadını bilir misiniz? İşte "Ermış" tam olarak böyle bir kitaptır. Orphalese kentinde yaşayan Ermış yani El Mustafa isimli düşünürün artık demir almak günü gelmiştir zamandan. Şehirden ayrılmadan önce halk arasında geçen diyaloglar, günlük hayatımızın ihtiyacı olup üzerine düşündüğümüz ve sorguladığımız aşk, aile, dostluk, adalet vb. genel geçer konular üzerine nasihat niteliği taşıyan diyaloglardır. Bu nedenledir ki satırlarda herkesin kendinden bir şeyler bulması pek mümkündür. Bazı kitapların her cümlesi sindirilmeye muhtaç, her satırı üzerinde vakit geçirilmesi şarttır. Kendisi kısa bir kitap olan bu eser de bilakis sizleri uzun yolculuğa davet eder, yolculuğu sevenlere...

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 55 sayfa, 2021.

MÜCELLÂ NAZAN BEKİROĞLU

Nazan Bekiroğlu, günümüz Türk Edebiyatı romancılığının ilk akla gelen isimlerinden. Şüphesiz yazarın en çok kullandığı yöntem anlatmak istediklerini geçmiş dönemler ve yaşanmış hayatlar üzerinden aktarmak. Mücellâ, ilk bakışta bu yöntemin bir örneği gibi görünüyor fakat daha kitabın ortalarına gelmeden bir farklılık dikkati üzerinde topluyor: Kitapta geçmiş bir dönem ve yaşanmamış bir hayatın hikâyesi var. Diğer eserlerinde daha çok yaşanmış olanın peşinden gitmeyi tercih eden yazar, Mücellâ'da yaşanmamışlığı romanın temelini almış. Kitap, kaderin bir kadının hayatını ilmek ilmek işleyişini kenardan seyrederken ilk yıllarını yaşayan Cumhuriyet Türkiye'sine ve aynı dönem dünya siyasetine de yine kenardan bakma fırsatı veriyor. Bu kenardan bakış, eserin genelinde, kitabın sayfalarını çevirdikçe sahneleri değişen güzel bir filmi izlemek gibi keyifli fakat Türkiye ve dünya gündemi özelinde eğreti duran bir tarzı oluşturuyor.

Timaş Yayınları, 344 sayfa, 2020.

iÇİNİ DÖKEN KİTAPLAR

İBRAHİM'İN KAYBETTİĞİNİ BULMASIDIR GÜRAY SÜNGÜ

İnsan ulaşmak istediği şeyden uzak düşer durmaksızın. Ulaşırsa başlar zanneder hayat. Bunu mu diyeyim sana. Dersem inanırsın ama öyle değil. İstemektir, ulaşmaya çalışmaktır asıl dert. Ulaşmak yenilmektir. Ama hep ulaştırır hayat. İnsan da kazandım zanneder. Sonra sınav baştan başlar, tekrarlanır. Say ki zaman hiç akmaz. Çember gibidir, insan kuyruğunu kovalayan köpek gibi hep aynı adımları atar durur.

İz Yayıncılık, 344 sayfa, 2018..

İKİ ŞEHRİN HİKÂYESİ CHARLES DICKENS

Zamanların en iyisiydi, zamanların en kötüsüydü hem akıl çağıydı, hem aptallık, hem inanç devriydi, hem de kuşku, aydınlık mevsimiydi, karanlık mevsimiydi, hem umut baharı, hem de umutsuzluk kışıydı, hem her şeyimiz vardı, hem hiçbir şeyimiz yoktu. Hepimiz ya doğruca cennete gidecektik ya da tam öteki yana. Sözün kısası, şimdikine öylesine yakın bir dönemdi ki, kimi yaygaracı otoriteler bu dönemin, iyi ya da kötü fark etmez, sadece “daha” sözcüğü kullanılarak diğerleriyle karşılaştırılabileceğini iddia ederdi.

Can Yayınları, 464 sayfa, 2019.

PUSLU KITALAR ATLASI İHSAN OKTAY ANAR

Uzun İhsan Efendi dünyanın şahidi olmanın gerçek bir ibadet olduğunu sık sık söylerdi. Her insan şu ya da bu şekilde dünyayı okumalıydı. Kur'an'ın kendisi peygamberin dünyayı nasıl okuduğuna bir örnekti ve onun ardından giden herkes, dünyayı onun gibi okuyup şehadetlerini yazmalı ve bunları başkalarına aktarmalıydı. Dünyaya şahit olmanın yolu ise maceranın kendisinden başka bir şey değildi. Yaşanılanlar, görülenler ve öğrenilenler ne kadar acı olursa olsun macera insanoğlu için büyük bir nimetti. Çünkü dünyadaki en büyük mutluluk bu dünyanın şahidi olmaktı.

İletişim yayınları , 238 sayfa, 2020.

Sade Soda'nın bu sayısında "Aynı Sırayı Paylaşanlar" Zahide Tuba Kor'u ağırlıyor. Orta Doğu çalışmaları ile tanıştığımız konuğumuzun, bu alanla yolunun nasıl kesiştiğini, çalışmayı hayat tarzı hâline getiren düşünce sistemini, yazarlık serüvenini konuştuk ve yönü İslam dünyasına dönük duran bir hayatı daha yakından tanımaya çalıştık.

Zahide Tuba Kor

Röportaj:

Mediha Sümeyye Kara,
İclâl Yılmaz,
Rüveyda Korkut,
Büşra Karayıl

Zahide Tuba Kor kimdir? Sizi kendi dilinizden tanımak isteriz.

1991'de Kadıköy İmam Hatip'e başladım, İngilizce ağırlıklı Süper Lise kısmından 1999'da mezun oldum. 7. sınıftan itibaren tek hayalim matematik okuyup Kadıköy İmam Hatip'te öğretmenlik yapmaktı ama 28 Şubat sağ olsun, zorlu imtihanlar sonucunda beni çok daha güzel yerlere getirdi. 28 Şubat'ın İHL'lere katsayı engeli çıkartmasının ilk mağdurlarındanım ve bu nedenle yaşadığım savrulmanın hikâyesi uzun. Şöyle özetleyebilirim: Üniversite sınavına yıllar evvelinden sayısal olarak hazırlanmaya başladım ama son sene katsayı engeline karşı bir önlem olarak yabancı dilden sınava girdim. Deprem bölgesindeki Sakarya İlahiyat'ı kazandım. Eşit ağırlık puanımın yüksek olması sayesinde Kıbrıs'a Uluslararası İlişkiler okumaya gittim. Orada bir sene okuduktan sonra yatay geçiş için başvurduğum her iki üniversiteden de kabul aldım. Önce 15 gün İstanbul Bilgi Üniversitesi'ne gittim, sonra Marmara Üni-

versitesi İngilizce Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde eğitime devam ettim. Yani 13 ayda 4 üniversite değiştirdim.

Üniversiteden 2003'te mezun oldum. 2007'de Türkiye-Suriye ilişkileri üzerine yüksek lisansımı tamamladım. Üniversiteyi bitirdikten sonra ilk yaptığım iş, İHH'nin *Siyonizm Düşünden İşgal Gerçeğine Filistin* kitabını güncellemek oldu. Daha sonra *Anlayış* dergisinde yazar ve editör olarak 6 sene çalıştım. Ardından BİSAV'ın Küresel Araştırmalar Merkezi'nde 4 sene koordinatör yardımcılığı yaptım. 2014'te Arapça dil eğitimimi tamamlayabilmek hedefiyle işi bıraktım. O zamandan beri serbest çalışıyorum. 7 kitabım, 100'den fazla yazım ve 700 çevirim var. Suriye konulu 2 kitabım daha çıkacak inşallah. Ortadoğu üzerine seminerler veriyorum. 2016'dan bu yana gençlerle sürekli okuma grupları düzenliyorum. Bu sene 17 grubumu tamamladım. Kısaca hayatımı siz gençlere adadım.

İmam Hatip yıllarınıza dair unutamadığınız bir anınız var mıdır? İmam Hatipli olmak hayatınızı nasıl etkiledi?

Çok şanslıydım çünkü Süper Lise kısmında okuduğum için hocalarımız seçilmişti. Hayatımda iz bırakan iki hocamı zikretmek isterim. 6. sınıfta Kur'an-ı Kerim dersime giren Hasan Uysal, aynı zamanda müdür muaviniydi. Derslere mecburen 5 dakika geç kalırdı. Her seferinde bize derse geç geldiği için çok üzüldüğünü, muavinliği idarenin zorlamasıyla yaptığını söylerdi. Yine o yıllarda öğretmen maaşları düşüktü gerçekten. Kendisi mahallesindeki pazarda çorap satarı ve *"Öğrencilerim görüp koskoca müdür muavini pazarda çorap satıyor diye şaşırıyor. Hâlbuki ailemin geçimini helal paraıyla sağlıyorum. Bu benim için şereftir."* derdi.

Diğeri, 11. sınıfta Akaid dersime giren Mustafa Engin. Üniversite sınavına odaklandığımız için meslek derslerini

önemsemeyip test çözmek için ısrar ederdik. Mustafa hocamız, biz dersi dinlemeyip test çözdüğümüz hâlde dönem boyunca düşük bir ses tonuyla kendi kendine akaid anlattı. O zamanlar bu duruma gülerdim. Yıllar sonra şunu fark ettim ki hocam mesleğinin gereğini yaptı, dersini öğrenci istiyor diye boşlamadı ve ailesinin boğazından helal lokma geçirdi. Bu, o kadar önemli ki. Belki arkadaşlar arasından anlattıklarını dinleyenler de olmuştur.

Lise çağında insan önemli ile önemsizi, değerli ile değersiz ayırt edemiyor. Yıllar geçtikten sonra birçok hocamızın ne kadar haklı olduğunu gördük.

Bir gününüz nasıl geçer? Rutinleriniz var mıdır?

Sabah 9.30 gibi çalışmaya başlarım. Günde 12 saat çalışırım. Aynı anda birkaç farklı iş yapamam. Birini bitirip öbürüne başlarım. Sadece çok yorulup zihnim çalışamaz hâle geldiğinde ailemle deniz kenarında kahvaltıya çıkarım, o kadar. Çok şükür ki çalışıp üretmekten başka bir rutinim yok. İnsirah Suresi'nde zaten *"İşlerinden boşaldığın vakit, tekrar çalış ve yorul, Rabbine yönel."* buyruluyor.

Kendi hikâyemizi yaşarken başkalarının hikâyelerinden etkileniriz, zaman zaman kendimize paylar çıkarırız. Şöyle bir baktığınızda hikâyenizde en çok kimin\kimlerin izlerini görüyorsunuz?

Ben hayatta her şeye ibret nazarıyla bakmayı öğrendim. Çünkü Müslüman'ın nazarı ibret nazarı olmalıdır. Dolayısıyla tabiatta bir dut ağacından tutun dünyada yaşanan herhangi bir olaya, her bir insanın hayat hikâyesine kadar her şey benim için son derece öğreticidir. Mesela üniversitede uluslararası siyaset dersinde Soğuk Savaş dönemi işlenirken Amerika'yla Sovyetler Birliği'nin rekabetinden ve çatışmasından kendime ve insan ilişkilerine dair nice paylar çıkardım. Depremden pandemiye kadar yeryüzünde yaşanan ve kâinatta var olan

her şey insanın kendine pay çıkarması, çekidüzen vermesi içindir.

Yine de belli bir isim vermem gerekirse hayatımı en çok etkileyen kişiler annem ve babamdır. Yazarlık hayatımı etkileyen Mustafa Özel'dir. Düşünce hayatımda ise önemli bir mütefekkir ve tıp doktoru olan Tunus'un eski Cumhurbaşkanı Munsif Merzuki'dir.

Orta Doğu üzerine kapsamlı çalışmalarınız olduğunu biliyoruz. Orta Doğu'ya ilginiz ne zamanlarda başlamıştı?

Ben Birinci İntifada çocuğuyum, ilginim 7-8 yaşlarında başladı. Akşamları haberlerde İsrail askerlerinin taş atan çocukların kollarını kırdığı görüntüleri izlerdik. Her seferinde Filistinlilere yardım edebilmek için Allah'a dua ederdim. Filistin hassasiyetim ve okumalarım hep devam etmekle birlikte bu dualarımı unuttum. Nasıl oldu bilmiyorum ama 31 yaşındayken Mavi Marmara yolcularıyla röportaj kitabımın mizanpajı sırasında bir anda çocuklukta dualarımı hatırladım.

Geçmişime baktığımda hayretler içinde şunu fark ettim: 28 Şubat'ta yaşadığım imtihanlar, çocuklukta dualarımın gerçeğe dönüşmesinde en önemli merhaleydi. O süreçte ben 180 derece değiştim. İmam Hatip yıllarımda biri bana ileride Orta Doğu uzmanı olup konuşmalar yapacağımı, yazılar yazacağımı söylese inanmazdım. Çünkü kompozisyon dahi yazamazdım, tarihi ezber bir alan zannederdim, kafamın sözele çalışmadığını düşünürdüm, sayısalci kibri içindeydim. Dolayısıyla samimiyetle edilen dualar çok önemli.

Hayatta karar vermekte zorlananlara, ikilemde kalanlara neler söylemek isterdiniz?

Yapmayı ihmal ettiğimiz en önemli şeylerden biri Allah'a tevekkül. Bir arkadaşımın çok beğendiğim bir sözü vardır, "Allah ayarlasın." der. Kul olarak kavli ve fiili duayı yapıp, yani çalışıp elimizden gelen bütün çabayı göste-

rip sonrasını Allah'ın takdirine bırakmak gerekir. Çünkü Rabbimiz bizi bizden daha iyi tanıyor. Bir diğer önemli nokta da imtihanı yaşarken nasıl bir duruş sergilediğimizdir. İsyân edip her şeyi berbat da edebiliriz, İslam'a yararlı şekilde davranıp güzel bir sonuç da alabiliriz. 34 yaşına geldiğimde şunu gördüm ki hayatım boyunca her neye üzülüysem boşuna üzülümüşüm. Yaşadığım her imtihan, doğru bir duruş sergilemem sayesinde, bana hayalini dahi kuramayacağım çok güzel kapılar açtı.

Doktora yapmayı bilinçli olarak tercih etmediniz. Bizim için bu konuyu biraz açabilir misiniz? Sizi akademiden uzak tutan durum neydi? Hatta sorumuzu şöyle soralım: Türk akademisi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yazarlık hayatımda beni en çok etkileyen kişi Mustafa Özel demiştim. Kendisi iktisatçıdır. Yazılarını öyle bir yazardı ki ilkokul mezununa da iktisat profesörüne de aynı anda hitap ederdi. Bu çok zor bir iş. Yazılarını okurken sadece akılla değil gönlü de katarak yazmak gerektiğini fark ettim. İyi bir yazı için dört organ çalışmalı: göz, kulak, akıl ve kalp. Göz, yazıda imla ve harf hatalarının olmasını engeller. Kulak, metni anlaşılır kılmaya, kelimelerin bir nehir gibi akmasına yardımcı olur. Akıl, yazının mantıklı olmasını ve argümanların çelişmemesini sağlar. Gönlü, yazının kalıcı bir etki bırakmasını sağlar ve hatta okuyanın düşüncesini ve davranışını değiştirebilir. Bunu keşfettikten sonra uzun süre yazı yazmadım. Yazılarım başkaları tarafından beğenilse bile benim için değersizleşti. İstedğim üsluba ulaşana kadar çok sancı çektim ve sonunda başardım. Buna ulaştıktan sonra akademiye dönmedim.

Akademi belli bir kesime hitap ediyor ama ben ulaştığım üslupla her çeşit insana dokunabiliyorum. Akademik dil, soğuk ve mesafeli; bilgi vermesi bakımından değerli ama okuyucunun

eylemlerinde bir değişime yol açmıyor. Ayrıca bize şöyle düşünmelisin diye dayatıyor; ben her türlü dayatmaya karşıyım. Üniversite öğrencilerinin birçoğunun hedefi dersi öğrenmek değil diploma almak, ama benim okuma gruplarıma yalnızca öğrenmek için geliyorlar. O kadar çok kişi "Hayatımı, düşünce dünyamı değiştirdiniz." dedi ki akademiye bunu yapamazdım. Benim hakkımda tek başına bir enstitü diyenler var. Çok şükür, kendi kendime bunu yapabiliyorum, bir yere bağlı olmak zorunda değilim. Ama bu konuda beni örnek almayın, sonra üzülürsünüz. Çünkü benim çok farklı bir hayat felsefem var.

Üniversitelerimize gelince birçoğu yüksek lise formatında maalesef. Öğrencilerin seviyesi de düşük. Daha ortaokul-liseden itibaren karne notları şişiriliyor gibi geliyor bana. Bu, öğrencilere çok büyük bir kötülük. Velhasıl kaliteli akademisyenler de karşlarına gelen öğrencilerin kapasitesi yüzünden çıtayı yükseltici fazla bir şey yapamıyorlar. Öte yandan akademiye eleştirebiliriz de siz gençler kendinizi üniversiteye layık olacak şekilde yetiştirdiniz mi?

Dil becerisi nasıl geliştirilir? Yeni bir dil öğrenmek için yola koyulanlara tavsiyeniz ne olur?

Öncelikle ana dilin iyi öğrenilmesini tavsiye ediyorum. Bir dil sizin ana diliniz diye iyi bildiğiniz anlamına gelmiyor. Yabancı dile gelince, gramer ve

kelime bilmek yetmez; o dilin ürettiği anlam, fikir ve değer dünyasını da bilmek gerekir. Bu arada okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerisini geliştirmenin metotları farklıdır, her birine ayrı emek vermek lazımdır. Bu arada Türkçenin mantığıyla yabancı dilleri öğrenmeye çalışmayın, her dilin ayrı bir mantığı vardır. Yabancı dili de ana dilinizi de iyi öğrenmek için o dili iyi kullanan insanların yazılarını okuyun. Bir kitabı veya yazıyı üç şekilde okuyabilirsiniz: muhtevaya odaklanarak, üslubu inceleyerek, metoda bakarak okuma. Genellikle kitapları muhtevayı öğrenmek için okuyup kapatırız ama diğer yönler de önemlidir. Ben hiç yapmadım ama şarkı ve çizgi film izlemek de tavsiye ediliyor.

Liseyi bitirmeden Türkçenizi, üniversiteyi bitirmeden de yabancı dilinizi tamamlamalısınız. Dil, bir alet ilmidir. Yani ilmin kendisi değildir, ilme ulaşma aracıdır. Eğer o araca sahip değilseniz ilmi de yerli yerinde anlayamazsınız. Bu durum hem ana dil hem yabancı dil için geçerlidir.

Acı tecrübeleri olan bölgelerde çalıştınız, mülakatlar yaptınız... Bize buralardan anlatabileceğiniz bir anınız var mıdır? Ve bu şahit olduklarınızdan hareketle herkesin bilmesinde yarar gördüğünüz bir hayat tecrübesi...

Çok etkili ve öğretici hikâyeler var. Beni en çok etkileyenlerden biri, Kilis'teki bir

yaralı bakım evinde karşılaştığım kanser hastası kadındı. 5 yıldır Kilis'te tedavi görüyor, Suriye'ye dönemiyordu. Eşi 3 sene evvel vefat etmişti. 9 ile 18 yaş arasındaki 7 çocuğu Azez'deki bir çadır kampıta kalıyordu. Çocuklarını kime emanet ettiğini sordum. Dedi ki "Hiç kimsem yok, Allah'a emanetler." Düşünün, çocuklarından 4 ila 13 yaşlarındayken ayrılmak zorunda kalmış.

Savaş bölgelerindekilerin hikâyelerini dinledikçe bizim ne kadar yanlış çocuk yetiştirdiğimizi görüyorum. Türkiye'de ebeveynler çocuklarına karşı aşırı koruyucular ve sorumluluk vermiyorlar. Sanıyorlar ki kendileri bu dünyada ilelebet yaşayacaklar. Ebeveynlerin en önemli görevi, çocuklarını iki ayağı üzerinde, ele muhtaç kalmadan, şerefiyle yaşayacak şekilde yetiştirmektir.

Kilis'te tanıştığım Halep'teki bir ortaokulda müdire olarak çalışmış bir hanımın hikâyesi de çok çarpıcıydı. Öğrencilerinin hafızlık icazet töreni sırasında Rus uçakları okulu bombalamış. 70 öğrencisi ve yeni evlendiği eşi orada ölmüş, kendisi görme yetisini kaybetmiş ve felç olmuş. "Tepemize düşen bombayla bütün sıhhat ve afiyetim, işim, yuvam, eşim, emniyetim, huzurum, görme yetim... hiçbir şeyim kalmadı." dedi. İnsanoğlu sahip olduğu her şeyi bir anda yitirebiliyor.

Savaşı yaşayanlarda ibretlik çok hikâyeler var. Savaş çalışırken Kur'an ayetlerini, mesela mülkün Allah'a ait olduğunu iliklerime kadar hissediyorum. Yıllardır öğrencilerime hep hayat tarzımızın çok şımarıkça olduğunu, dertlerimizin dert olmadığını söylüyorum. Bir insan karnı toksa, başını yastığın üstüne koyup tüm gece uykusu bölünmeden uyuyabiliyorsa çok şanslıdır. Çünkü Orta Doğu'da yıllardır milyonlarca insan gece yataklarında ve tok karna uyuyamıyor.

Kavgalarımız ve dertlerimiz boş, tatminsiz, sürekli eksiklerimizi görmekten şükretmeyi bilmiyoruz diye yıllardır uyarıyordum. Suriye'nin 10 yılda savaş yüzünden yaşadığı yıkımın bir benze-

rini biz de 2 dakikada depremlerle alıverdik maalesef. Suriyelilerle yaptığım röportajlarda yıllardır ne duyduysam şimdi depremedelerimiz benzerlerini söylüyor ve yaşıyorlar. Bu çok çarpıcı ve sarsıcı bir durum. Savaşlar da doğal afetler de son derece öğreticidir.

Bu arada zihnimizdeki bilgi kirliliği yüzünden gayet iyi niyetle baktığımızda da birçok şeyi göremiyoruz. O yüzden okumak çok önemli. Mesela okuma gruplarıma katılan 50 yaşlarında bir hanım vardı. Bütün ömrünün İslam davasıyla geçtiğini ama okuma grubum sayesinde İslam dünyasıyla ilgili hiçbir şey bilmediğini fark ettiğini söyledi. Hiçbir şey bilmeden yüklendiğimizizi zannettiğimiz büyük davalar nasıl başarıya ulaşabilir ki? Bilmeden nasıl bilinç sahibi olunabilir?

Çevremizde savaşlar var ve bizler dünyanın Müslüman gençleri olarak bunlara ilaç olmak istiyoruz. Fakat ekonominin hali, savaş vb. durumlar yarınlar bakan gözlerimizin ışığını yitirmesine sebep oluyor... Bu coğrafyadaki birçok parametreyi bilen, civarı okumuş biri olarak bize neler söyleyebilirsiniz? Hatta şöyle desek olur mu, bizleri nasıl teselli edersiniz, yoksa teselli mümkün değil mi?

İslam ile kapitalist sistem arasındaki en büyük fark şu: Kapitalist sistem sonuca bakar ve başaramayanı adam yerine koymaz ama İslam tam tersine sonuca değil sürece bakar ve zafer değil gayret bekler. Yine süreç boyunca atılan her adımın da hesabını sorar. Yani İslam'da amaca ulaşmak için her yol mübah değildir.

Her birimiz kendi kapasitemize göre bir binanın tuğlası, çimentosu, demiri veya kapısı, penceresi, çatısıyız. Tek başımıza bina olma hayaline kapılmamalıyız. Mesele, binadaki sorumluluğumuz olan boşluğu doldurabiliyor muyuz ve bunu doğru düzgün gerçekleştirebiliyor muyuz? Eğer misyonumuzu doğru düzgün yapmıyorsak depremde gördüğümüz gibi binanın yıkılmasına bile yol açabiliriz.

İnsan insanın neyidir?

Dostudur, Yıkmak istediğiniz bir algı var mıdır?

Bütün önyargılar. Daha özelden de savaş algıları.

Şu röportajı ben yapsaydım dediğiniz röportaj?

Aslında yaptım. Tunus'un Eski Cumhurbaşkanı Munsif Merzuki ile iki defa röportaj yaptım.

Son okuduğunuz kitap?

Salyangoz Suriye Zindanları, Mustafa Halife.

Son izlediğiniz YouTube videosu?

Talha Çiçek'in Osmanlı Modernleşmesine Çölden Bakmak Konuşması.

Sizde en çok iz bırakan kitap?

Arap Dünyasının Krizleri, Munsif Merzûki.

Şu an ruhunuzun bulunmak istediği yer?

Özbekistan.

Şam deyince aklınıza gelen üç şey?

Tatlı (özellikle kuru baklava), Şam Emevi Camii, Şam'ın muhteşem eski evleri.

Kudüs deyince aklınıza gelen üç şey?

Harem-i Şerif, Peygamberler ve dinler tarihinin izini süreceğiniz ve insan tiplerini gözlemleyebileceğiniz yer, İslam dünyasının yıkıma uğramamış son tarihî beldelerinden biri.

Elinizde sizi dilediğiniz zamanda dilediğiniz yere ulaştıracak bir güç olsa hangi zamanda nereye gitmek isterdiniz?

"Allah bana burada ve bu dönemde bir misyon biçmiş." diye düşünüyorum. Bu dönemde, burada yaşadığım için çok mutluyum.

Yaşlanınca nerede yaşanır?

Tabiatın sesini işiteceğim, kokusunu duyacağım yerde.

En sevdiğiniz şehir?

Dünyada Üsküp ve Hive, Türkiye'de Mardin.

Türkiye'de doğmasaydınız nerede doğmak isterdiniz?

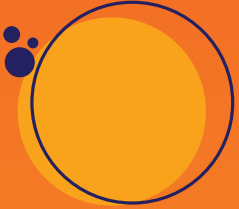
İstanbul'da doğup büyümek Allah'ın en büyük nimetidir. Neden başka yer isteyeyim?

Karşıma çıkanlar bu şehrin çizgisinde yürüyecek kadar yürekli fakat bir o kadar da korkaktılar. Şaşılacak çok şeyi var İstanbul'un.

BOĞAZ'DA ISSİZ BİR YAZA

Kulağımı kapamışım dünyaya, beynimde kasvetli bir melodi yankılanır. Uzuvarım, usul akıntıya ayak uydurur. Sonra kızarmış gökyüzü işler vücuduma, gördüklerimi zihnimdekilerle konuştururum. O içinden çıkması güç kutsal atmosferin varlığını her cisimde teyit eder gözlerim. Ellerim toprak rengi paltomun kuyusunda saklanır, saçım esen bir rüzgarla dağılır. Duman tüter, ipler çözülür, vapur yavaşça yol alır.

İstanbul sokaklarını yine ellerim cebimde, iki yarım ıssız dolaştım. "Acaba?" dediğim hikayeler dinledim insanların ağızlarından, duruşlarından, bakışlarından. Adımlarım görüşümü sarsacak kadar sert ancak yavaşlardı. Karşıma çıkanlar bu şehrin çizgisinde yürüyecek kadar yürekli fakat bir o kadar da korkaktılar. Şaşılacak çok şeyi var İstanbul'un. Martısının izlediği güzergâh, soluklanmak için konduğu yerdeki duruşu dahi estetikdir. Yapıların kimsesiz görünüşleri acı bir tat katar İstanbul sokaklarına. Ağır başlı kedisinin, öfkeli yağmurlardan kaçıp bir duldalığın altında büzüşüp yatması şehrin masumiyetini sergiler. Bunlar ve daha keşfedemediğim onca hayran olunası şey...

**ABDULLAH
FURKAN
KAYA***

*Kartal AİHL mezunu. İstanbul Teknik Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği öğrencisi.

Ama beni bu kente en çok bağı tutan hafızama kazınmış anılardır efendim. Bu şehri herkes seyrederek fakat görmezler. Bilmezler efendim, bilmezler. Bir yere nasıl bakılır bilmezler. Bu şehrin neler barındırdığını, barındırdıklarının başından geçenleri ve onların her gün tattıkları hisleri bilmezler. Onu tanımak için evvela cesur olmak gerek. Bir rota belirlemeden yollara düşmek gerek. Karşına çıkan iki seçenektir “Burası olmaz” dediğine yönelmek gerek. Bu şehir benim şehrim efendim. Sanmayın ki ben ona sahibim. Hayır asla, aman kızdırmayın taş sokakları, ağaç dolu parkları asla hırçınlaştırmayınız durmak bilmeyen boğazın sularını. Bu kent özgürdür arkadaşım, sakın ola ki Haydarpaşa Gari’na gidip de “Seni yeneceğim!” diye haykırmayınız. Allah şahidim yutar sizi İstanbul. Çok adam tanıdım ben. Sizin gördüğünüzde yolunuzu değiştirdiğiniz tiplerden. Siz tanımazsınız ben söyleyeyim. Onlar bu sahnenin kaybedenleridir. İstanbul ilk onlara tanıttı kendini ve ilk onlara öğretti bu şehre sahip değil ait olunacağını.

Üsküdar’da attım günün ilk adımını. Çengelköy’ü de kattım rotama Beykoz’u da. Önümden geçenlere, boğazda seyreden teknelere, kuytu köşelerde soluklananlara göz gezdirdim. Günün ilk ışıklarına şahit olmuştu tenim, şimdi de batmakta olana. İşlek caddeleri, yalnız sokakları döndüm dolaştım, tekrar geldim boğazın yerinde durmak bilmeyen sularına. Vapura adımımı attım, âşık olunası şehri en iyi seyredebileceğim yere geçtim. İnsanlar gün boyu devam etmekte olan gösteriyi seyretmek adına koltuk kaptı. Biri vardı ki tam da karşıma oturdu. Ben yüzümü, o ise sırtını dönmüştü İstanbul’a. Motor sesiyle birlikte bana bir şeyler anlatmaya başladı. Hemen dikkat kesildim adama:

- Bayım, şu uzun vapur seferinde size bir şeyler anlatmak isterim. Rahatsız etmek değil amacım fakat şu yolculuklarda sus pus oturup etrafı seyredenlerden olamıyorum, beni mazur görün. Mehmet ben. Matbaacı Mehmet de derler Eminönü’nde. Eskiden kalma bir lakap efendim. Bir zamanlar bu işin gönüllüsüydüm, sıcak bir dükkanım vardı ve bana getirilen onca kitap... Bir de bizim mahallenin fanzini vardı. Yazıları bana getirirler, düzenlemesini de basımını da ben yapardım. Tabii ya öyle sıradan mahallelerden değildi bizimkisi. En kültürlü insanlar buradaydı: şairler, oyuncular, ressamlar, yazarlar... Galata Kulesi kalpti onlar için. Kuledibi’ndeki onca dar, kıvrımlı yol ise damarlar. Gün boyu bu sokaklarda dönüp dururlardı. Sonunda Galata’nın sevdalisine ulaşır onu betimlerlerdi, İstanbul’un damarlarından akan saf ve berrak kanın toplandığı koca yarıktaki yüzen Kız Kulesi’ni. Ben hiçbir zaman anlayamadım bu iki yapının aşkını bayım. Neydi bunları birbirine sevdalı kılan? Kim çıkarmış efendim bir bilginiz var ise beni de aydınlatın. Akıl erdiremem şu edebiyat denen şeye. Onlar birçok duyguyu yaşadılar iç dünyalarında. Birçok şey, gelip geçen... Yaşamış olmak onlara yetmiyor. Daha fazlasını arzuluyorlar aslanım. Yaşatmak istiyorlar senin anlayacağını. Bu insanlar sana göre cömert

bana göre cimridir. Kimisi onlar hislerini paylaşarak insanları ulaşamadıkları duygulara sürüklemek isterler der. Kimisi yaşadıklarında yalnız hissetmemek adına seni beni kullanırlar der. Köprüyü kullanmaz bu insanlar. Onlar özlemek ister. Karşı yakaya kavuşacakları anın geldiğini boşuk bir vapur sesinde hissetmek isterler. Bana benzemez hiçbiri. Anlayamam ben bunları bayım. Maalesef anlayamadım.

Ben birini sevdim aslanım. O da yazardı. Yazardı, hem de ne yazardı. Seni, beni, aşkı, şefkati, hüznü yazardı. Her cumartesi günü dükkanıma uğrar, fanzine eklemem için yazdığı şiirleri bırakırdı. O, yazdıklarını paylaşmak adına sabırsızlıkla cumartesi gününü beklerdi, bense onu. Dükkan adımla attığı an ayaklanırdım. Birkaç cümleden fazlasını konuşmamıştık. Biliyordum ama, bir gün kendimde hislerimi açıklayabilecek cesareti bulacaktım. Günler geçtikçe nasıl söylemeli sorusu aklımı daha da kurcalıyordu. Kararımı verdim. Fanzinin yetmişinci baskısında yer verecektim hislerime. Hemen onun yazısının arkasına koyacaktım duygularımı ele aldığım paragrafı. Hafta boyu tek uğraşım bu oldu ve cumartesi gününü bekledim.

O gün geldi çatı. Geçtim kapının karşısına, koşar adımlarla içeri girmesini bekledim. Akşam olmaya yakın Bakkal Fikret’in oğlu Ahmet geldi elinde bir kağıtla. Uzattı kâğıdı, küçük ellerinden sıyırıp aldım. “Nurten Abla’nın son yazısıymış Mehmet Ağabey, az evvel yola çıkmadan arabanın camından elime tutuşturdu” dedi ve dükkanından koşarak çıktı. Bedenim dondu kaldı aslanım. Başımı usul usul, tükenmişçesine eğdim ve kâğıdı okudum.

“Ben bu şehrin temposunda koşuşturmaktan yoruldum,

Rüzgarla ilerlemek için bulutlara tutundum.

Yağmur oldum, yağdım şu cennetin üzerine,

Şartlanmış fikirlerin gazabından kurtuldum.

...”

Gitmişti bayım. Harbiden gitmişti. Ben de kâğıdı, yetmiş hıftalık hislerimin üstüne örtüp dükkanından ayrıldım. Bir daha da dönmedim. Gidip camından baksan içeri, yazdığı son yazı hala masanın üzerindedir. Ben öylece bıraktım, daha da dokunmadım duygularıma. Sonradan öğrendim gitme sebebini. Sevdiğine varmış. Gittiği yerde de şiirler yazarmış. Aslına bakarsan aslanım, onun bana âşık olmadığı bir edebiyatı anlamak istemedim. Bundandır inadım, bundandır cahilliğim.

Müzik bitti. Vapur kıyıya yanaştı. Kulaklığı çıkardım. Az evvel son buldu adamın duruşuna, yüz hatlarına ve elindeki nasırlara uydurduğum hatıra. İnanın güzel şeydir şu şarkılar, insana ilham verir. Bağımlısı olduğum hüznün eşliğine sürükler beni, yazdığım hikayeleri şekillendirir.

Evet arkadaşım, ben fena bir adamım. Ben zihnimdekileri insanların dudak aralarına yerleştiren bir utanmazım ve onlar da benim kuklalarım.

YUNUS LAÇIN*

YARILI GAR

İYİ DOSTLUKLAR HİSSİYAT VE HASSASİYET
ÜZERİNE BİNA EDİLİR.

*Malatya Yeşilyurt Anadolu İmam Hatip
Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni.

Dostluk... Benlerin ötesinde biz kıvamını alan bir kavram olmalı kanımca. Benlerin hiçliğe soyunduğu bir makam olmalı manaca. Dostluk, sevgi membasıdır. Dostluk, metanın ötesinde manasını bulan bir muhabbet hâinden gayri ne olabilir?

Ne zaman kadim dostlar düşse dilime, dostunun kapısını çalan kişinin hikâyesi gelir aklıma:

“Birbirlerine kırılan iki arkadaştan biri, uzun bir aradan sonra diğersinin kapısını çalar.

- Kim o, diye seslenir içerideki.

- Benim, der kapıyı çalan.

- Burada ikimize birlikte yer yok, diye cevap verir öbürü.

Aradan uzunca bir zaman geçer... Yeni bir umutla tekrar çalar sevdiği arkadaşının kapısını.

- Kim o, diye sorar yine içerideki.

- Sen'im, der bu sefer.

Ve kapı sonuna kadar aralanır.”

Mevlânâ “Birisinin kalbinde taht kurmak, sevgisini kazanmak istiyorsanız, öylesine sevmelisiniz ki benliğinizi bırakıp âdeta o olmalısınız.” diye anlatır hakiki muhabbeti. Dostluk dildaş olmaktan öte gönüldaş, fikirdaş, ruhtaş olmakla ilgili bir kavram. Arkadaşlığın ötesine ancak farklı tenlerde olsa da aynı tinde birleşerek geçebiliriz. Aksi takdirde çıkarıcı olmanın ötesine geçemeyiz. Farklı mahallerde teneffüs edilse bile aynı hâli paylaşmak değil midir dostluk? Mevlânâ: “Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguyu paylaşanlar anlaşabilirler.” diyerek dostluğun kalp işi, ruh işi olduğuna dikkat çekiyor.

İyi dostluklar hissiyat ve hassasiyet üzerine bina edilir. Kadim dostluklar akıl, gönül, vicdan ve dil sacayakları üzerine kurulur. İyi dostluklar kendini ve sınırlarını bilmekle sağlamlaşır ve rikkatle, kul hakkına riayet etmekle sürdürülebilir.

“Evvel refik, bade'l tarik” yani “Önce yoldaş, sonra yol...” şiarıyla “Beraber yürüdük biz bu yollarda / Beraber ıslandık yağın yağmurda.” eserini mırıldanacağımız dostlarımız olmalı hepimizin. Mesele baharda açmak değil, mesele kışta kardelen olabilmekte. Mesele bağda laleazar olmak değil, dalda gül açar olabilmekte. Mesele dara düşünce kara günde dost olabilmekte.

Öyle dostluklarımız olmalı ki şiire gazele dökülmeli vefa. “Ete kemiğe bürünüp Yunus diye gözükmeli...” Taptuk Emre'nin dergâhında. Eğri bir odun girmemeli gönül mahzenimize. Yanlış yapmamalı maşuk, aşığa. Rikkat ve dikkat sahibi olmalı Elifçe. Öyle dostluklarınız olmalı ki Necip Fazıl'ın, “Bana, yakan gözlerle, bir kerecik baktınız / Ruhuma büyük temel çivisini çaktınız.” bercestesinde dile getirdiği gibi ruhumuzda izler bırakmalı dostluklarımız. Uçurumlardan ya da başımıza örülen ağlardan çekip almalı bizi.

Öyle dostlarımız olmalı ki yâr-ı gâr olmalı, Hz. Ebu Bekir'in dostluğu gibi... Mekke'den Medine'ye hicret edilen ve ma-

ğarada mucizevi bir şekilde örümceğin ve kuşların dostluğuyla müşriklerden kurtulan Hz. Muhammed'e kol kanat geren Ebu Bekir'in dostluğu gibi. Yâr-ı Gâr, mağaraya sığındıklarında kucağında uyuyakalan dostunu yıldıran korumak için bütün delikleri elbisesinin parçalarıyla tıkar, delikleri tıkayacak bir şey kalmayınca son deliğe tabanını dayar. Yılan, Yar-ı Gâr'ı ayağıyla kapattığı delikten sokar. Yılan zehrinin verdiği acı, gözünden yaşlar akıtır ama o bir kere gönlünü koymuştur o dost uğruna.

Dost diğerkâm olmalı, vefakâr olmalı, dostu için yeri geldiğinde yüreğini ortaya koyabilmeli; Hz. Ali gibi... Öldürülme ihtimaline rağmen hicret gecesi Peygamber-i Ekber'in yatağına yatabilmeli, onun selameti için canını ortaya koyabilmeli.

Dostlarımız bizlerle empati kurabilmeli, bizimle gönül dilinden konuşabilmeli, bizim ağladıklarımıza gözleri dolabilmeli, bizim derdimizle dertlenebilmeli. Leb demeden anlamalı hâlimizi. “Gül alırlar gül satarlar / Gülden terazi tutarlar / Gülü gül ile tartarlar.” rikkatinde bir dostluk olmalı. Yanında mutlu olduğumuz, muhabbetiyle hoş vakit geçirdiğimiz, kendimizi rahat hissettiğimiz dostlarımız olmalı.

Zorluklar, yokluklar dostluğumuzun tadından ve tuzundan bir şeyler götürmemeli muhabbetimizden. Başımız sıkıştığı zamanlarda “Gönül ne çay ister ne çayhane / Gönül sohbet ister çay bahane.” diyerek arayacağımız, sığınacağımız, kapısını çalabileceğimiz dostlarımız olmalı. Darda ve zorda gönül kapımızın tokmağına dokunan dostlar...

İnsan en çok kendine benzeyenleri sever ve özler. Öyle dostlarımız olmalı ki bunlar bir gün hayatımızdan uzaklaştığında doldurulamaz bir boşluk bırakmalı ardında. Bir şeyler hep eksik kalmalı bir şeyler hep yarım. Bu dostlarımız ruh duvarımızın köşe taşı mahiyetinde olmalı. His ve fikir kalemizin bir tuğlası gibi olmalı. İyi dostlar bizleri iyi hissettirecek aynalar gibi olmalı. Olanı göstermeli, fazlasını ilave etmemeli, madalyonun arka yüzünde başka yüzleri göstermemeli. İyi dost, şık Veysel'in “Benim sadık yârim kara topraktır.” dizesinde belirttiği gibi toprak gibi olmalı, bizi her hâlimizle kabul eden bir melce olmalı.

Dostluk “Vedud” isminin tecellisidir. Bu isme mazhar olan âşıқта, maşuka karşı muhabbet meyleder. Dostluk, sevgi zirvesinin aşk hâlidir çünkü. Dostluk, İsmail'vari teslimiyet, Hz. Eyüp'vari sabır, Yakup'vari vefa, Yusuf'vari güzellik, Muhammed'vari muhabbet, Süleyman'ca belagat ister.

Dostluklar kandil ve چراغ gibi olmalı, zülfüyâre dokunmalı dostun yangını, yüzünden okunmalı dostun hüznü. Dost dediğin dostun özünden onun közünü görebilmeli, kalp gözüyle lisanıhafiyi bilmeli. Dost dediğin düştüğümüzde “La tahzen!” diyebilmeli.

Velhasıl, öyle dostluklarımız olmalı ki muhabbetine hasret kaldığımızda “Cemalin görmesem gönlümde gam, çeşimimde nem vardır.” diyebilmeliyiz.

ENİSE
ÖZÜDOĞRU*

Afrika'da Bir Kaddafi Eseri:

Uganda'da Ulusal Cami

Afrika'nın bir ucunda kilometrelerce ötede Türk bayrağı ve Türk dokunuşunu görmek, bir yerlerde birilerinin hayatına dokunulduğuna şahitlik etmek insanda bambaşka güzel duyguları harekete geçiriyor.

*Mehmet Emin Saraç AİHL mezunu, İbn Haldun Üniversitesi'nde Tarih & Yeni Medya ve İletişim bölümleri öğrencisi. Okumayı sevdiği kadar yazmayı ve anı fotoğraflamayı da sever.

Bu sayıda uzak diyarlara, Afrika'nın ortasında yer alan, doğal güzellikleriyle meşhur bir ülkeye; Afrika'nın incisi Uganda'ya uzanıyoruz. Afrika kıtasının en büyük ikinci Doğu Afrika'nın ise en büyük camisine konuk oluyoruz. Uganda'nın başkenti Kampala'nın merkezinde yer alan cami eski Kampala Tepesi adıyla bilinen bir bölgedeki tepe üzerine kurulmuş. Kampala kelimesi ise impala denilen bir antilop türünden geliyor. Caminin kurulduğu tepede cami kurulmadan önce bir grup impala yaşıyor. Ve bu bölge impaların kampı anlamına gelen "camp of impala" olarak adlandırılıyor. Zamanla bu bölgenin adı Kampala olarak anılmaya başlıyor.

Cami resmî olarak Uganda ulusal cami olarak isimlendiriliyor ancak eski Libya lideri Muammer Kaddafi tarafından fonlanması sebebiyle halk arasında Kaddafi Cami olarak da biliniyor. Afrika'da aynı isimle anılan üç camiden en büyüğü olma özelliğine sahip. Diğerleri Tanzanya ve Ruanda'da yer alıyor.

Genel olarak Afrika halkının yatırımları ve katkıları sebebiyle Kaddafi'ye ciddi sempati duydukları kolayca anlaşılıyor. Hatta Kaddafi'nin ölümü hakkında sohbet ederken bir Hristiyan'dan "İnna lillahi ve inna ileyhi raciun." duasını duyma ihtimaliniz bile mevcut.

Yeni sayılabilecek bu caminin yapılış hikâyesi aslında daha eski bir döneme, İngiliz işgalinin resmen bittiği döneme dayanıyor. 1960'lı yıllarda İngiliz işgal güçleri caminin bulunduğu bölgeyi terk ederken burası Müslüman bir gruba bırakılıyor ve tepe üzerine bu Müslüman grup tarafından küçük bir vakıf inşa ediliyor. 2000'li yıllara gelindiğinde, ülkede bulunan Müslümanların lideri olan dönemin müftüsü, Kaddafi'ye ulaşarak kendisinden buraya cami yaptırmak için maddi destek talep ediyor. Kaddafi'nin bu isteği kabul etmesi üzerine 2002 yılında inşaata başlanıyor. 2006 yılında inşaatı tamamlanan bu devasa caminin resmî açılışı ise 2007 yılında Kaddafi'nin bizzat katılımıyla gerçekleştirilen büyük bir törenle yapılıyor.

Caminin yapımında kullanılan malzemelerin her biri başka bir ülkeden getiriliyor.

Ahşap malzemeler Kongo'dan, camlar İtalya'dan, avizeler Mısır'dan, süslemeler Fas'tan, halılar ise Libya'dan getiriliyor. Libya'dan getirilen halılar yıpranmaya başlayınca da 2022 yılının ağustos ayında Türkiye'den yeni halılar gönderiliyor.

Ülkede yer alan camilerin neredeyse tamamına yakını küçük birer mahalle mescidi şeklinde inşa edildiğinden bu devasa cami Uganda halkı için oldukça önemli bir merkez konumunda yer alıyor. Özellikle cuma ve bayram namazlarında caminin doluluk oranının bir hayli yüksek olduğu söyleniyor.

İlginç ve Türkiye'de alışık olunmayan bir uygulama olarak cami avlusuna adımınızı attığınız andan itibaren sizi uyaran insanlarla karşılaşılıyorsunuz. Çünkü caminin avlusuna ayakkabıyla girilmesi yasak. Avlu duvarlarında yer alan uyarı levhaları da bu yasağın ispatı. Bu yasak sebebiyle ancak ayakkabılar elinizdeyken avlu içerisinde gezebiliyorsunuz.

Bir süre önce restorasyonu tamamlanan cami 2022 Ağustos ayından itibaren faal olarak kullanıma devam ediyor. İç avluya büyük bir ana kapıdan giriş yapılıyor. Bu kapıdan içeriye adım attığınızda sağ kolunuzun üzerinde ancak 272 basamakla en tepesine ulaşılabilen uzun bir minare yer alıyor. 360 derecede şehir manzarası izleyebileceğiniz bu noktadan, şehrin tüm önemli binaları ve gözler önüne seriliyor. Parlamento binası, Buganda kralının sarayı, tüm ana caddeler, pazarlar, çarşılar ve diğerleri...

Son olarak caminin dış avlu tarafında şehrin iki farklı noktasında daha bulunan TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı) tarafından kurulmuş dikiş atölyeleri mevcut. Bu atölyeler de Ugandalı genç kızlara dikiş öğretiliyor ve her yıl yüzlerce kız atölyeden meslek sahibi olarak mezun oluyor. Afrika'nın bir ucunda kilometrelerce ötede Türk bayrağı ve Türk dokunuşunu görmek, bir yerlerde birilerinin hayatına dokunulduğuna şahitlik etmek, insanda bambaşka güzel duyguları harekete geçiriyor. Yolunuz düşerse bu atölyelere de göz ucuyla bakmayı, Türk bayrağının dalgalandığı bu atölyeleri ziyaret etmeyi ihmal etmeyin.

ADIMLA

KONUM

Bizimle Paylaşın

Siz de her sayıda tanıtacağımız camileri ziyaretin edin, #gençlikcamidegüzel hashtagi ve @sadesodadergi etiketi ile bizimle paylaşın!

DİLİMİZ DÖNDÜKÇE

Türkçe: Zaman ve Ben, Rasim Özdenören, Düşünsel Duruş, İz Yayıncılık

Zaman mı bana uyacak, ben mi zamana uyacağım? Zamanla benim aramda böyle bir uyumsuzluk çıktığında ne yapmam bekleniyor?

Beni içinde yaşadığım dünyanın pasif bir unsuru yerine koymaya yeltenecek hiçbir teşebbüse müsaade etmemem gerekiyor. Ben, içinde yaşadığım dünyanın aktif bir parçası olarak ona müdahale edebilmeli ve onu değiştirebil-meliyim. Böyle bir hakkı kendimde görebilmek için elimde yeterli sebepleri bulduğuma kaniyim. Unutmaya-lım ki, Peygamber (s.a.v.) de, zamanın kendisine uymadığı bir dünyada yaşadı, ama kendisini zamana uydurmayı düşünmedi, bilakis zamanı kendisine uydurmak için mücadele etti.

2. Arapça: Haya Allaf*

هل سيطيعني الزمان أم أنني أنا من سأطيعه؟ عندما يحدث خلاف كهذا بيني وبين الزمان فماذا علي أن أفعل؟

يجب ألا أسمح بأي محاولة لاستبدالني بعنصر غير فعال في العالم الذي أعيش فيه. يجب أن أقدر على التدخل وتغيير العالم الذي أعيش فيه كعنصر فعال. أنا على قناعة بأنني أملك الأسباب الكافية لأمتلك هذا الحق. دعونا لا ننسى أن النبي صلى الله عليه وسلم أيضًا عاش في عالم بزمان لا يلائمه. ولكنه لم يفكر بإطاعة هذا الزمان، بل على العكس، ناضل ليكون الزمان هو من يلائمه.

*İBB Yavuz Sultan Selim KAİHL öğrencisi.

3. İngilizce: Mehmet Akif Ayzit*

Is it the time that should comply with me, or do I need to comply with it myself? And what is expected of me if there is incompliance between me and the time?

I shall not allow any kind of attempt trying to put me in an inactive situation in the world I live in. I shall intervene and change the world I live in as an active part of it. And I am pretty sure that I have enough reasons to consider myself an owner to this right. Let us not forget that the Prophet (s.a.v) lived in a world which doesn't comply with him as well. Yet, he never thought about catching up with the era, but struggled to make it catch up with him.

*Istanbul Medipol Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği öğrencisi.

4. Fransızca: Malak Kotb* & Azra Yaren Gündüz**

Est-ce que le temps va s'adapter à moi, où vais-je moi m'y adapter. Qu'attends-tu de moi lorsque qu'une si grande mésentente apparaît entre moi et le temps.

Je ne dois aucunement permettre à une tentative qu'elle quelle soit qui m'amènerait à devenir un élément passif dans le monde dans lequel je vis. Moi en tant qu'élément actif du monde dans lequel je vis, je me dois de pouvoir l'impacter et le changer.

Je suis convaincu d'avoir les causes en ma possession me permettant de prétendre à ce droit.

N'oublions pas que le prophète (s.a.v) aussi, à vécu dans un monde qui ne lui était pas adéquat, il n'a cependant pas pensé à s'adapter à son temps. Au contraire, il s'est battu pour que le temps présent s'adapte à lui.

*Bakırköy AİHL öğrencisi. **Bakırköy AİHL öğrencisi.

5. Almanca: Halime Virdil* & Elif Toprak**

Wird die Zeit zu mir passen, werde ich der Zeit folgen? Was soll ich tun, wenn im Laufe der Zeit eine solche Unstimmigkeit zwischen mir entsteht? Ich darf keinen Versuch zulassen, mich als passives Element der Welt, in der ich lebe, zu ersetzen. Ich, als aktiver Teil der Welt, in der ich lebe, muss in der Lage sein, einzugreifen und sie zu verändern. Ich bin überzeugt, dass ich genügend Gründe habe, ein solches Recht in mir zu sehen. Vergessen wir nicht, dass der Prophet (s.a.v.) auch in einer Welt lebte, in der die Zeit nicht zu ihm passte, aber er dachte nicht daran, sich an die Zeit anzupassen; im Gegenteil, er kämpfte darum, die Zeit an sich selbst anzupassen.

*Şehit Ömer Halisdemir Kız AİHL öğrencisi. **Şehit Ömer Halisdemir Kız AİHL öğrencisi.

6. Japonca: Furkan Eren Şirin*

時間私といっしょに動きますか私時間といっしょに動きますか?時間と私の間で問題なったら何をしますか?

私は住んでいる世界のうけみしな見る人々に何者きよかする糧余はありません・私は住んでいる世界のアクチブ品なりたいですなぜならいんゆができますと変化します・このみぎ私で或ること考えますりゆありあます・忘れない預言者の時間で丸ならない世界で住んでいました・でも、預言者時間といっしょに動くこと考えなかった時間自分といっしょに動くこととそをします

*ITO Marmara IHL öğrencisi.

7. Çince: Hasan Maden*

时间服从我还是我会服从时间? 随着时间的推移, 会出现这样的不和谐。我应该怎么做? 我决不能允许任何企图取代我成为我所生活的世界的被动元素。我必须能够通过积极参与我所生活的世界来干预和改变它。我相信我有足够的理由在自己身上看到这样的权利。别忘了 先知也生活在一个时间不适合他的世界里, 但他并没有想过让自己适应时间, 相反, 他努力让时间适应自己

*Şehit Mehmet Güder AIHL öğrencisi.

8. Farsça: Ahmet Çiftçi*

آیا زمان مناسب من است یا از زمان اطاعت خواهم کرد؟ وقتی چنین درگیری بین من در طول زمان ایجاد می شود، چه کاری از من انتظار می رود؟

من نباید اجازه دهم که هیچ تلاشی جایگزین من به عنوان عنصر منفعل دنیایی که در آن زندگی می کنم شود. من باید بتوانم با حضور فعال در دنیایی که در آن زندگی می کنم، مداخله کنم و آن را تغییر دهم. من متقاعد شده ام که دلایل کافی برای دیدن چنین حقی در خودم دارم. فراموش نکنیم که پیامبر(ص) نیز در دنیایی زندگی می کرد که زمان برای او مناسب نبود، اما به فکر تطبیق خود با زمان نبود، برعکس، برای تطبیق زمان با خود به مبارزه پرداخت

*Van AIHL öğrencisi.

9. İspanyolca: Ayşe Yıldız*

Tiempo me adaptará o yo lo adaptaré el tiempo? ¿Cuándo ocurre una discrepancia entre el tiempo y yo qué se espera de mí? No debo permitir a ningún intento de reemplazarme como un elemento pasivo del mundo en el que vivo. Como soy una parte activo de este mundo, debo intervenirlo y cambiarlo. Estoy convencido que tengo suficientes causas para ver este derecho en mi mismo. No nos olvidemos que profeta Muhammed(sav.) también vivó en un mundo que el tiempo no se adaptaba a si mismo pero nunca pensó que se adaptara a tiempo, al contrario luchó por adaptar el tiempo a si mismo.

*Kadıköy Ahmet Sani Gezici KAIHL öğrencisi.

10. Rusça: Şevval Zeren Bayraktar*

время приспособится ко мне или я приспособлюсь ко времени? Что я должна делать, когда между мной и временем возникает такой конфликт?

Я не должна допускать никаких попыток заменить меня как пассивный элемент мира, в котором я живу.

Я должна иметь возможность вмешаться и изменить его, став активной частью мира, в котором живу..Я считаю, что у меня достаточно причин, чтобы

видеть такое права в себе.Давайте не будем забывать, что Пророк (с.а.в) тоже жил в мире, где время его не устраивало, но он не думал приспособливаться ко времени, наоборот, изо всех сил пытался приспособить время к себе.

* Mehmet Emin Saraç AIHL öğrencisi.

ALLAH'A
EMANET
OL

SARAJEVO

sana bir ruh üflenmiştir;
zambağının beyazından,
dağlarının yeşilinden,
nehirlerinin mavisinden

ŞULE DUMAN*

Bu yaz birçok STK gönüllüsü TİKA'nın düzenlediği "Tecrübe Paylaşım Programı" kapsamında yurtdışındaki faaliyet bölgelerine seyahat etme fırsatı buldu. Ben de onlardan biri olarak bir haftamı Bosna-Hersek'te geçirdim. Yıllardan beri hayalini kurduğum Bosna'ya, Alija'nın ülkesine bu denli kıymetli bir vesile ile ulaşmanın yüreğimde bıraktığı izler her ne kadar bu yazıya sığmayacak olsa da anlatmaya çalışacağım.

"Türkiye, Türkiye'den büyüktür."

Bir hafta boyunca TİKA'nın Bosna'da bulunduğu şeylerin yalnızca çok az bir kısmını görmemize rağmen tüm seyahat boyunca içimizden belki en çok şunu tekrarladık "Türkiye, Türkiye'den büyüktür." Benim Türkiye'den gördüğüm TİKA, yalnızca cami restore eden bir kurumdu. Fakat gördüm ki sadece ecdadın yadigar bıraktığı camiyi, köprüyü değil geride bıraktığımız Boşnak halkından da elini hiç çekmiyor. Boşnaklar da bu samimi bağı çokça önemsiyor ve buna oldukça teveccüh gösteriyorlardı.

Saraybosna, Srebrenitsa, Koniçe, Travnik ve Mostar şehirlerini seyahat etme fırsatı bul-

*Çekmeköy Fatma Talip Kahraman KAİHL mezunu. İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencisi. Emekliye ayrılmış Sade Soda editörü.

duk. Hepsi aynı zamanda TİKA'nın aktif faaliyetlerde bulunduğu şehirlerdi. Srebrenitsa'da şehitlik temizlerken, Travnik'te bir kadın derneğinde teyzelerle beraber nakış işledik, börek açtık, Saraybosna'da donanımlı sınıflarla kurulan bir özel eğitim okulunda çocuklarla vakit geçirdik. Boşnak halkıyla birebir geçirdiğimiz bu kısa vakitlerde; acılarına, sevinçlerine, dualarına ve şarkılarına şahit olduk. Yüreğimizin bir kısmını da onlarla bıraktık.

Saraybosna'dan sonra gördüğüm ikinci şehir Srebrenitsa idi. Bosna Savaşı'nda ciddi bir soykırımın yapıldığı bu şehirde Türkiye, savaş sırasında Boşnakların yanında olduğu gibi şimdi de soykırımın unutulmaması için çalışmalar yapıyor. Srebrenitsa'da TİKA'nın restore ettiği Potoçari Soykırım Kurbanlarını Anma Müzesi'ni gezerek ne yazık ki acı hatıraları yakından görmüş olduk. Boşnaklar için yaralar hâlâ çok taze ve bu tarihin nesillere aktarılması konusunda da epey kararlılar. Bilge lider Aliya'nın da dediği gibi "Ne yaparsanız yapın soykırımı unutmayın. Çünkü unutilan soykırım tekrarlanır"

Saraybosna ve Mostar'ın ortasında bir güzellik, Koniçe. Neretva Nehri'nin kenarında şirin bir Balkan kasabası. Savaşın yıkımından kaçamayan nehrin üzerindeki köprünün 2009'da TİKA tarafından restore edilerek hayata tekrar kazandırılan haline şahit olduk üzerinden geçerken. Bu vesile ile turistik bir konum haline gelen nehrin kenarında kahvelerimizi yudumlarken bir yandan Bosna'nın bitmeyen yeşilliğinin içinde, Neretva'nın tertemiz sularında usul usul yüzen ördeklerini izledik.

Osmanlı'nın izlerini bıraktığı herhangi bir yerde yürürken ardanızdan sanki tarihin de kolunuza girip sizinle adım attığını hissettiniz mi hiç? İşte Travnik öyle bir Osmanlı şehri idi. Vezirler başkenti diyorlar Travnik'e. Kaleden şehre baktığınızda aklınızın bir ucundan bütün cennet tasavvurlarını geçirirsiniz nitekim Evliya Çelebi için de bu böyledir. O "Cennet bahçeleri kadar güzel bir yer." şeklinde tanımlar bu şehri. Gürül gürül akan Plava Voda yani Mavi Su'yun kenarında kafeler ve restoranlar bulunur. Burada da tabii ki kahvenizi yudumlayarak şehrin sakin müziğini dinleyebilirsiniz. Alaca Cami ve hemen ardında Bosna'da sıkça örneklerini göreceğiniz saat kulesi ise görülmeye değer.

Birçok kişinin aklına Bosna-Hersek deyince muhtemelen mavi ve yeşilin içinde yüksekçe bir Osmanlı köprüsü görüntüleri belirliyordur. Mostar, çoğumuzun hafızasında asılı kalmıştır. Bu şehir mukaddes bir manayla çevrelenmiştir ki burada hiçbir şey yıkılamaz. Uzun yıllardır süren bu manayı yıkma çabasına rağmen Mostar Osmanlı ve İslam değerlerine tutunmuş.

Neretva'yı Koniçe'de bırakmıştık, bu güzel nehir Mostar'a kadar uzanır. Kenarına konakları, camileri konuk eder. Size de oturup bütün bu güzelliği seyretmek düşer. Mostar sınırları içerisinde mutlaka görülmesi gereken iki yer var ki ikisinde de tarih ve doğa iç içedir: Blagay ve Poçitel.

Blagay, Mostar'ın küçük bir köyü esasen. Köydeki Blagay Tekkesi diğer adıyla Alperenler Tekkesi, Buna nehrinin kaynağı olan mağaranın hemen yamacında, huzurun ve sükunetin kaynağı olur bir anda. Poçitel'e girdiğiniz anda ise tarihi bir kurgunun baş karakteri oluverirsiniz. Mazi sizi kalenin merdivenlerinden çıktıkça içine çeker. Kalenin eteklerine kurulmuş bu küçük Müslüman köyünde de birçok Osmanlı yadigarına rastlamak mümkün.

Gelelim unutulmaz Saraybosna'ya. Sarajevo yani Saray Ovası. Diğer Balkan şehirlerine çok benzer bir şekilde etrafı dağlarla çevrili, içinden nehir geçen, yer yer Osmanlı etkisi yer yer Avusturya-Macaristan yer yer de Yugoslavya motifleri taşıyan çok renkli bir nakış şablonu Saraybosna. Şehre yukarıdan bakarken bir zamanlar düşmanın aldığı nişanlardan insanların kaçtığını hayal edemiyorsunuz. Oysaki her şey gerçek. Her şey herkesin gözleri önünde yaşanmış. Dağları bembeyaz gevher misali şehitlikler ile bezeli bu şehirde savaş en gerçek şey.

Başçarşı kocaman bir masal diyarı. Sebilin etrafındaki kuşlar, hepsini sanki kalbimde taşımışım, vatanları da orasıymış, uçurmuşum içimden sebile doğru. Kahve kokusu dünyayı dolaşmış da sanki İstanbul'dan Bursa'dan geçmiş Başçarşı'ya yerleşmiş. Onun da vatani orasıymış aslında. Gazi Hüsrev Bey Cami'nin avlusu ümmeti sığdırır sanki içine. Morica Han'da 400 yıllık bir ruh yaşıyormuş gibi. O ruhtan mıdır bilmem ne kahveye doyulur ne de muhabbet. Çarşıda Boşnakçadan sonra en çok Türkçe konuşmalara şahit olabilirsiniz. Bosna'da ve en büyük şehri olmasına rağmen Saraybosna'da en çok şaşırduğum şey ise burada kimsenin acelesi yok. Her şey çok nizamlı bir yavaşlık içinde. İstanbullu biri için bu olağanüstü gelebilir. Cansız bir şehirden de bahsetmiyorum aksine şehir capcanlı. Başçarşı içindeki meşhur köfteciler, börekçiler, kahvehaneler, aralara serpilmiş Türk çayı içebileceğiniz kafeler ve hediye dükkanlarının tıklım tıklım. Bu kalabalık zaman zaman bunaltıcı olsa da nehrin diğer kenarında sizi ahenkli kuş ve su sesinin yankılandığı Hünkar Cami bekler. İklim burada değişir ve kendinizi kocaman bir sakinlik içinde bulursunuz.

Allah'a emanet edilecek güzelliكتedir tüm bu yerler, en çok da Sarajevo. Sözlerimi döndükten sonra kaleme aldığım bir şiirle sonlandırıyorum.

"ki
sana bir ruh üflenmiştir;
zambağının beyazından,
dağlarının yeşilinden,
nehirlerinin mavisinden
sende akisler vardır
islamlıktan
sende kokular vardır
yemen'den, rumeli'den
şimdi sana ait yürekler var
uzaklarda."

AVRUPA'NIN KUDÜS'ÜNDE

Güneşli bir Saraybosna günü. Şehri dinliyorum. Tüm dinlerden insanların; Müslüman, Hıristiyan ve Yahudi nüfusun birlikte yaşadığı; Sinagog, Cami ve Kiliselerin iç içe geçtiği, bu nedenle de bugün “Avrupa'nın Kudüs'ü” olarak anılan Saraybosna şehrini... Başçarşı her zamankinden daha hareketli. Bahçesinde oturduğum sinagog, ecdadımızın buralara hâkim olduğu yıllarda bu bölgeye sığınan Yahudiler için yaptırılmış. Yahudilerle ilgili bir meselemizin olmadığı zamanlar... Osmanlının her yerinde Yahudi, Hristiyan ve her milletten insanın rahat ve huzur içinde yaşadığı zamanlar... Ta ki Avrupa'dan ve Rusya'dan gönderilen Yahudiler kendilerine ait bir toprak arayışına girinceye kadar. Aslında dünyada yüzyıllar boyunca Filistin meselesinden önce Yahudi meselesi vardı. Son yüz yılda iki dünya savaşının da etkisi ile Yahudi meselesi “Filistin meselesi” ne dönüştü. Bu dönüşümde üç önemli konunun altını çizmekte fayda var.

1. Hristiyan Siyonistler

2. Rusya'da Leo Pinsker'in yazdığı Auto-Emancipation kitabı ile kurtarıcı gelmeden, kendi kendine özgürleşme fikri ile doğan Siyonizm düşüncesi

3. Aynı dönemde Avrupa'da ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisi ile aydınlanma yaşayan Yahudilerin asimilasyon sonrası buldukları toplumlarda vatandaş olarak kabul edilmeleri ile yaşadıkları gettolardan çıkmaya başlamaları

Elbette her bir başlık ayrı bir yazının konusu, şimdilik değinmekle yetinirken, Kudüs okumalarımın ne zaman ve nasıl başladığına doğru yol alalım. Belki kimileri için yol tanıdık gelebilir, belki de kimilerinin aklındakiler için bir örnek olur.

Filistin'le Tanışmak

Birinci İntifada'nın başladığı yıllarda 6-7 yaşlarındaydım. Televizyonda askerlere taş atan küçücük çocukları gördüğümde ne Filistin'den ne de Kudüs'ten haberim vardı. Yıllar geçmiş, okullar bitmiş ve başladığım işime annelik tarafım ağır bastığı için ara vermiştim. Daha sonra, artık işe geri dönebilirim, anneliği de bu kadar abartmamak lazım, dediğim dönemde hep birlikte pandemi ile karşılaştık. Bu süreçte oluşan online ders imkanları ile Ortadoğu okumalarım başladı. Zahide Tuba Kor Hocanın birçok okuma grubu ve derslerine katıldım. Bu zamana kadar neden bu alanda derinlemesine okumalar yapmadığımı düşündüğümde, karşıma şu cevaplar çıktı:

1. Seçilen kaynakların yanlış ve eksikliği,
2. Seçilen hocanın dilinin çok ağır ya da tam tersi yetersiz kalması,
3. Yöntem hatalarının doğurduğu istikrarsızlık.

Bütün bu meselelere dikkat ettikten sonra geriye “Hiçbir şey için geç değildir” diyerek bolca okumak ve çalışmak

kalıyordu. Kendi yolumu aktarıırken hepimizin aklına gelen “Nasıl ve nereden hareket edeceğiz? sorusuna cevap aramayı amaçlıyorum. Kendimize hitap eden yöntemler ile bu okuma ve bilinçlenme sürecine başlayabiliriz.

1. Ortadoğu Üzerine Dersler/Seminerleri Takip Etmek

Günümüz Ortadoğu’sunda yaşanan problemlerin tarihî, siyasî, iktisadî, toplumsal ve fikrî arka planını öğrenmek son derece önemli. İlk seferde her şeyi anlayıp sindirmek kolay değil tabii.

2. Okuma Gruplarına Dahil Olmak

Bir önceki eğitimin üst kuru mahiyetindeki okumalarla Emevîler, Abbasiler, Eyyubiler ve Memlukler dönemi Ortadoğu’su ile Endülüs Emevîler’inin iyi anlaşılması gerekli. Bu dönemleri iyice öğrenmeden birçok bilgi yerleşmiyor.

3. Haber Siteleri ve Blogları Takip Etmek

Güvenilir ve yerel haber kaynaklarından beslenen siteler ile uzmanlar tarafından kaleme alınmış yazıların yer aldığı bloglar bu süreçte takip edilmesi gerekenlerden.

4. Farklı Düşünce Kuruluşlarının Derslerine Katılarak Bilgiyi Çeşitlendirmek

Ortadoğu ve Kudüs merkezli çalışmalar yapan kurumların sayısı her geçen gün artıyor. Akademiden ve sahadan birçok ismin yürütücüsü olduğu derslere katılarak meselelerin farklı cihetleriyle bilgiyi zenginleştirmek gerekli.

Bizler sohbetlerimizde, yazılarımızda her fırsatta Kudüs’ten bahsedecek kadar onu seviyorsak, sevdiğimizi tanımamız lazım. Kudüs’ün bereketinden o zaman bahsedebiliriz.

Neye kızar, neden hoşlanır, neye hüznlenir ne zaman mutlu olur, bilmemiz gerekir. Bunların yolu okumaktan, araştırmaktan, soru sormaktan geçiyor. Sürecin kolay ve hemen anlaşılır olmadığını zikretmiştim. Şunu da söylemeden geçmeyelim. Bütün bu gayretlerimiz karşılıksız kalmaz, ummadığımız yerden, ummadığımız kapılar açılır. Nitekim coğrafyaları aşan bir vesile ile yeni tanışıklıklar yaşamak nasibime düştü. Derslerine katıldığım Kudüs Araştırmaları Platformu’nun kurucusu Beyza Armağan ile sonraları Avrupa’nın Kudüs’ünde tanıştım. Siz bir yola giriyorsunuz ve ihtimaller dahilinde seyreden dünya hayatı sizin karşınıza birçok güzellik çıkarıyor. Yaşananların sonucu ve bereketiyle, derginin bu sayısında bu güzel tecrübeyi sizlerle paylaşabildiğim için, önce Rab-

bime şükrediyor, sonra sizlere teşekkür ediyorum.

Kudüs bereketi dendiğinde, kastedilene yüreğimde hissedebilelim. Ayette geçen “...etrafını bereketli kıldığımız” (17/1) ifadesini nasıl tam olarak anlarız? Etrafının bereketli kılındığı topraklar neresi? Burada Taha Kılınç Hocanın sözlerine kulak verelim:

“Mescid-i Aksa’nın içi 144 dönümlük alan, etrafı Kudüs’tür, onun etrafı Filistin’dir, onun etrafı Bilâd-ı Şam’dır [bugünkü Suriye, Ürdün, Irak, Filistin, Lübnan (Batılıların Levant dedikleri Doğu Akdeniz havzası)], onun etrafı da bugün Ortadoğu dediğimiz alandır.”

Bu alan peygamberler coğrafyasıdır aslında. Bölgeye bu pencereden bakmak gerekir. Kur’an’da geçen peygamberlerin yaşadığı şehirler ile, bugün siyasi anlamda kullanılan Ortadoğu bölgesinin sınırları kesişiyor. Bu coğrafyanın kalbi de Kudüs’tür. Bu nedenle neyi sahiplendiğimizi bilmeli ve çok okumalıyız. Leyl Suresi’nde ifade edildiği gibi hayatı zıtlıklar ile okumalıyız. Kudüs’ü okurken, İsrail’i de okumalıyız, Doğu’yu okurken, Batı’da yaşanan kırılma noktalarına da bakmalıyız. Daha bu ilk adım eksik ve yetersiz kalırsa, sonraki adımlarda gelmesi gereken; dil öğrenme, alanda uzmanlaşma, bölgeyi ziyaret gibi ayakları gerçekleştirecek uzun soluklu motivasyona sahip olamayız.

Kudüs’ü anlatan Filistinli akademisyenlerden şöyle bir not almıştım katıldığım derslerin birinde: Mekke döneminde inen ilk *Oku* emri ile önce Müslümanların zihni ve kalbi eksikleri giderildi. Devamında Medine’de güçlü bir devlet kuruldu ve Beytülmakdis’in fethi ondan sonra gerçekleşti. Bizim de bugün bu yol haritasını takip etmemiz, zihinlerimizi doğru bilgiler ışığında beslemeli ve Mescid-i Aksa ile gönül bağımızı oluşturmamız gerekmektedir.

Her şey hayal ederek başlar. Büyükten küçüğe hepimizin Kudüs ile ilgili bir hayali olmalı. Büyükler bu hayali evlerinde görünür kılmalı. Bir müddet sonra bakmışız, şimdilerde küçük oğlumun dediği gibi, çocuklarımız Mescid-i Aksa’yı görünce “bizim mescidimiz” demeye başlamış. Benim de en büyük hayalim “Herkes için Filistin Tarihi” yani 7’den 70’e herkesin anlayabileceği bir Filistin kitabı yazmak. Avrupa’nın Kudüs’ünde Kudüs’ü yazarken Aliya’yı anmamak olmazdı... Son cümlemizi merhum Alija Izetbegović söylesin:

“Tarihi Allah yazar; biz sadece nerede duracağımıza karar veririz.”

İZLE

Zahide Tuba Kor’un yolumu aydınlatan dersleri: “20.-21.yy. Ortadoğu’su Okuma Grubu”, “7.-15.yy. Ortadoğu’su Okuma Grubu”, “Ortadoğu’ya Yaklaşımımızda Temel Problemler”

TAVSİYE

Zahide Tuba Kor’dan Kaynak Tavsiyeleri

OKU

Türk Dış Politikası ve Ortadoğu Günlüğü/ Zahide Tuba Kor

Saraybosna’dan şahitliklerim

ARÂFTA HAKİKAT
ARAYIŞINDAN
VAZGEÇMEYEN BİR AYDIN:

Cemil

Meriç

Oldukça genç yaşta başlayan bir hakikat arayışını durmaksızın sürdüren, çağını aşmaya çalışan hem Doğu'dan hem Batı'dan aydınlanan, İrfan mektebinin muallimi, hakikat adamı, 20. yy. Türk düşünce hayatının en parlak yıldızı olarak tanımlanan, 1955 yılında görme yetisini kaybetmesinin ardından olağanüstü çalışma ve üretme temposunu düşürmeden yeni eserler ortaya koyan yazar, çevirmen ve mütefekkir Cemil Meriç var bu sayımızda.

"Kimim ben! Hayatını, Türk irfanına adayan, münzevi ve mütecessis bir fikir işçisi"

Kendi
Dilinden*

"Kitap fazla ciddi, gazete fazla sorumsuz. Dergi, hür tefekkürün kalesi. Belki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri, tek düşüncenin yankısı; dergi bir zekâlar topluluğunun. Bir neslin vasiyetnamesidir dergi; vasiyetnamesi, daha doğrusu mesajı. Kapanan her dergi, kaybedilen bir savaş, hezimet veya intihar"

"İzm'ler idrakimize giydirilen deli gömlekleri. İtibarları menşe'lerinden geliyor. Hepsi de Avrupalı. Nezleye yakalanır gibi ideolojilere yakalanıyoruz, ideolojilere ve kelimelere. Tanzimat nesli, hiç olmazsa bu bahiste, iffet ve haysiyetini korumuş. Kalktığını iddia ettiğimiz Kapitülasyonlar, ruh dünyamızda yaşıyor, hem de bütün habasetiyle. Alafrangalık, zevki ve tefekkürü dumura uğratan bir kabuk."

"Ben hayatımın delikanlılık çağından bu yana kadar düşüncelerimde hiçbir temel değişiklik yapmadım. Yani soldan hareket ettiğim de sağda karar kıldığım da yanlış bir değerlendirmedir. Hiçbir zaman sol da olmadım, sağ da. Böyle bir sınıflama sokaktaki adam için geçerli olabilir. Ömrünü düşünceye adayan, Eflatun'dan Marx'a kadar her düşünce adamını sevgi ve saygıyla selâmlayan, bütün dinlere, bütün mezheplere saygılı bir kimsenin herhangi bir kilisede barınabileceği nasıl düşünülebilir?"

"Düşünce şüpheyile başlar. Düşünce tezatlarıyla bütündür. Zıt fikirlere kulaklarımızı tıkamak, kendimizi hataya mahkum etmek değil midir?... Düşünmek, insan üzerinde düşünmek mutlaka yasak bölgelerden birkaçına dalıp çıkmakla olur."

*Bu Ülke, İletişim Yayınları

Ne Dediler?

Prof. Dr. Ümit Meriç

"Cemil Meriç sadece görenlere değil, görmeyenlere de bir örnek".

Cemil Meriç için birçok şey söylenebilir ama ilk ve en önemli vasfı, ciddi bir insan olmasıdır. Bu ciddiyeti fikir sahasında gösteren bir insan ama ele aldığı bir konuyu incelerken, gözleri görmediği halde ulaşabileceği bütün kaynaklara ulaşan, bunun için çalışan, yüzüsu döken ve so-

nunda da gerçekten elindeki malzemeyi en güzel şekilde yoğurarak, önümüze mükellef bir fikir abidesi çıkaran bir insan. Çok çalışkan bir insan. Bu zor şartlar altında önce kendini yetiştiren, sonra kendi toplumunu yetiştirmek isteyen bir yol gösterici, bir mürşit diyebiliriz.

İsmail Kara

Ansiklopedik malumatta rakipsizdi dense sezadır. Okuma arzusu sınır tanımaz, yazma iştihası dinmek bilmezdi. Yazılarındaki kıvrak ve oylumlu üslup insanı hemen kuşatan ve tahakkümü altına alan bir sese ve yapıya sahiptir. Konuşmalarındaki de öyle. O büyülü havaya bir kez girdikten sonra serdedilen fikirlerin doğruluk-yanlışlığından veya derinliğinden çok edebî değeri, kurgusu ve sembolizmi öne çı-

kıyordu. Üstadın ne söylediği değil nasıl söylediği önemliydi bir bakıma. Üslubu onun için hem bir sihirli ok hem de bir nüfuz aracı ve atlama taşıydı. Muhatabını onunla teshir ediyor, fikirlerini o vasıta ile muhkemleştiriyor, kendi zaafalarını ve boşluklarını da onunla kapatıyordu. Şu cümleye bakın: "Kimi başında taçla doğar, kimi elinde kılıçla... Ben kalemle doğmuşum. İnsanlar kıyıycıydılar, kitaplara kaçtım."

Yıldız Ramazanoğlu

"Mazi yok tarihimizi tanımıyoruz nihayet din de gitti elden yazmıştı." Tefekkürün bütün dünyada da bizde de şehit olduğunu söylerken önemli bir evrensel yaraya işaret etmiş o günlerde. O bunları altmışlı yıllarda söylerken biz şu an İslam dünya-

sının da Batı âleminin de kuşatıcı fikirler ortaya koyamamasından mustaribiz. Batı'yla birbirimizin hakikatine eğilmeden önce kendi hakikatimizle buluşmak zordurdayız.

MEHMET AKİF
AYZİT*

Çocukların
söyleyeceği bir
yetişkin şarkısı...

Fırtına

Sanatçı: Yeni Türkü
Albüm: Yeşilmişik
Çıkış Tarihi: 1988

YouTube

Ne geçmiş tükendi ne yarınlar
Hayat yeniler bizleri
Geçse de yolumuz bozkırlardan
Denizlere çıkar sokaklar

Yıllardan sonra, yollardan sonra
Şarkılar söylüyor çocuklar
Yıllardan sonra, yollardan sonra
Yeniden yan yana onlar

▷ Bu şarkı hüznü mü neşeli mi, tamamıyla sana kalmış.

Sultan-ı Yegâh

Sanatçı: Mor ve Ötesi
Albüm: Sultan-ı Yegâh
Çıkış Tarihi: 2018

YouTube

Şamdanları donanınca
Eski zaman sevdalarının
Başlar ay doğarken saltanatı
Sultan-ı yegâhın
...

Tende nemli, yumuşaklığı
Denizden gelen ahın
Gizemli kanatları
Ruhta ölüm karanlığının

▷ Haydi, santurun melodisinde kaybolalım.

Karanfil Sokak

Sanatçı: Sedat Anar
Albüm: Santur
Çıkış Tarihi: 2019

YouTube

▷ Peki ya kemanın ruha etkisine ne demeli?

Chained To The Rhythm

Sanatçı: Simply Three
Albüm: Volume 4
Çıkış Tarihi: 2018

YouTube

▷ Ervah-ı Ezelden çıkıp ebediyete yol almak...

Ervah-ı Ezelde

Sanatçı: Grup Abdal
Albüm: Ervah-ı Ezelden
Çıkış Tarihi: 2011

YouTube

...
Dünyayı sevenler veli değildir, canım, değildir
Canı terk edenler deli değildir
İnsanoğlu gamdan hali değildir
Her birini bir efkara yazmışlar

Nedir bu sevdanın nihayetinde, nihayetinde
Yadlar gezer yarın vilayetinde
Herkes diyarında muhabbetinde
Bilmem bizi ne civara yazmışlar
Herkes diyarında muhabbetinde
Bilmem bizi ne civara yazmışlar

▷ Dın, dın, dın dın dın...

Rabbia e Tarantella

Sanatçı: Ennio Morricone
Albüm: Ennio Morricone & Quentin Tarantino: Soundtrack Collection
Çıkış Tarihi: 2016

YouTube

SADE SODA

BLOG

Gazını hâlâ
alamadıysan sayfalara
sığdıramadığımız,
baloncuđu üstünde
yazılarımızı Sade Soda
Blog'tan okumaya
devam edebilirsin!

MUHAMMED ENES PAKIŞ*
"KARMAKARIŞIK" İSİMLİ ŞİİRİYLE
SADE SODA BLOG'TA!

Düşünüyorum
Ebedî gözükten bu âlemin
Nasıl iki günlük sürdüğünü
Ve alıp veremediğimi sorguluyorum
Nice Peygamberlerin gelip geçtiği
Bu âlemin değersizliğini
Bildiğim cevapların sorusunu tekrar soruyorum
Neden geldik neden gidiyoruz?
Nereden geldik nereye gidiyoruz?
Basitleştiriyorum gün geçtikçe
Sonu ve
Bu amansız yolu.

SUDE YENİN
"RETROSPEKTİF DUYGULAR" İSİMLİ DENEMESİYLE
SADE SODA BLOG'TA!SADE SODA BLOG'TA!

"Herkesi maziye döndüren bazı sözler vardır; etkisinin bünyemize epey tesirinin olduğu kelimeler, okurken altını çizdiğimiz satırlar ve belki de defalarca aynı yerde takılı kaldığımız cümleler... Mesela, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, "Dün bugündür aslında. Değişen tek şey zamandır." sözü. Ne de güzel tercüman oldu hislerime. Burada değişen zamanı kum saati olarak düşünebiliriz. Kum dolarken yavaş yavaş, o günden bir şey eksilmiyor aslında. Sadece zaman, bize meydan okurcasına akıp gidiyor, o kadar. Kum saati sonuna geldiğinde de, yine bizim için önemli olan şey zaman olacak..."

İBRAHİM NOHUTCU**
"GECE YIRTILIR/KİMSE DUYMAZ SESİMİ" İSİMLİ
YAZISIYLA SADE SODA BLOG'TA!

"Bir adam düşünün, sabah işe çıkıyor fabrika dumanlarını akciğerlerinin köküne köküne çekerek; yorgun argın eve dönerken alınıdaki teri gömleğinin koluna siliyor ve bi' gülümseme geliyor oturuyor yüzünün aşağı tarafına; terli bıyıkları bile seviniyor buna, yerlerinden kalkıp dans etmeye başlıyorlar. Sonra 40 yıl öncenin, ilk günün heyecanı ile çalıyor adam kapıyı ama ses gelmiyor içeriden. Neyse, diyor adam. Giriyor içeri, 20 yıllık anahtarıyla açıyor kapıyı. Sonra içeride sesizlik var, adamın aklında "sen"sizlik..."

NAZMIYE ÖZDERE***
"BELKİ GELİRSİN" İSİMLİ YAZISIYLA
SADE SODA BLOG'TA!

"Bu mektubu yine gelmediğin bir gecenin yarısında, biraz öfke ve çokça hasretle yazıyorum. Duygularım ne olursa olsun zerre umurunda değil, biliyorum. Ama sana ne denli muhtaç olduğumu, sensiz günlerimin sarhoştan beter olduğunu da sen biliyorsun. Ve vuslatlarımız... O harikulade ve bitmesini istemediğimiz anların tadını ikimiz de çok iyi biliyoruz. Fakat her şeyi bilmek de mümkün olmuyor. Mesela neden beni gece yarısına kadar beklettiğini ya da en olmadık anlarda çıkıp gelerek her şeyden soyutlanmaya mecbur ettiğini bilmiyorum. Sahi neden yapıyorsun bunu?"

*Aziz Mahmud Hüdayi AİHL öğrencisi.
**Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğrencisi.
***Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencisi.

Süslenmiş Demek ki Güzel Değil

Güray Süngü'den Savaş Barkçin'e, Güven Adıgüzel'den Ömer Erdem'e birçok güçlü kalemler Cins'te.

Cins; klasik edebiyattan moderne, sosyolojiden felsefeye, tarihten aktüele, kısacası kültüre ve düşünceye ait birçok yazı okuyucuyla buluşuyor.

Necip
Fazıl
Kısakürek

Herkesin dünyada varsa bir yeri,
Ben de bütün dünya benimdir derim.

SADE
SÖDA